

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Οδηγός Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη»

Ακαδημαϊκά Έτη
2025-2026 / 2026-2027

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Επιτροπή Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	3
Ίδρυση και Αποστολή.....	4
Εσωτερικός Κανονισμός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)	6
ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	13
Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ.....	19
Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ.....	38
Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ	63
Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	79
Ειδίκευση: ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	79
ΜΕ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ ΔΙΑΒΗΤΗ.....	79
Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ.....	94
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	94
ΜΕ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ ΔΙΑΒΗΤΗ.....	94
Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ Ειδίκευση: ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	109
Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ Ειδίκευση: ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	127
ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	145
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	154
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΗΘΙΚΗΣ & ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ.....	154
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	160
ΔΕΙΓΜΑ ΠΡΩΤΩΝ ΣΕΛΙΔΩΝ	160
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3	167
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ABSTRACT.....	167
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4	176
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ	176
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5	182
ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΕΥΧΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΗΣ	182
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	182
Επικοινωνία	193

Επιτροπή Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Μέλη Συντονιστικής Επιτροπής 2025-2026

1. ΕΛΕΥΣΙΝΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
2. ΜΑΡΙΟΛΗΣ – ΣΑΨΑΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ,
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
3. ΜΠΙΡΜΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
4. ΤΣΕΡΩΝΗ ΜΑΡΙΑ, ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
5. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Ίδρυση και Αποστολή

Η Ιστορία του Τμήματος Νοσηλευτικής

Το Τμήμα Νοσηλευτικής ιδρύθηκε το 1979 ως Τμήμα τετραετούς φοίτησης στην Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και η λειτουργία του Τμήματος άρχισε το ακαδημαϊκό έτος 1980-81.

Από το ακαδημαϊκό έτος 1983-84 το Τμήμα Νοσηλευτικής λειτουργεί ως Τμήμα ισότιμο με τα άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου σύμφωνα με το Νόμο Πλαίσιο για τα ΑΕΙ, την 2424/83 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, την ΒΙ. 959/22-8-83 Υπουργική απόφαση και την από 29-7-83 απόφαση της Συγκλήτου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το Τμήμα Νοσηλευτικής εντάχθηκε στη Σχολή Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σήμερα το Τμήμα Νοσηλευτικής λειτουργεί ως ανεξάρτητο τμήμα.

Η Νοσηλευτική Επιστήμη μαζί με την Ιατρική, την Οδοντιατρική και τη Φαρμακευτική συνιστούν τις Επιστήμες Υγείας.

Από το Ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 η Ακαδημαϊκή εκπαίδευση των φοιτητών της Σχολής Αξιωματικών Νοσηλευτών παρέχεται από το Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, η δε στρατιωτική εκπαίδευση στις εγκαταστάσεις της Σχολής, σύμφωνα με τον Οργανισμό της.

Η Αποστολή του Τμήματος Νοσηλευτικής

Αποστολή του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι να αναπτύξει, να μεταδώσει και να εφαρμόσει τη νοσηλευτική γνώση. Η θεωρητική και η κλινική εκπαίδευση είναι εξίσου αναγκαία για την κατάλληλη προετοιμασία επιστημόνων νοσηλευτών ικανών να ασκήσουν τη Νοσηλευτική σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και η διατύπωση και μελέτη ερευνητικών ερωτημάτων και/ή υποθέσεων

Πιο συγκεκριμένα το Τμήμα Νοσηλευτικής:

- * Προάγει την έρευνα και μεταδίδει τη γνώση διαμέσου της διδασκαλίας.
- * Συμβάλλει στη διαμόρφωση υπευθύνων ανθρώπων με επιστημονική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συνείδηση.
- * Καλλιεργεί τις απαραίτητες ικανότητες για επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία.
- * Συμβάλλει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών των πολιτών.

Εσωτερικός Κανονισμός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)

Γενικές διατάξεις

Το Τμήμα Νοσηλευτικής της Σχολής Επιστημών Υγείας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών οργανώνει και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με τίτλο **«Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη»** σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης αυτής και τις διατάξεις του ν. 4957/2022.

Αντικείμενο – Σκοπός-Μαθησιακά Αποτελέσματα

Σκοπός του ΠΜΣ **«Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη»** είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στα επιστημονικά πεδία της **Πρόληψης και του Ελέγχου των Λοιμώξεων, της Νοσηλευτικής Διαχείρισης Παιδιών και Ενηλίκων με Σακχαρώδη Διαβήτη και της Νεφρολογικής Νοσηλευτικής.**

Αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) είναι η παροχή εξειδικευμένων επιστημονικών γνώσεων στους πτυχιούχους νοσηλευτές και άλλους επαγγελματίες υγείας, των παραπάνω Ειδικεύσεων, οι οποίες ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες Φροντίδας Υγείας του πληθυσμού.

Επίσης, σκοπός του ΠΜΣ είναι η εισαγωγή και καθοδήγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών στην επιστημονική Νοσηλευτική έρευνα ώστε αυτοί να αποκτήσουν την ικανότητα να κατανοούν να μετέχουν και να ερμηνεύουν ερευνητικά προγράμματα και αποτελέσματα, καθώς και να σχεδιάζουν και να εκπονούν έρευνα.

Το Π.Μ.Σ. διευρύνει την υψηλού επιπέδου επιστημονική κατάρτιση των επιστημόνων του Α΄ κύκλου σπουδών, καθώς και των επαγγελματιών ικανών να εργαστούν σε διαγνωστικά κέντρα, σε τμήματα/κλινικές και υπηρεσίες Δευτεροβάθμιων και Τριτοβάθμιων Νοσοκομείων και Υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, καθώς και σε εξειδικευμένες Μονάδες Τεχνητού Νεφρού, σε Εθνικό και Διεθνές επίπεδο

Μεταπτυχιακοί Τίτλοι

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην **«Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη»** μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Νοσηλευτικής της Σχολής Επιστημών Υγείας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Εισακτέοι

Στο ΠΜΣ «**Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη**» γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α' κύκλου σπουδών των Τμημάτων Επιστημών Υγείας (Νοσηλευτικής, Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Σχολής Αξιοματικών Νοσηλευτικής των Ενόπλων Δυνάμεων), και αντιστοίχων Τμημάτων συναφούς γνωστικού αντικείμενου των Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Επίσης, γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Τμημάτων Νοσηλευτικής, καθώς και άλλων Τμημάτων των Σχολών Επιστημών Υγείας και των ΤΕΙ, συναφούς γνωστικού αντικείμενου.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθ. 34 του ν. 4957/2022.

Το ΠΜΣ «**Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη**» θα δέχεται τριάντα (30) φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος.

Ο ελάχιστος αριθμός προκειμένου να πραγματοποιηθεί κάθε ειδίκευση είναι επτά (7) επιτυχόντες εγγεγραμμένοι φοιτητές. Στις περιπτώσεις που στο τέλος των εγγραφών διαπιστωθεί ότι σε κάποια Ειδίκευση του ΠΜΣ, δεν έχει συγκεντρωθεί ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός εγγεγραμμένων φοιτητών, η Συνέλευση αποφασίζει για την κατανομή των επιτυχόντων υποψηφίων σε άλλες ειδικεύσεις του παρόντος ΠΜΣ, μετά από σχετική πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής αφού υπάρχει η σύμφωνη γνώμη των υποψηφίων με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν κενές θέσεις στην Ειδίκευση στην οποία θα εγγραφούν.

Επιλογή Υποψηφίων

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με το ν. 4957/2022 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Ιούνιο, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Νοσηλευτικής του Ε.Κ.Π.Α, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Όλοι οι υποψήφιοι δίνουν γραπτές εξετάσεις για να διαπιστωθούν οι γνώσεις τους στην αγγλική γλώσσα και ορολογία (δεν δίνεται εξεταστέα ύλη στους υποψηφίους). Η διόρθωση των γραπτών

γίνεται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Νοσηλευτικής που ορίζονται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Μόνον όσοι υποψήφιοι περατώσουν επιτυχώς την παραπάνω δοκιμασία μπορούν να λάβουν μέρος στην περαιτέρω διαδικασία επιλογής.

Η επιλογή των εισακτέων πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Βαθμός πτυχίου σε ποσοστό 20%.
- Μέσος όρος βαθμολογίας σε προπτυχιακά μαθήματα σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ σε ποσοστό 30% (τα σχετικά μαθήματα θα αναγράφονται στην προκήρυξη).
- Ερευνητική δραστηριότητα σε ποσοστό 10%
- Προηγθείσα σχετική εργασιακή/κλινική εμπειρία σε ποσοστό 10%. Πιο συγκεκριμένα, προηγθείσα εργασιακή/κλινική εμπειρία ≥ 2 ετών βαθμολογείται με δέκα (10), ενώ μικρότερης διάρκειας γίνεται η ανάλογη ποσόστωση.
- Προφορική συνέντευξη σε ποσοστό 30%.

Όσοι υποψήφιοι δεν έχουν συγκεντρώσει από την παραπάνω διαδικασία το βαθμό 5, με άριστα το 10, θεωρούνται αποτυχόντες και δεν γίνονται δεκτοί στο ΠΜΣ, ανεξάρτητα από τον αριθμό των προκηρυχθεισών θέσεων. Σε περίπτωση ισοβαθμίας γίνονται δεκτοί οι ισοβαθμίσαντες ως υπεράριθμοι σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 10% του ανώτατου αριθμού εισακτέων.

Εγγραφή και Ένταξη στο ΠΜΣ

Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του Τμήματος εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα, έως ότου συμπληρωθεί ο αριθμός των κενούμενων θέσεων με την προϋπόθεση να μην έχει καλυφθεί ο αριθμός των προκηρυχθεισών θέσεων από ισοβαθμήσαντες.

Για κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή η Συνέλευση του Τμήματος ορίζει ύστερα από πρόταση της ΣΕ ένα μέλος ΔΕΠ ως Επιβλέπον. Το Επιβλέπον μέλος έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- α. Συμβουλεύει τον μεταπτυχιακό φοιτητή στη διαμόρφωση των αντικειμενικών στόχων των σπουδών του.
- β. Συμβουλεύει στη διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών όσον αφορά στα μαθήματα και επιβλέπει την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.
- γ. Συμβουλεύει και στηρίζει το φοιτητή σε θέματα που αφορούν τη φοιτητική του ιδιότητα μέχρι τη λήψη του ΜΔΕ.
- δ. Διαμεσολαβεί για κάθε επικοινωνία του μεταπτυχιακού φοιτητή με τα όργανα του ΠΜΣ.

Δυνατότητα αντικατάστασης του αρχικώς ορισθέντος ΕΚ, υπάρχει στις παρακάτω περιπτώσεις:

α) για λόγους που σχετίζονται με τη συνάφεια του ορισθέντος ΕΚ με το γνωστικό αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

β) Σε περίπτωση κωλύματος συνεργασίας μεταξύ του ΕΚ και του μεταπτυχιακού φοιτητή.

Σε κάθε περίπτωση η αντικατάσταση του ΕΚ γίνεται μετά από τεκμηριωμένη αίτηση/εισήγηση του μεταπτυχιακού φοιτητή ή του ΕΚ προς τη ΣΕ, η οποία και προτείνει την αντικατάσταση του ΕΚ για έγκριση από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η εν λόγω αίτηση θα πρέπει να συνυπογράφεται από τον αρχικώς ορισθέντα ως Επιβλέποντα Καθηγητή, τον προτεινόμενο ως Επιβλέποντα και τον μεταπτυχιακό φοιτητή.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΤΟΥ ΜΔΕ

Υποχρεώσεις

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να ολοκληρώσουν επιτυχώς την παρακολούθηση όλων των μαθημάτων όπως αυτά προβλέπονται σε κάθε ειδίκευση, να έχουν συμπληρώσει τον ελάχιστο προβλεπόμενο αριθμό Πιστωτικών Μονάδων 120 (ECTS) κατά το πρώτο και δεύτερο έτος σπουδών και να έχουν εξεταστεί επιτυχώς κατά τις καθορισθείσες εξεταστικές περιόδους.

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου. Η αποτυχία ή μη προσέλευση (η μη προσέλευση στις εξετάσεις ισοδυναμεί με αποτυχία) στις τρεις εξεταστικές περιόδους, ακόμη και σε ένα μόνο μάθημα, οδηγεί σε διαγραφή με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, μετά από πρόταση της ΣΕ.

Επίσης, υποχρεούνται να πραγματοποιήσουν την κλινική/εργαστηριακή άσκηση. Η κλινική/εργαστηριακή άσκηση γίνεται κατά προτεραιότητα σε Υπηρεσίες, Τμήματα και Εργαστήρια που ανήκουν στο Τμήμα μας, ειδάλλως επί αδυναμίας υλοποίησης σε αυτά, σε άλλους χώρους υπό την καθοδήγηση και επίβλεψη του Επιβλέποντος μέλους ΔΕΠ.

2. Η παρακολούθηση όλων των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Η υπέρβαση του 20% των ωρών σε απουσίες επί του συνόλου των διδακτικών ωρών του κάθε μαθήματος σημαίνει αποκλεισμό από τις εξετάσεις, που συνεπάγεται διαγραφή του φοιτητή από το ΠΜΣ. Σε περιπτώσεις σοβαρού προβλήματος υγείας που τεκμηριώνεται από πιστοποιητικό κρατικού νοσοκομείου, η περίπτωση εξετάζεται από τη ΣΕ του ΠΜΣ. Στις περιπτώσεις που η απουσία του ΜΦ από κάποιο μάθημα για μία μόνο ημέρα υπερβαίνει το επιτρεπόμενο όριο λόγω πολύωρης συνεδρίας, γίνεται αποδεκτή η δικαιολόγηση της μονοήμερης απουσίας.

3. Κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής υποχρεούται να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση του Επιβλέποντα Καθηγητή του.

α. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία δύναται να αποτελεί έρευνα ή συστηματική ανασκόπηση σε ένα συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο σχετικό με την ειδίκευση. Εάν η διπλωματική εργασία περιλαμβάνει ερευνητική μελέτη, ο φοιτητής υποχρεούται να υποβάλει ερευνητικό πρωτόκολλο στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος (σχετικές οδηγίες περιλαμβάνονται στα: Παράρτημα Ι, «Οδηγίες για τη Συγγραφή Ερευνητικού Πρωτοκόλλου» και Παράρτημα ΙΙ, «Οδηγίες της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας»). Εάν η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία είναι συστηματική ανασκόπηση υπάρχουν οδηγίες στο Παράρτημα ΙΙΙ (άρθρο Π. Γαλάνη «Συστηματική ανασκόπηση και μετα-ανάλυση»). Η λογοκλοπή στη διπλωματική ή άλλη εργασία στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος αποτελεί λόγο για μηδενισμό της εργασίας. Ο καθορισμός του θέματος της μεταπτυχιακής εργασίας γίνεται μετά από συνεργασία του μεταπτυχιακού φοιτητή με τον Επιβλέποντα Καθηγητή του, το συντομότερο δυνατόν και όχι αργότερα από τις αρχές του δ' εξαμήνου. Εγκρίνεται από τη ΣΕ μετά από αίτημα σε ειδικό έντυπο που υπάρχει στη Γραμματεία του ΠΜΣ.

β. Συγκεκριμένες οδηγίες που αφορούν τη συγγραφή της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ούτως ώστε να υπάρχει ομοιομορφία στην εμφάνιση των αντιτύπων υπάρχουν σε ειδικό έντυπο το οποίο μπορούν να προμηθευθούν οι ενδιαφερόμενοι από τη Γραμματεία του ΠΜΣ. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία υποβάλλεται σε 5 αντίγραφα σε έντυπη μορφή (1 για τη γραμματεία, 3 για την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή και 1 για τη Βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας) και δύο σε ηλεκτρονική μορφή (1 για τη γραμματεία και 1 για τη Βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας).

γ. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής θα πρέπει να παραδώσει στον Επιβλέποντα Καθηγητή αντίτυπο της εργασίας του τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν την κρίση, για διόρθωση. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία θεωρείται ολοκληρωμένη μετά την αποδοχή της από τον ΕΚ. Στην περίπτωση αυτή ο ΕΚ δίδει εντολή στο μεταπτυχιακό φοιτητή να ζητήσει με αίτημά του (υπάρχει ειδικό έντυπο στη Γραμματεία του ΠΜΣ) ορισμό Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία ορίζεται από τη ΣΕ μετά από εξουσιοδότηση της Συνέλευσης του Τμήματος. Στις Τριμελείς Εξεταστικές Επιτροπές μπορούν να συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ, ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων και εν γένει επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος.

δ. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία στην τελική της μορφή παραδίδεται στα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής τουλάχιστον 3 εβδομάδες πριν την κρίση της, ώστε να υπάρχει ο απαραίτητος χρόνος να τη μελετήσουν.

ε. Η εξέταση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας γίνεται εντός 4 εβδομάδων από την παράδοση των αντιτύπων στα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής και βαθμολογείται βάσει της κλίμακος 0-10 και ο μέσος όρος υπολογίζεται στον τελικό βαθμό του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης.

4. Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του ΜΔΕ είναι η διετία, η οποία υπολογίζεται από την ημερομηνία αποδοχής του μεταπτυχιακού φοιτητή από τη Συνέλευση του Τμήματος. Μετά την

πάροδο του δεύτερου έτους ο μεταπτυχιακός φοιτητής διαγράφεται κατόπιν αποφάσεως της Συνέλευσης του Τμήματος. Για ειδικούς και εξαιρετικούς λόγους (κλήση στράτευσης, σοβαροί και απρόβλεπτοι λόγοι υγείας) η Συνέλευση του Τμήματος μπορεί να εγκρίνει αναστολή φοίτησης ή να παρατείνει για ορισμένο χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός έτους τη διάρκεια φοίτησης του μεταπτυχιακού φοιτητή κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της ΣΕ στη Συνέλευση του Τμήματος.

Απονομή ΜΔΕ

Τρόπος υπολογισμού του βαθμού του ΜΔΕ.

Για τον υπολογισμό του Μέσου Ορου του βαθμού του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης ακολουθείται η εξής διαδικασία:

α. Πολλαπλασιάζεται ο βαθμός κάθε μαθήματος καθώς και της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας με το ισοδύναμο των Πιστωτικών Μονάδων τους.

β. Υπολογίζεται το άθροισμα των γινομένων όλων των μαθημάτων και

γ. Διαιρείται το παραπάνω άθροισμα δια του συνόλου των απαιτούμενων Πιστωτικών Μονάδων των μαθημάτων της ειδίκευσης.

Η αναγνώριση μαθημάτων που πραγματοποιήθηκαν σε άλλα Πανεπιστημιακά Τμήματα, Πανεπιστημιακές Σχολές, Κρατικά Ερευνητικά Ιδρύματα ή Πανεπιστήμια της ημεδαπής ή της αλλοδαπής αναγνωρισμένων από το ΔΟΑΤΑΠ ή Δια-Πανεπιστημιακών Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων (π.χ. Erasmus-ICP) όπου συμμετέχει το Τμήμα Νοσηλευτικής, γίνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος ύστερα από τη συγκατάθεση του αρμόδιου για το αντίστοιχο μάθημα Καθηγητή και μετά από τεκμηριωμένη πρόταση της ΣΕ του ΠΜΣ.

Φοίτηση στο ΠΜΣ

Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, ερευνητική απασχόληση και συγγραφή επιστημονικών εργασιών, άσκηση σε υπηρεσίες ΠΦΥ, καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Τα μαθήματα διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα.

Η χρονική διάρκεια για την απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) του Προγράμματος ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Χρηματοδότηση ΠΜΣ

Το κόστος λειτουργίας του Π.Μ.Σ. «**Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη**», θα καλύπτεται από:

- τα τέλη φοίτησης των μεταπτυχιακών φοιτητών τα οποία ανέρχονται περίπου 30.000 ευρώ ανά έτος καθώς και από τυχόν άλλες πηγές όπως δωρεές, χορηγίες, ή κάθε άλλη νόμιμη πηγή. Για τη συμμετοχή τους στο Π.Μ.Σ., οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των δύο χιλιάδων ευρώ 2.000 € (500 ευρώ ανά εξάμηνο).

Η επιβολή τέλους φοίτησης / διδάκτρων κρίνεται αναγκαία για την κάλυψη των παγίων εξόδων όπως γραμματειακή υποστήριξη και κάλυψη αμοιβών μέρους των διδασκόντων στο ΠΜΣ και εν γένει των λειτουργικών αναγκών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Χρονική διάρκεια λειτουργίας του ΠΜΣ

Το ΠΜΣ θα λειτουργήσει μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2027-2028 εφόσον πληροί τα κριτήρια της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 32 και την παρ. 6 του άρθρου 44 του Ν.4957/2022.

Μεταβατικές διατάξεις

Όσα θέματα δε ρυθμίζονται στην παρούσα απόφαση, θα ρυθμίζονται από τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, καθώς και από τα αρμόδια όργανα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Α΄ Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Βιοστατιστική	30	7
Επικοινωνία – Διαπροσωπικές σχέσεις	30	7
Ερευνητική Μεθοδολογία	30	7
Ηλεκτρονική Υγεία και εφαρμογές της	20	4.5
Μαθήματα Επιλογής		
Το Δίκαιο της Υγείας	20	4.5
Διαπολιτισμική Υγεία	20	4.5
Σύνολο		30
Β΄ Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Τεχνικές συγγραφής επιστημονικής εργασίας	20	4.5
Εφαρμοσμένη Νοσοκομειακή Επιδημιολογία Λοιμώξεων	15	5
Συστήματα Επιδημιολογικής Επιτήρησης	15	4.5
Πολιτική Χρήσης Αντιβιοτικών	12	3.5
Ταξιδιωτική Υγεία	20	4.5
Νοσηλευτική Φροντίδα Βασισμένη σε Τεκμήρια και Αναστοχαστική Πρακτική	12	3.5
Μαθήματα Επιλογής		
Ηθικά Διλήμματα και Σχέδιο Φροντίδας	20	4.5
Ψυχοκοινωνική Στήριξη Προσφύγων και Μεταναστών	20	4.5
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Ειδικές Εφαρμογές Βιοστατιστικής στη Δημόσια Υγεία	25	6.5
Πρότυπα και Εργαλεία Ποιότητας και Ασφάλειας Ασθενή	15	5
Ειδικά Θέματα Λοιμώξεων σε Χώρους Παροχής Υγείας	20	5
Λοιμώξεις σε Ειδικές Μονάδες Υψηλού Κινδύνου	15	4.5
Λοιμώξεις σε Μετακινούμενους Πληθυσμούς	15	4.5
Εφαρμοσμένη Μικροβιολογία και Έλεγχος Λοιμώξεων	15	4.5
Σύνολο		30
Δ' Εξάμηνο		
		ECTS
Κλινική Άσκηση: 120 ώρες		10
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		20
Σύνολο		30

**ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΜΕ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ ΔΙΑΒΗΤΗ**

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Βιοστατιστική	30	7
Επικοινωνία – Διαπροσωπικές σχέσεις	30	7
Ερευνητική Μεθοδολογία	30	7
Ηλεκτρονική Υγεία και εφαρμογές της	20	4.5
Μαθήματα Επιλογής		
Το Δίκαιο της Υγείας	20	4.5
Διαπολιτισμική Υγεία	20	4.5
Σύνολο		30
Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Τεχνικές συγγραφής επιστημονικής εργασίας	20	4.5
Γενετική -Διαγνωστικά Κριτήρια & Παθοφυσιολογία Σακχαρώδους Διαβήτη (ΣΔ)	20	5
Σύγχρονες Θεραπευτικές Προσεγγίσεις και Θεραπευτικά σχήματα	25	7
Νοσηλευτική Φροντίδα Βασισμένη σε Τεκμήρια και Αναστοχαστική Πρακτική	12	3.5
Ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις του ΣΔ σε παιδιά και ενήλικες	15	4.5
Εξειδικευμένος Νοσηλευτής Διαβήτη: Προϋποθέσεις και εφαρμογές	20	5.5
Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Πρόληψη επιπλοκών και νεότερες συστάσεις στο ΣΔ	25	7

Διαβητικό πόδι: Τεκμηριωμένη νοσηλευτική φροντίδα	22	6
Εκπαίδευση παιδιών και ενηλίκων στην αυτοδιαχείριση του ΣΔ	25	7
Διατροφή -Άσκηση στον ΣΔ	20	5
Επιπτώσεις του σακχαρώδη διαβήτη στην αναπαραγωγική υγεία και Κύηση	20	5
Σύνολο		30
Δ' Εξάμηνο		
		ECTS
Κλινική Άσκηση: 120 ώρες		10
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		20
Σύνολο		30

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Α΄ Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Βιοστατιστική	30	7
Επικοινωνία – Διαπροσωπικές σχέσεις	30	7
Ερευνητική Μεθοδολογία	30	7
Ηλεκτρονική Υγεία και εφαρμογές της	20	4.5
Μαθήματα Επιλογής		
Το Δίκαιο της Υγείας	20	4.5
Διαπολιτισμική Υγεία	20	4.5
Σύνολο		30
Β΄ Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Τεχνικές συγγραφής επιστημονικής εργασίας	20	4.5
Φυσιολογία Νεφρικής Λειτουργίας. Διαταραχές Υγρών και Ηλεκτρολυτών στη Νεφρική Νόσο	25	7
Εργαστηριακή διερεύνηση και Θεραπευτικές Προσεγγίσεις Οξείας και Χρόνιας Νεφρικής Ανεπάρκειας	25	7
Τεκμηριωμένη Νοσηλευτική Φροντίδα Ασθενών υπό Αιμοκάθαρση, Περιτοναϊκή Κάθαρση	20	5.5
Φροντίδα Ασθενών που υποβάλλονται σε Μεταμόσχευση	10	3
Μαθήματα Επιλογής		
Εναλλακτικές Μέθοδοι Αιμοκάθαρσης και Περιτοναϊκής Κάθαρσης	10	3
Συνυπάρχοντα Προβλήματα στη Νεφρική Νόσο	10	3
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Διατροφή, Άσκηση και Φαρμακευτική Αγωγή στη Νεφρική Νόσο	20	5
Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις της Νεφρικής Νόσου σε Ενήλικες και Παιδιά	20	5
Νοσηλευτική Φροντίδα Βασισμένη σε Τεκμήρια, Πρωτόκολλα, Κατευθυντήριες Οδηγίες	30	7.5
Οργάνωση - Διοίκηση Νεφρολογικών Μονάδων	15	4.5
Παιδί και Νεφρική Νόσος: Ιδιαιτερότητες στην Φροντίδα	15	4.5
Μαθήματα Επιλογής		
Εκπαίδευση και Παρακολούθηση ατόμων με Νεφρική Νόσο στο Νοσοκομείο και την Κοινότητα	12	3.5
Στρατηγικές πρόληψης της νεφρικής νόσου	12	3.5
Σύνολο		30
Δ' Εξάμηνο		
		ECTS
Κλινική Άσκηση: 120 ώρες		10
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		20
Σύνολο		30

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΚΟΙΝΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΕΙΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ

Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Βιοστατιστική	30	7
Επικοινωνία – Διαπροσωπικές σχέσεις	30	7
Ερευνητική Μεθοδολογία	30	7
Ηλεκτρονική Υγεία και εφαρμογές της	20	4.5
Μαθήματα Επιλογής		
Το Δίκαιο της Υγείας	20	4.5
Διαπολιτισμική Υγεία	20	4.5
Σύνολο		30

ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

ECTS: 7

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Ουρανία Δαφνή, Καθηγήτρια

Πέτρος Γαλάνης, Αναπλ. Καθηγητής

Ολυμπία Κωνσταντακοπούλου ΕΔΙΠ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση Βιοστατιστικής μεθοδολογίας, η εφαρμογή στατιστικών τεχνικών στο χώρο των επιστημών υγείας και η εξοικείωση με ένα στατιστικό πακέτο και την χρήση του για ανάλυση δεδομένων, διεξαγωγή συμπερασμάτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. Περιγραφικό Μέρος της Βιοστατιστικής
2. Παρουσίαση Δεδομένων
3. Αριθμητική Περιγραφή Δεδομένων
4. Θεωρία Πιθανοτήτων
5. Θεωρητικές Κατανομές Πιθανοτήτων
6. Δειγματική κατανομή του μέσου
7. Διαστήματα εμπιστοσύνης
8. Έλεγχοι των υποθέσεων
9. Σύγκριση δυο μέσων
10. Ανάλυση διασποράς
11. Μη παραμετρικές μέθοδοι
12. Πίνακες συνάφειας
13. Συσχέτιση
14. Εφαρμογές με το IBM SPSS

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Γραπτή Εργασία

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Αρχές Βιοστατιστικής. Pagano M, Gauvreau K. Επιμέλεια, μετάφραση Ουρανία Δαφνή. Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, 2002, Αθήνα.
- Bowers D. Medical statistics from scratch. An introduction for health professionals. 2nd ed. John Wiley & Sons, New Jersey, 2008.
- Greasley P. Quantitative data analysis using SPSS. Open University Press, New York, 2008.
- Rugg G. Using statistics: a gentle introduction. Open University Press, Berkshire, 2007.
- Dawson B, Trapp R. Basic & clinical biostatistics. 4th ed. McGraw-Hill, New York, 2004.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ – ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ECTS: 7

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Αντωνία Πασχάλη, Καθηγήτρια,
Γεώργιος Τσίτσας, ΕΔΙΠ Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων που συμβάλλουν στη βαθύτερη κατανόηση και ανάπτυξη αποτελεσματικών διαπροσωπικών σχέσεων με άτομα, οικογένειες και κοινότητες που βιώνουν μια απειλητική για τη ζωή ασθένεια, ένα καταστροφικό γεγονός, ή μια ανθρωπιστική κρίση. Έμφαση θα δοθεί στην αναγνώριση των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων που έχουν εμπειρίες οι οποίες ανατρέπουν τη ζωή ατόμων, κοινοτήτων και πληθυσμών καθώς και στην παροχή στήριξης στα πλαίσια της παροχής πρώτων βοηθειών ψυχικής υγείας, όσο και στη μακροχρόνια διαδικασία της προσαρμογής τους στη νέα πραγματικότητα. Τέλος, το μάθημα θα συμβάλλει στην κατανόηση του στρες και άλλων τραυματικών και μη αντιδράσεων που βιώνουν οι επαγγελματίες υγείας, ψυχικής υγείας και διασώστες κατά την παροχή υπηρεσιών σε καταστάσεις ζωής και θανάτου και των μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Αρχές Συμβουλευτικής Ψυχολογίας-Θεωρητικές προσεγγίσεις

- Τι είναι η Συμβουλευτική Ψυχολογία και ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής. Θεωρητικές προσεγγίσεις. Το Φαινομενολογικό Μοντέλο και η κατανόηση του υποκειμενικού βιώματος του αρρώστου στη σχέση επικοινωνίας με το προσωπικό υγείας

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Μη λεκτική επικοινωνία

- Η μελέτη της γλώσσας του σώματος
- Πτυχές της μη-λεκτικής επικοινωνίας

- Καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης και υποστήριξης μέσω της μη λεκτικής επικοινωνίας στο χώρο της υγείας

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Εισαγωγή στις Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης

- Αναγνώριση και αποφυγή φραγμών επικοινωνίας
- Προϋποθέσεις εποικοδομητικής επικοινωνίας και ανάπτυξης «θεραπευτικής»
- Δεξιότητες πρόσκλησης σε συζήτηση και μετάδοσης του ενδιαφέροντος για τον άλλον και το βίωμά του
- Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης: ανοιχτές-κλειστές ερωτήσεις, αντανάκλαση συναισθήματος, επανάληψη, παράφραση, σύνοψη περιεχομένου

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Προβλήματα στην επικοινωνία I & II

- Δεξιότητες επικοινωνίας και προβλήματα στην επικοινωνία
- Αμεσότητα
- Ανατροφοδότηση
- Αυτοαποκάλυψη
- Διαχείριση ορίων (πρακτικό μέρος και συμβατικό μέρος)
- Εστίαση κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας
- Στρατηγικές κατανόησης του προβλήματος του ασθενή
- Δύσκολοι ασθενείς

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Η διαχείριση προβλημάτων επικοινωνίας με τον νοσηλευόμενο ασθενή I&II

- Διαχείριση ορίων
- Κατανοώντας συγκεκριμένες προβληματικές αντιδράσεις
- Αντιμετώπιση δύσκολων συναισθημάτων
- Συνεργασία για την αλλαγή συμπεριφοράς
- Ανακοίνωση δύσκολων αποφάσεων
- Διαπραγμάτευση των μεταβάσεων ζωής μετά την ασθένεια
- Αντιμετώπιση του πένθους και της απώλειας

ΕΝΟΤΗΤΑ 6: Αναπτύσσοντας την Ενσυναίσθηση

- Η ενσυναίσθηση ως μια από τις πιο βασικές δεξιότητες
- Χαρακτηριστικά της ενσυναίσθησης
- Χρησιμότητα της ενσυναίσθησης στη συμβουλευτική διαδικασία
- Συσχετίσεις δεξιοτήτων επικοινωνίας με την ενσυναίσθηση

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εξέταση (100%): Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

BIBΛΙΑ

1. Nelson-Jones, Richard (2009). «*Βασικές Δεξιότητες Συμβουλευτικής –Ένα Εγχειρίδιο για βοηθούς*», Επιστημ. Επιμέλεια: Μ. Μαλικιώτη- Λοΐζου, Εκδ. ΠΕΔΙΟ.
2. Webb Lucy. (2021). «*Δεξιότητες Επικοινωνίας στη Νοσηλευτική*», Επιστημ. Επιμέλεια: Ε. Καμπά, 2^η Έκδοση. Εκδ. Παπασωτηρίου, ISBN 9789604911424

ΑΡΘΡΑ

Arslan, E. Akta. K. Nand Baser(2013) Levels of Assertiveness and Peer Pressure of Nursing Students
International Journal of Caring Sciences January-April Vol 6 Issue

site: <http://www.internationaljournalofcaringsciences.org/docs/10-ORIGINAL-PAPER-Vol-6-Issue-1.pdf>

Αργυρακούλη, Ε. & Ζαφειροπούλου, Μ. (2006). Μια ανθρωποκεντρική παρέμβαση σε ομάδες γυναικείου πληθυσμού: Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση. *Ψυχολογία*, 13, 1, 56-77.

site: <http://mzafiroplab.ece.uth.gr/10.pdf>

Κιρκιγιάννη, Φ. (2009). Η ενσυναίσθηση στην ψυχοθεραπεία και τη συμβουλευτική. *Εκπαιδευτικά*, 89-90, 1-16 **site:** http://www.taekpaideutika.gr/ekp_89-90/pdf/09.pdf

<https://docplayer.gr/120162-I-ensynaisthisi-stin-psychotherapeia-kai-ti-symvoyleytiki.html>

Μαλικιώση-Λοϊζου, Μ. (2003). Μια κριτική ματιά στην ενσυναίσθηση. *Ψυχολογία*. 10, 2 & 3, 295-309. **site:** http://dide.fth.sch.gr/ssn/wp-content/uploads/2013/01/malikiosi-loizou_PSIHOLOGIA_TOMOS.10_TEYHOS.2-3.pdf).

Mc Cabe C & Timmins F. (2003) Teaching assertiveness to undergraduate nursing students. *Nurse Education in Practice* 3:30–42. **site:** https://www.researchgate.net/publication/7801858_Nurses'_and_midwives'_assertive_behaviour_in_the_workplace

Ivelina Peneva and Stoil Mavrodiev (2013). A Historical Approach to Assertiveness. *Psychological Thought*, 6(1), 3–26. **site:** <http://psyc.t.psychopen.eu/article/view/14/pdf>.

Τσίτσας Γεώργιος, (2009). Η επίδραση ενός προγράμματος εκπαίδευσης στη διεκδικητικότητα, στη διεκδικητική συμπεριφορά, τον τόπο ελέγχου και την ενσυναίσθηση σε έλληνες φοιτητές και φοιτήτριες. Διδακτορική διατριβή, (κεφάλαια 1,2,4)

site: <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/24242#page/1/mode/2up>

Καλπάκογλου, Θ. (1996). Εκπαίδευση στη διεκδικητική συμπεριφορά. Στο βιβλίο Θέματα γνωσιακής και συμπεριφοριστικής θεραπείας, Τόμος Γ', Επιμ. Γιάννης Μπουλουγούρης, 28-68, ΕλληνικάΓράμματα; **site:** <http://cbt.edu.gr/arxeia/Thomas%20Kalpakoglou-Assertiveness%20Training%20-%20ed2014.pdf>

Hill, C. E., & Lent, R. W. (2006). A narrative and meta-analytic review of helping skills training: Time to revive a dormant area of inquiry. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 43(2), 154–172. **site:** https://www.researchgate.net/publication/51831364_A_narrative_and_meta-analytic_review_of_helping_skills_training_Time_to_revive_a_dormant_area_of_inquiry

ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ (Ενδεικτικά):

Counselling Skills

Journal of Counseling Psychology

Counselling Psychology Quarterly

The Counseling Psychologist

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ECTS: 7

ΔΙΔΑΣΚΩΝ:

Πέτρος Γαλάνης, Αναπλ. Καθηγητής

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Κύριος σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση των βασικών αρχών ερευνητικής μεθοδολογίας που είναι απαραίτητη για τη διεξαγωγή μελετών με όσο το δυνατόν μικρότερο τυχαίο και συστηματικό σφάλμα. Επίσης, στόχος είναι η κάλυψη όλης της διαδικασίας της έρευνας (ποσοτικής και ποιοτικής), από την κατανόηση της φιλοσοφικής θεωρίας που υποστηρίζει την επιλογή της μελέτης, την επιλογή των μεθόδων που θα χρησιμοποιηθούν προκειμένου να απαντηθεί το ερευνητικό ερώτημα, μέχρι τη συλλογή και ανάλυση και δημοσίευση των δεδομένων. Οι φοιτητές θα μάθουν ότι υπάρχουν διαφορετικοί τύποι ερευνητικών μεθόδων, οι οποίες χρησιμοποιούν διαφορετικά εργαλεία για τη συλλογή των δεδομένων και πώς θα επιλέγουν και στη συνέχεια θα χρησιμοποιούν τη σωστή μέθοδο για τους σκοπούς της έρευνάς τους, έτσι ώστε να εξάγονται αξιόπιστα και έγκυρα συμπεράσματα. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη μεθοδολογία αναζήτησης της κατάλληλης βιβλιογραφίας στο διαδίκτυο, καθώς και η διεξαγωγή συστηματικών ανασκοπήσεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. Βήματα διεξαγωγής μιας μελέτης
2. Καθορισμός ερευνητικής υπόθεσης
3. Συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση
4. Μεθοδολογία αναζήτησης της βιβλιογραφίας
5. Αναζήτηση της βιβλιογραφίας στο PubMed
6. Πρωτόκολλο μιας μελέτης
7. Είδη μελετών

8. Μέθοδοι δειγματοληψίας
9. Μέγεθος δείγματος
10. Εργαλεία μέτρησης
11. Συστηματικό σφάλμα
12. Ηθικά ζητήματα
13. Πιλοτική μελέτη
14. Μετα-ανάλυση
15. Βασικές αρχές της ποιοτικής έρευνας
16. Μέθοδοι συλλογής δεδομένων στην ποιοτική έρευνα
17. Θεματική ανάλυση δεδομένων στην ποιοτική έρευνα
18. Σχεδιασμός πειραματικής έρευνας
19. Σφάλματα κατά την εκτέλεση, ανάλυση και ερμηνεία πειραματικής έρευνας
20. Χαρακτηριστικά ψευδοεπιστήμης

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, γραπτή εργασία.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Γαλάνης Π. Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες υγείας. Εκδόσεις Κριτική, 2η έκδοση, Αθήνα, 2022.
2. Γαλάνης Π. Μεθοδολογία ανάλυσης δεδομένων στις επιστήμες υγείας. Εφαρμογές με το IBM SPSS Statistics. Broken Hill Publishers LTD & Πασχαλίδης ΑΕ, Λευκωσία, 2015.
3. Γαλάνης Π. Συγγραφή και δημοσίευση άρθρων στις επιστήμες υγείας. Broken Hill Publishers LTD & Πασχαλίδης ΑΕ, Λευκωσία, 2015.
4. Merriam SB, Tisdell EJ. (2016). Qualitative research: a guide to design and implementation. 4th ed. Jossey-Bass, San Francisco.
5. Evans J. (2016). How to be a researcher. A strategic guide for academic success. Routledge, New York.

6. Creswell J. (2014). Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches. 4th ed. Sage Publications LTD, Los Angeles.
7. Bell J, Waters S. (2014). Doing your research project. McGraw Hill Education, Berkshire.
8. Ana-Maria Šimundić (2013). Biochemia Medica 2013;23(1):12–5, [10.11613/BM.2013.003](#)
9. REGINA NUZZO (2015) NATURE | VOL 526, 182-185.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Φλώρα Μαλαματένιου, Καθηγήτρια

Εκπαιδευτές εργαστηρίων:

Ιωσήφ Λιάσκος, ΕΔΙΠ

Σπύρος Ζώγας, ΕΔΙΠ

Μανώλης Ζούλιας, ΕΔΙΠ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Στόχος του μαθήματος «Ηλεκτρονική Υγεία και εφαρμογές της» είναι να παρέχει στους μεταπτυχιακούς φοιτητές σχετικές γνώσεις με τις εξελίξεις της τεχνολογίας στον τομέα της Υγείας και της Ηλεκτρονικής Υγείας. Πιο συγκεκριμένα, θα διδαχθούν οι κατηγορίες των Πληροφοριακών Συστημάτων του τομέα της Υγείας και περιγραφή εφαρμοσμένων συστημάτων, όπως Κινητή Υγεία, Τεχνολογίες Νέφους και Μεγάλα Δεδομένα στο χώρο της Υγείας, Τεχνολογίες Έξυπνων Καρτών, Δίκτυα Αισθητήρων για Τηλεπαρακολούθηση και Τηλεμετρία, Εφαρμογές Εικονικής και Επαυξημένης Πραγματικότητας στο χώρο της υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Εισαγωγή στην Ηλεκτρονική Υγεία: Αναγκαιότητα ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας, Περιστολή δαπανών και βελτίωση ποιότητας υπηρεσιών υγείας, Ηλεκτρονικές υπηρεσίες και συστήματα υγείας, Διεθνείς τάσεις και αρχιτεκτονικές, Βέλτιστες πρακτικές ανάπτυξης και λειτουργίας ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας, Ασφάλεια ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας.
- Πληροφοριακά Συστήματα Υγείας: Σκοποί, συστατικά, τύποι, λειτουργίες, δομή, αρχιτεκτονικές, οφέλη, στάδια ανάπτυξης, απειλές, απαιτήσεις ασφάλειας.
- Ηλεκτρονικός Φάκελος Υγείας: Προσδιορισμός και δόμηση περιεχομένου, Ηλεκτρονικός ιατρικός και νοσηλευτικός φάκελος, Αρχιτεκτονικές ηλεκτρονικών φακέλων υγείας, Πρότυπα,

Ασφάλεια ιατρικών δεδομένων, Κόστος-απόδοση, Διεθνείς πρακτικές. Προσωπικός φάκελος υγείας.

- Πρότυπα και Διαλειτουργικότητα: Τεχνική και σημασιολογική διαλειτουργικότητα ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας.
- Μεγάλα δεδομένα, τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους, διαδίκτυο πραγμάτων.
- Κινητή Υγεία και εφαρμογές εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας στο τομέα της υγείας.
- Τηλεμετρία: Δίκτυα αισθητήρων για τηλεπαρακολούθηση, έξυπνα φορετά συστήματα στην υγεία, έξυπνο σπίτι και υποβοηθούμενη διαβίωση
- Αναζήτηση ηλεκτρονικών βιβλιογραφικών πηγών για το αντικείμενο της ηλεκτρονικής υγείας (Εργαστήριο)
- Χρήση ορολογιών/ συστημάτων ταξινόμησης εννοιών στον τομέα της υγείας (Εργαστήριο)
- Μελέτη εφαρμογών/ λογισμικών που χρησιμοποιούνται στην ηλεκτρονική και κινητή υγεία (Εργαστήριο)

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

- Γραπτή εξέταση: Δοκιμασίες Πολλαπλής Επιλογής
- Γραπτή εξέταση: Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης
- Εργαστηριακή Εργασία
- Δημόσια Παρουσίαση εργασίας

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελληνόγλωσση:

- Mantas J., Hasman A. Πληροφορική της Υγείας - Νοσηλευτική Προσέγγιση. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης; 2007.
- Αγγελίδης Π. Ιατρική Πληροφορική Τόμος Α'. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σοφία; 2011.
- Βασιλακόπουλος Γ. Μαλαματένιου Φ. Πληροφοριακά Συστήματα Υγείας. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρας; 2023 (υπό έκδοση).

Ξενόγλωσση:

- Amatayakul M. Electronic Health Records: A practical Guide for Professionals and Organizations. 5th ed. American Health Information Management Association (AHIMA); 2013.
- Benson M, Grieve G. Principles of Health Interoperability: SNOMED CT, HL7 and FHIR (Health Information Technology Standards). Springer; 2016.
- Carter J. Electronic Health Records: A Guide for Clinicians and Administrators. ACP Press; 2008.
- Godfrey A, Stuart S. Digital Health: Exploring Use and Integration of Wearables. Academic Press; 2021.
- Kudyba S. Healthcare Informatics: Improving Efficiency and Productivity. CRC Press; 2010.
- Mantas J, Hasman A. Textbook in Health Informatics: A Nursing Perspective. IOS Press 2002.
- Marston H, Freeman S, Musselwhite C. Mobile e-Health. Springer; 2017.
- Saba V, McCormick K. Essentials of Nursing Informatics. 6th ed. McGraw-Hill Education; 2015.
- Sinha P, Sunder G, Bendale P, Mantri M, Dande A. Electronic Health Record: Standards, Coding Systems, Frameworks, and Infrastructures. Wiley-IEEE Press; 2013.
- Tan J. E-health Care Information Systems: An Introduction for Students and Professionals. Jossey-Bass; 2012.
- Torres-Sanchez I, Valenza M. eHealth in Chronic Diseases. MDPI; 2022.
- Van Gemert-Pijnen L, Kelders S, Kip H, Sanderman R. eHealth Research, Theory and Development: A Multidisciplinary Approach. Routledge; 2018.
- Venot A, Burgun A, Quantin C. Medical Informatics, e-Health: Fundamentals and Applications. Springer; 2014.
- Wager K, Lee F, Glaser J. Health Care Information Systems: A Practical Approach for Health Care Management. 5th ed. Jossey-Bass; 2022.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά (ενδεικτικά):

- The Lancet. Digital health
- Digital health
- International Journal of Medical Informatics
- Journal of Telemedicine and Telecare

- Journal of the American Medical Informatics Association: JAMIA
- JMIR mHealth and uHealth
- mHealth
- Methods of Information in Medicine
- NPJ digital medicine
- Telemedicine Journal and e-Health

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Βενετία -Σοφία Βελονάκη, Αναπλ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές έννοιες και πηγές του δικαίου της υγείας. Ο φοιτητής θα πρέπει να μπορεί να:

- κατανοεί τις βασικές αρχές του δικαίου της υγείας, της σχετικής νομοθεσίας και της σχετικής νομολογίας
- κατανοεί πώς επηρεάζουν την άσκηση των επαγγελματιών υγείας οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις
- κατανοεί τα ηθικά ζητήματα που ανακύπτουν στο χώρο της υγείας και τις προκλήσεις και τα διλήμματα που δημιουργεί η πρόοδος των βιοϊατρικών επιστημών
- κατανοεί τις βασικές αρχές της βιοηθικής
- εφαρμόζει τις θεωρητικές γνώσεις, που απέκτησε στα πλαίσια του μαθήματος, για την ανάλυση συγκεκριμένων περιπτώσεων-περιστατικών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Εισαγωγή – Δίκαιο της Υγείας – Ηθική – Δεοντολογία – Αρχές
- Κώδικες Δεοντολογίας - Επαγγελματικά δικαιώματα – Αυτονομία
- Πηγές Δικαίου
- Δικαίωμα στην υγεία
- Ενημέρωση – συναίνεση και λήψη αποφάσεων υγείας για άτομα ικανά και μη ικανά να συναινούν σε θέματα υγείας τους

- Σχέση ασθενή - νοσηλευτή – τρίτων εμπλεκομένων
- Λήψη ηθικά αποδεκτών αποφάσεων κατά παροχή νοσηλευτικής φροντίδας
- Παροχή ισότιμης φροντίδας και σεβασμός στις πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες του ασθενή
- Σύγκρουση δικαιωμάτων – υποχρεώσεων – συμφερόντων - αξιών
- Ηθικό αδιέξοδο, ηθική καταπόνηση, ηθική νοημοσύνη, ηθική ευαισθησία
- Απόρρητο - Προστασία προσωπικών δεδομένων
- Νοσηλευτική Ευθύνη
- Ο Νοσηλευτής στο δικαστήριο – Συνηγορία – Δικανική Νοσηλευτική – Κακοποίηση
- Λήψη αποφάσεων στο Τέλος της ζωής
- Μεταμοσχεύσεις
- Θέματα που σχετίζονται με την έναρξη της ζωής (ΙΥΑ, διακοπή κύησης κλπ)
- Παρεμβάσεις στο ανθρώπινο γενετικό υλικό
- Ρόλος του νοσηλευτή σε περιπτώσεις κρίσης και ανεπαρκών πόρων
- Δημόσια Υγεία, διαχείριση κρίσεων και ανθρώπινα δικαιώματα
- Έρευνα

Το μάθημα έχει θεωρητικό μέρος (διάλεξη) και πρακτικό μέρος (συζήτηση υποθετικών περιπτώσεων, νομολογίας και τρέχουσας πρακτικής, αναζήτηση νομοθεσίας, αναζήτηση και διαχείριση ηθικών και νομικών προβληματισμών ερευνητικών μελετών κλπ).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εργασίες / projects (100%) σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

1. Βούλτσος Π., Ψαρούλης Δ. Ιατρικό Δίκαιο Στοιχεία Βιοηθικής. Θεσσαλονίκη. University Studio Press. 2021.
2. Γνώμες και συστάσεις της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής και Τεχνοηθικής, <https://bioethics.gr/opinions-reports-13>
3. Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας, ΠΔ 216/ΦΕΚ Α'167/25-07-2001.

4. Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας, Ν. 3418, ΦΕΚ Α' 287/28-11-2005.
5. Ν.2071/ΦΕΚ Α' 123/15-7-1992
6. Σύμβαση Οβιέδο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊτρική, Ν.2619/ΦΕΚ Α' 132/19-6-1998.
7. Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα 2016/679 και Οδηγία (ΕΕ) 2016/680, Ν. 4624/ΦΕΚ Α' 167/29-8-2019.
8. Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας, Κέντρο για τη Μελέτη και Πρόληψη της Κακοποίησης και Παραμέλησης των Παιδιών, Ανεξάρτητη Αρχή «Συνήγορος του Πολίτη»– Κύκλος των Δικαιωμάτων του Παιδιού (2014) Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για τη Διερεύνηση, Διάγνωση και Διαχείριση Περιστατικών Κακοποίησης & Παραμέλησης Παιδιών. Ευρετήριο Ισχύουσας Νομοθεσίας για την Κακοποίηση και Παραμέληση Παιδιών.
9. Βιοδίκαιο, Τάκης Κ. Βιδάλης, Εκδόσεις Σάκκουλα ΑΕ, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, 1η έκδοση, 2007

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

1. Βιοηθικά, Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής και Τεχνοηθική,
<https://bioethics.gr/page/periodiko-bioethika-21>
2. Journal of Medical Ethics, BMJ Journals, <https://jme.bmj.com/>
3. Nursing Ethics, SAGE Journals, <https://journals.sagepub.com/home/nej>
4. BMC Medical Ethics, BMC, <https://bmcomedethics.biomedcentral.com/>

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Παρασκευή Αποστολάρα, Επικ. Καθηγήτρια ΠΑ.ΔΑ.

ΣΚΟΠΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή εμπειριστατωμένης γνώσης στους φοιτητές για παροχή Διαπολιτισμικά ευαίσθητης φροντίδας υγείας στην Κοινότητα σε μετακινούμενους πληθυσμούς και σε ασθενείς πληθυσμιακές ομάδες, τις οικογένειες τους καθώς και ανάπτυξη της έρευνας στον συγκεκριμένο τομέα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Βασικές έννοιες Διαπολιτισμικής Υγείας
 - Χαρακτηριστικά ελληνικής κουλτούρας/πολιτισμικής ταυτότητας
 - Κουλτούρα, υγεία και ασθένεια
 - Θρησκεία & Διατροφή και κουλτούρα
- Θεωρητικό πλαίσιο Διαπολιτισμικής Υγείας
- Μεταναστευτικό πλαίσιο και Υγεία
 - Μεταναστατευτική κινητικότητα και υγεία
 - Μεταναστευτική κινητικότητα επαγγελματιών υγείας
 - Κοινωνικές και πολιτισμικές ανισότητες/ κοινωνικός αποκλεισμός
 - Διεθνείς και εθνικές πολιτικές Υγείας
 - Δίκτυα Διαπολιτισμικής Υγείας
 - Ειδικές Υπηρεσίες Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελλάδα και διεθνώς
 - Εθελοντισμός & ΜΚΟ
- Ειδικές Πληθυσμιακές Ομάδες
 - Παιδί και κουλτούρα
 - Ηλικιωμένοι και κουλτούρα

- Ψυχική υγεία και κουλτούρα
- Πόνος, καρκίνος και κουλτούρα
- Σεξουαλική & Αναπαραγωγική υγεία και κουλτούρα
- Εφαρμογές Διαπολιτισμικής Υγείας
 - Μελέτη περιπτώσεων Διαπολιτισμικής φροντίδας υγείας κατά την άσκηση της νοσηλευτικής πρακτικής
 - Ανθρώπινα δικαιώματα & Ηθικά διλήμματα και κουλτούρα
 - Παραδοσιακή ιατρική και Εναλλακτικές μορφές θεραπείας
 - Πολιτισμική επάρκεια

Το μάθημα έχει θεωρητικό μέρος (διάλεξη) και πρακτικό μέρος (συζήτηση υποθετικών περιπτώσεων, και τρέχουσας πρακτικής, αναζήτηση και διαχείριση ηθικών προβληματισμών ερευνητικών μελετών κλπ).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Εργαστηριακές Ασκήσεις (10%)

Παρουσίαση Ομαδικής Εργασίας (20%)

Γραπτή εργασία σε ομαδικό επίπεδο (70%)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Papadopoulos I, Kalokairinou A, Kouta X. (2011). Διαπολιτισμική Νοσηλευτική και Πολιτισμική Επάρκεια για τους επαγγελματίες υγείας. Εκδόσεις Πασχαλίδης. Αθήνα
2. Μαδιανός Μ. (2015). Πολιτισμός και Ψυχική υγεία: η Κοινότητα ως «θεραπευτής». Εκδόσεις Καστανιώτη. Αθήνα
3. Andrews, M. & Boyle, J. (2008). Transcultural concepts in nursing care (5th ed.). Philadelphia: Lippincott.
4. Purnell, L. (2009). Guide to culturally competent health care (2nd ed.). Philadelphia: Davis.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

1. Journal of Transcultural Nursing
2. Journal of Migration and Health
3. Journal of cultural diversity

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες εξαμήνου	ECTS
Τεχνικές συγγραφής επιστημονικής εργασίας	20	4.5
Εφαρμοσμένη Νοσοκομειακή Επιδημιολογία Λοιμώξεων	15	5
Συστήματα Επιδημιολογικής Επιτήρησης	15	4.5
Πολιτική Χρήσης Αντιβιοτικών	12	3.5
Ταξιδιωτική Υγεία	20	4.5
Νοσηλευτική Φροντίδα Βασισμένη σε Τεκμήρια και Αναστοχαστική Πρακτική	12	3.5
Μαθήματα Επιλογής		
Ηθικά Διλήμματα και Σχέδιο Φροντίδας	20	4.5
Ψυχοκοινωνική Στήριξη Προσφύγων και Μεταναστών	20	4.5
Σύνολο		30

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου, Καθηγήτρια

Γαλάνης Πέτρος, Αναπλ. Καθηγητής

Καλαφάτη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκμάθηση των αρχών συγγραφής και παρουσίασης της επιστημονικής εργασίας, καθώς και αξιολόγησης της επιστημονικής έρευνας στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- i. **Είδη Επιστημονικών Εργασιών-Δομή Ερευνητικού Πρωτοκόλλου:**
Είδη επιστημονικών Εργασιών. Στόχοι επιστημονικού δημοσιεύματος.
Καθορισμός πεδίου ενδιαφέροντος και αναζήτηση του ερευνητικού ερωτήματος. Θεωρητικό Πλαίσιο. Δομή Ερευνητικού Πρωτοκόλλου
- ii. **Αναζήτηση και Τεκμηρίωση Βιβλιογραφίας:**
Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας- λέξεις κλειδιά
Ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Συστήματα τεκμηρίωσης Harvard, Vancouver και APA
- iii. **Συγγραφή Πρωτότυπης Ερευνητικής Εργασίας:**
Συγγραφή πρωτογενών άρθρων. Πρωτότυπη έρευνα. Ύφος και ήθος της επιστημονικής γραφής.
Ηθική και δεοντολογία της έρευνας. Διακήρυξη του Helsinki
- iv. **Άρθρο Συστηματικής Ανασκόπησης Βιβλιογραφίας:**

Διαμόρφωση ερευνητικής ερώτησης που θα καθοδηγήσει την ανασκόπηση. Αξιολόγηση και Επιλογή Μελετών-Κριτήρια Εισαγωγής-Αποκλεισμού, Δείγμα Άρθρων Ανασκόπησης, Πίνακες.

v. **Μετα-Ανάλυση:Μέθοδοι-Κριτική**

Ορισμός, Σκοπός, Εφαρμογές. Προσδιορισμός προβλήματος. Επιλογή κατάλληλων ερευνητικών μελετών. Καθορισμός Μεγέθους Αποτελέσματος. Κωδικοποίηση. Ερμηνεία Αποτελεσμάτων μετανάλυσης.

vi. **Κριτική Αξιολόγηση της Ποιότητας Δημοσιεύσεων βάσει Οδηγών**

Κριτήρια που καθορίζουν την ποιότητα των Δημοσιευμένων Μελετών
Χρήση Οδηγών Αξιολόγησης της Ποιότητας Δημοσιεύσεων
αναλογα με τι είδος της Έρευνας (CONSORT, PRISMA, STROBE)

vii. **Συγγραφή Διατριβής επί Πτυχίω και Διδακτορικής Διατριβής**

Γλώσσα και ύφος γραφής, Δομή κειμένου-κεφάλαια, Διαδικασία υποστήριξης διατριβής

viii. **Προφορική Παρουσίαση Επιστημονικής Εργασίας**

Σχεδιασμός, συγγραφή, προετοιμασία διαφανειών, παρουσίαση δεδομένων. Σύγκριση και διαφορές προφορικής παρουσίασης και επιστημονικού άρθρου. Προετοιμασία και παρουσίαση Αναρτημένων Ανακοινώσεων (Poster)

ix. **Ποιοτική Έρευνα και Επιστημονική Γραφή**

Επιστημονικό παράδειγμα και επιστημονική γραφή. Ο Ρόλος της Φαινομενολογικής Γραφής. Συγγραφή- Ρητορική. Κριτήρια Εγκυρότητας. Παρουσίαση Φαινομενολογικής Μελέτης.

x. **Υποβολή Επιστημονικής Εργασίας για Δημοσίευση**

Ο δείκτης επιρροής (Impact Factor). Αναφορές από άλλους ερευνητές (Citations). Το συντακτικό έργο και η επιλογή των άρθρων που δημοσιεύονται στα επιστημονικά περιοδικά. Γράμματα στον εκδότη.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εξέταση στην ελληνική γλώσσα με ερωτήσεις που επιδέχονται απαντήσεις πολλαπλής επιλογής, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, αντιστοιχίσεων και σύντομης ανάπτυξης.

Η μέθοδος εξέτασης αναφέρεται στο πρόγραμμα του μαθήματος που αναρτάται στο e-class.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:**- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:**

1. Γαλάνης Π (2022). Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες υγείας. Εκδόσεις Κριτική, 2η έκδοση, Αθήνα.
2. Γερμενής Α , Γουργουλιάνης Κ Ι , Τσακρακλίδης Β (2003). Ιατρική Γραφή και Λόγος. Εκδόσεις ΒΗΤΑ, 3^η έκδοση, Αθήνα.
3. Murray R (2017). How to Write a Thesis. Open University Press McGraw-Hill Education, 4th Edition, London.
4. Chen S. "The PhD dissertation defense in Canada: An institutional policy perspective." Canadian Journal of Educational Administration and Policy 2008; 88.
5. Haber JR, Lorelei AL. "Learning Oral Presentation Skills. A Rhetorical Analysis with Pedagogical and Professional Implications." J Gen Intern Med 2001;16:308-314
6. Boaz A, Ashby D. Fit for purpose? Assessing research quality for evidence based policy and practice. London: ESRC UK Centre for Evidence Based Policy and Practice, 2003.
7. Des Jarlais DC, Lyles C, Crepaz N. Improving the reporting quality of nonrandomized evaluations of behavioral and public health interventions: The TREND statement. American Journal of Public Health, 2004, 94(3), 361–366.
8. Don C. Des Jarlais, PhD, Cynthia Lyles, PhD, Nicole Crepaz, PhD, and the TREND Group. Improving the Reporting Quality of Nonrandomized Evaluations of Behavioral and Public Health Interventions: The TREND Statement. Am J Public Health. 2004;94:361–366.
9. Liberati A, Altman GD, Tetzlaff J, Mulrow C, Gøtzsche CP, John P. A. Ioannidis AJ, Clarke M, Devereaux PJ, Kleijnen J, Moher D. The PRISMA Statement for Reporting Systematic Reviews and Meta-Analyses of Studies That Evaluate Health Care Interventions: Explanation and Elaboration. PLoS Medicine July 2009 | Volume 6 | Issue 7 | e1000100
10. Garcia-Berthou E, Alcaraz C. Incongruence between test statistics and P values in medical papers. BMC Medical Research Methodology, 2004, 4(13).
11. [Greenhalgh T](#). How to Read a Paper: The Basics of Evidence-Based Medicine (HOW - How To). BMJ Books 4th ed. Wiley-Blackwell, 2011.

12. Lee P. Understanding and critiquing quantitative research papers. *Nurs Times*. 2006;102(28):28-3
13. Willig, C. (2015). Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία: Εισαγωγή. Αθήνα: Gutenberg
14. Smith J.A. (2003). *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Methods*. London: Sage.
15. Smith JA, Flowers P. & Larkin M (2009). *Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method, Research*. London: Sage
16. Smith, JA and Osborn, M. (2008). Interpretative phenomenological analysis. In JA) Smith (ed), *Qualitative Psychology*. London: Sage. (2nd ed)
17. Καστράνη, Θ., & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. (2013). Η έμφυλη διάσταση της ψυχικής οδύνης: μια ερμηνευτική φαινομενολογική ανάλυση της εμπειρίας πελατισσών συμβουλευτικής και Ψυχοθεραπείας. *Hellenic Journal Of Psychology*, 10, pp. 1-23. Διαθέσιμο στο: <http://www.pseve.org/journal/UPLOA/D/Kastrani10a.pdf> <http://www.psyc.bbk.ac.uk/ipa/>: η σελίδα του J.A). Smith στο Birkbeck
18. Χαρισσοπούλου Θ, Καρρά Β, Κουσκούνη Ευ, Καλαφάτη Μ (2016) Στάση του Νοσηλευτικού Προσωπικού Σχετικά με τη Νοσηλεία Ασθενών με HIV/AIDS: Μια Ποιοτική Μελέτη *ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ*, 55(1): 88–98
19. Καρανικόλα Μ, Καλαφάτη Μ, Κουτρούμπα Α, Παπαθανάσογλου Ε (2017) Φαινομενολογική Διερεύνηση των Αντιλήψεων Νοσηλευτικού Προσωπικού για την Προσωπική και Επαγγελματική αξία τους *ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ*, 56(4): 341–357
20. Καρρά Β, Καλαφάτη Μ, Λεμονίδου Χ, Παπαθανάσογλου Ε, Γιαννακοπούλου Μ (2018) Ποιοτική διερεύνηση της διαδικασίας λήψης νοσηλευτικών κλινικών αποφάσεων σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. *ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ*, 51:124-137

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

International Nursing Review

International Journal of Quantitative and Qualitative Research Methods

International Journal of Qualitative Methods

Qualitative Research in Psychology

Qualitative Research in Sport, Exercise and Health

ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

ECTS: 5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Αποστολοπούλου Ελένη, Ομοτ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Η απόκτηση σύγχρονων θεωρητικών γνώσεων και δεξιοτήτων στην εφαρμογή της επιτήρησης των λοιμώξεων σχετιζόμενων με τη φροντίδα υγείας και των αντιμικροβιακών παραγόντων.

Επιμέρους στόχοι:

1. Η απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων για τη χρήση:
των πρότυπων ορισμών και πρωτοκόλλων επιτήρησης λοιμώξεων, καθώς και των μεθόδων επιτήρησης, διερεύνησης και αντιμετώπισης των ενδημικών και επιδημικών λοιμώξεων.
2. Η ανάπτυξη συγκεκριμένων ικανοτήτων για την συλλογή, ανάλυση και ερμηνεία δεδομένων, καθώς και την σύνταξη και κοινοποίηση έκθεσης των αποτελεσμάτων/προτάσεων επιτήρησης.
3. Η κατανόηση των αρχών και η εφαρμογή και ανάλυση της σχέσης κόστος/όφελος των προτεινόμενων ή εφαρμοζόμενων προληπτικών μέτρων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Θεωρητικό

- Προτεραιότητες πρόληψης και ελέγχου λοιμώξεων
- Κύρια Στοιχεία και Ελάχιστες Απαιτήσεις Προγραμμάτων Πρόληψης και Ελέγχου Λοιμώξεων του WHO
- Στρατηγική κατευθυνόμενης αξιολόγησης για πρόληψη του CDC
- Βήματα και τεχνικές συστήματος επιτήρησης και επιπολασμού Λοιμώξεων Σχετιζόμενων με τη Φροντίδα Υγείας (ΛΣΦΥ)
- Δείκτες επιτήρησης σύμφωνα με το εθνικό δίκτυο ασφάλειας φροντίδας: επίπτωση λοίμωξης, προτυπωμένο πηλίκo λοίμωξης (Standardized Infection Ratio-SIR) προτυπωμένο πηλίκo χρησιμοποίησης συσκευής (Standardized Utilization Ratio – SUR), πηλίκo χρήσης συσκευής -

Device Utilization Ratio-DUR) και αθροιστική αποδοτέα διαφορά (Cumulative Attributable Difference -CAD)

- Παρακολούθηση συμμόρφωσης προσωπικού με care bundles
- Διερεύνηση και διαχείριση επιδημιών σε χώρους παροχής υγείας
- Στοιχεία Εθνικού Δικτύου Ασφάλειας φροντίδας Υγείας (ΕΔΑΦΥ)
- Πρότυποι και αντικειμενικοί ορισμοί επιτήρησης για ταξινόμηση των λοιμώξεων σε παρούσες κατά την εισαγωγή ή ΛΣΦΥ του ΕΔΑΦΥ του CDC
- Ορισμοί επιτήρησης και κριτήρια για όλους τους ειδικούς τύπους λοιμώξεων του ΕΔΑΦΥ του CDC
- Πρωτόκολλα επιτήρησης του ΕΔΑΦΥ του CDC
- Επιτήρηση βακτηριαμίας από κεντρική γραμμή και βακτηριαμίας από μη κεντρική γραμμή
- Επιτήρηση λοίμωξης από καθετήρα κύστεως
- Επιτήρηση ναρ
- Επιτήρηση συμβάντων σχετιζόμενων με αναπνευστήρα (Ventilator-Associated Event -VAE)
- Επιτήρηση αντιμικροβιακής χρήσης και αντοχής
- Σχέση κόστος/ όφελος προληπτικών μέτρων

Εφαρμοσμένο

- Παρουσίαση και συζήτηση πρωτοκόλλων / δεδομένων επιτήρησης
- Παρουσίαση και συζήτηση σχετικών σεναρίων
- Επίλυση ασκήσεων

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

- Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης (50%)
- Ανάλυση και ερμηνεία σεναρίων (25%)
- Επίλυση προβλημάτων (25%)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- National Healthcare Safety Network (NHSN) Patient Safety Component Manual 2022
- Κατευθυντήριες οδηγίες διεθνών οργανισμών, WHO CDC , ECDC, IDSA

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- American Journal Infection Control

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Ελευσινιώτης Ιωάννης, Καθηγητής

Τσερώνη Μαρία Επίκ. Καθηγήτρια

Δρ. Κασσιανή Γκολφινόπουλου

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση των συστημάτων επιδημιολογικής επιτήρησης λοιμωδών νόσων σε ελληνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Σημαντικό μέρος του μαθήματος αφορά στις βασικές αρχές της επιτήρησης, τα διαθέσιμα συστήματα επιτήρησης στη χώρα μας και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε συστήματος.

Επιπλέον, περιγράφεται η διαδικασία που ακολουθείται για το σχεδιασμό και τη δημιουργία συστημάτων επιτήρησης.

Μέσω παραδειγμάτων ο εκπαιδευόμενος καλείται να θέσει τις προτεραιότητες για επιτήρηση σε έναν πληθυσμό, να σταθμίσει τα οφέλη σε σχέση με το κόστος και να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων, καθώς και να προτείνει εναλλακτικές λύσεις για την καταγραφή των λοιμωδών νοσημάτων και της διαχρονικής εξέλιξης της συχνότητάς τους στην κοινότητα / νοσοκομειακό περιβάλλον.

Παρουσιάζεται εν συντομία ο τρόπος χρήσης των επιδημιολογικών δεδομένων που συλλέγονται μέσω των συστημάτων επιτήρησης καθώς και πως αυτά συνδράμουν στη λήψη μέτρων δημόσιας υγείας για τον έλεγχο και την πρόληψη των νοσημάτων.

Μέσω απτών παραδειγμάτων επισημαίνεται ο ρόλος της συνεργασίας των διαφόρων φορέων και ειδικοτήτων για τον σχεδιασμό των συστημάτων και για τη διασφάλιση της άρτιας λειτουργίας τους. Στο πλαίσιο του μαθήματος αναπτύσσονται οι βασικές αρχές επιτήρησης για τα:

- Α) νοσήματα που μεταδίδονται με διαβιβαστές
- Β) νοσήματα που μεταδίδονται μέσω του αναπνευστικού συστήματος
- Γ) νοσήματα που προκαλούνται από την κατανάλωση μολυσμένων τροφίμων και νερού)
- Δ) ιογενείς ηπατίτιδες

Περιλαμβάνεται, επίσης, στο μάθημα μια θεματική ενότητα για την παρουσίαση των βασικών αρχών επιτήρησης σε επείγουσες / έκτακτες καταστάσεις (π.χ. μετά από σεισμό ή πλημμύρα), συστημάτων δηλαδή που σχεδιάζονται ad hoc και υπό δυσχερείς συνήθως συνθήκες. Πέρα από την εξοικείωση με εναλλακτικές προσεγγίσεις για τη συλλογή πληροφορίας στις καταστάσεις αυτές τονίζεται η σημασία της συνεργατικής σκέψης και της δυνατότητας προσαρμογής των συστημάτων σε διαφορετικές συνθήκες.

Τέλος, αναφέρονται οι οργανισμοί δημόσιας υγείας σε διεθνές επίπεδο και οι ρόλοι και αρμοδιότητές τους (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων), καθώς και τα συστήματα καταγραφής λοιμωδών νοσημάτων και οι υποχρεώσεις των χωρών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου με τη σύντομη ανάπτυξη ως απάντηση σε ερωτήσεις που απαιτούν κατανόηση του περιεχομένου του μαθήματος και κριτική σκέψη.

Δεν απαιτείται απομνημόνευση παρά μόνο των βασικών εννοιών της επιτήρησης και σκοπός είναι αξιολογηθεί η ανάπτυξη των δεξιοτήτων των συμμετεχόντων.

Το υλικό των παρουσιάσεων θα είναι διαθέσιμο στους φοιτητές καθώς και προτεινόμενη βιβλιογραφία για προετοιμασία πριν την τελική αξιολόγηση.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Τριχόπουλος Δ, Καλαποθάκη Β, Πετρίδου Ε (2000). Προληπτική Ιατρική και Δημόσια Υγεία. Ιατρικές εκδόσεις Ζήτα, Αθήνα.
- Τριχόπουλος Δ (2002). Γενική και Κλινική Επιδημιολογία. Εκδόσεις Παρισιάνου, Αθήνα.

- Κουρέα – Κρεμαστινού Τ (2007). Δημόσια Υγεία. Θεωρία – Πράξη – Πολιτικές. Εκδόσεις Τεχνόγραμμα, Αθήνα.
- Heymann DL. Control of Communicable Diseases Manual. Washington DC: American Public Health Association; 2008.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Nsubuga P, White ME, Thacker SB, et al. Public Health Surveillance: A Tool for Targeting and Monitoring Interventions. In: Jamison DT, Breman JG, Measham AR, et al., editors. Disease Control Priorities in Developing Countries. 2nd edition. Washington (DC): The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank; 2006. Chapter 53. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK11770/> Co-published by Oxford University Press, New York.

Άλλες πηγές

- <https://www.cdc.gov/training/publichealth101/surveillance.html>
- <https://www.cdc.gov/globalhealth/healthprotection/gddopscenter/how.html>
- <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/204610/guidelines-for-disease-surveillance.pdf;sequence=1>

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗΣ ΑΝΤΙΒΙΟΤΙΚΩΝ

ECTS: 3.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Ελευσινιώτης Ιωάννης, Καθηγητής

Σκοπελίτης Ηλίας, Επικ. Καθηγητής (υπό διορισμό)

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η ανάγκη της ορθής χρήσης αντιβιοτικών στην πρωτοβάθμια δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια περίθαλψη για αποφυγή ανάπτυξης μικροβιακής αντοχής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Ορισμός και αντιμετώπιση του σηπτικού συνδρόμου-Ο ρόλος των αντιμικροβιακών στη σήψη
- Περιεγχειρητική προφύλαξη
- Ορθολογική Χρήση αντιμικροβιακών στην Πρωτοβάθμια Περίθαλψη
- Νεότερα αντιμικροβιακά και στρατηγικές αντιμετώπισης των πολυανθεκτικών Gram Αρνητικών μικροβίων στο νοσοκομειακό περιβάλλον
- Νεότερα αντιμικροβιακά για την αντιμετώπιση των λοιμώξεων από πολυανθεκτικούς Gram Θετικούς μικροοργανισμούς
- Νεότερα αντιμυκητιακά

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις πολλαπλής επιλογής.

Αξιολόγηση φοιτητών μέσω ερωταπαντήσεων κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Mandell, Douglas, and Bennett's Principles and Practice of Infectious Diseases, Elsevier; 9th edition
Comprehensive Review of Infectious Diseases, Elsevier; 1st edition (December 3, 2019)

Washington Manual Infectious Disease Subspecialty Consult (Washington Manual Subspecialty Consult), LWW; 3rd edition (June 28, 2019)

Infectious Diseases: A Clinical Short Course, McGraw Hill / Medical; 4th edition (May 11, 2020)

The Sanford Guide to Antimicrobial Therapy 2022 (52nd edition)

[IDSA Practice Guidelines \(idsociety.org\)](https://idsociety.org)

[Antibiotic / Antimicrobial Resistance | CDC](#)

[Antimicrobial resistance \(who.int\)](https://www.who.int)

[Strategies and action plans on antimicrobial resistance \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/health/antimicrobial_resistance/)

Global burden of bacterial antimicrobial resistance in 2019: a systematic analysis, Murray Christopher JL et al. The Lancet, Volume 399, Issue 10325, 629 – 655

The overlooked pandemic of antimicrobial resistance, Laxminarayan Ramanan The Lancet, Volume 399, Issue 10325, 606 – 60

Naylor NR, Atun R, Zhu N, et al. Estimating the burden of antimicrobial resistance: a systematic literature review. Antimicrob Resist Infect Control. 2018; 7: 58

Hay SI, Rao PC, Dolecek C, et al. Measuring and mapping the global burden of antimicrobial resistance. BMC Med. 2018; 16: 78

Dunachie SJ, Day NP, Dolecek C The challenges of estimating the human global burden of disease of antimicrobial resistant bacteria. Curr Opin Microbiol. 2020; 57: 95-101

Jara R. de la Court, Jarom Heijmans, Jennifer Huynh, Elske Sieswerda, Nick A. de Jonge, Karin van Dijk, Kim C. E. Sigaloff and Rogier P. Schade, [Guidance of empirical antimicrobial therapy by surveillance cultures in high-risk neutropenic patients: a retrospective cohort study](#), Antimicrobial Resistance & Infection Control 2022 11:160

Zhou, N., Cheng, Z., Zhang, X. et al. Global antimicrobial resistance: a system-wide comprehensive investigation using the Global One Health Index. Infect Dis Poverty 11, 92 (2022). <https://doi.org/10.1186/s40249-022-01016-5>

Zaman SB, Hussain MA, Nye R, Mehta V, Mamun KT, Hossain N. A Review on Antibiotic Resistance: Alarm Bells are Ringing. Cureus. 2017 Jun 28;9(6):e1403

James A Karlowsky, Sibylle H Lob, Brune Akrich, et al, In vitro activity of imipenem/relebactam against piperacillin/tazobactam-resistant and meropenem-resistant non-Morganellaceae Enterobacterales

and *Pseudomonas aeruginosa* collected from patients with lower respiratory tract infections in Western Europe: SMART 2018–20, JAC-Antimicrobial Resistance, Volume 5, Issue 1, February 2023, dlad003

Abraham S Alabi, Stephen W Picka, Reubvera Sirleaf, et al, Implementation of an antimicrobial stewardship programme in three regional hospitals in the south-east of Liberia: lessons learned, JAC-Antimicrobial Resistance, Volume 4, Issue 3, June 2022, dlac069

Pariente N, on behalf of the PLOS Biology Staff Editors (2022) The antimicrobial resistance crisis needs action now. PLoS Biol 20(11): e3001918

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

New England Journal of Medicine

The Lancet

British Medical Journal

Clinical Infectious Diseases

Journal of Antimicrobial Chemotherapy

Nature

Journal of the American Medical Association

PLOS One

Journal of Global Antimicrobial Resistance

Journal of Infection

Emerging Infectious Diseases

Journal of Travel Medicine

Clinical Microbiology and Infection

International Journal of Infectious Diseases

Current Opinion in Infectious Diseases

Antimicrobial Resistance and Infection Control

Infectious Disease Clinics of North America

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΩΝ:

Σαρόγλου Γεώργιος, Ομοτ. Καθηγητής
Ελευσινιώτης Ιωάννης, Καθηγητής
Τσερώνη Μαρία Επίκ. Καθηγήτρια
Σκοπελίτης Ηλίας, Επικ. Καθηγητής (υπό διορισμό)

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Εκπαίδευση για την απόκτηση κατάλληλης γνώσης:

- α) των κινδύνων και των εκάστοτε μεταβολών τους,
- β) της εξατομικευμένης εκτίμησης του σχετικού κινδύνου και γ) της ενεργητικής διαδικασίας ενημέρωσης, προκειμένου οι φοιτητές στο τέλος της εκπαίδευσης να είναι ικανοί να διαχειριστούν και να εκπαιδεύσουν τον ταξιδιώτη για τη μέγιστη δυνατή συμμόρφωση σε μέτρα προφύλαξης ή τη μακροχρόνια αγωγή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Εισαγωγή στην Ταξιδιωτική Ιατρική. Ταξίδι και εκτίμηση κινδύνου.

- Ταξιδιωτική ιατρική και προστασία του ταξιδιώτη
- Προφίλ κινδύνου ανά είδος ταξιδιωτικού προορισμού (τροπικός, υποτροπικός κλπ), ανά είδος ταξιδιού (αναψυχής, περιπέτειας, μακρά παραμονή κλπ) και ανά προφίλ ταξιδιώτη (ηλικιακή ομάδα, υποκείμενα προβλήματα υγείας, δραστηριότητες κλπ)

Ταξιδιωτική Ιατρική & παράμετροι Δημόσιας Υγείας

Υγεία μετακινούμενων πληθυσμών

- Ταξιδιωτική ιατρική και προστασία της δημόσιας υγείας από εισαγόμενα λοιμώδη νοσήματα

Εμβολιασμοί ταξιδιωτών

- Εμβόλια για τροπικά νοσήματα
- Ενδείξεις και αντενδείξεις ταξιδιωτικών εμβολίων
- Προτεραιοποίηση εμβολιασμών και συγχορήγηση εμβολίων

Ειδικά ταξίδια

- Προετοιμασία σε μαζικές συγκεντρώσεις
- Προετοιμασία ειδικών αποστολών
- Προετοιμασία ειδικών ομάδων

Προστασία των ταξιδιωτών από μη λοιμώδη νοσήματα

- Νόσος υψομέτρου
- Κλιματικές συνθήκες (θερμοπληξία, έκθεση σε ψύχος)
- Διαχείριση χρόνιων νοσημάτων στο ταξίδι

Διαχείριση επιστρέφοντος ταξιδιώτη

- Εμπύρετο
- Εξανθηματική νόσος
- Διαρροϊκά σύνδρομα

Κλινικά σενάρια ταξιδιωτικής ιατρικής

- Εφαρμογή θεωρητικών γνώσεων σε πραγματικά κλινικά σενάρια

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εξέταση με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής μετά τη λήξη του εκπαιδευτικού προγράμματος. Οι ερωτήσεις επικεντρώνονται στην επεξεργασία κλινικών σεναρίων σχετικών με την πρόληψη λοιμώξεων στα ταξίδια, π.χ. την επιλογή των ενδεικνυόμενων εμβολιασμών και γενικών μέτρων προφύλαξης, την ανάγκη προληπτικής χορήγησης φαρμάκων ή και τροποποίησης του δρομολογίου κλπ.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Το σύνολο των βιβλιογραφικών πηγών είναι διαθέσιμο διαδικτυακά με ελεύθερη πρόσβαση
Διαφάνειες μαθημάτων (αναρτώνται στο e-class)

Ταξιδιωτική Ιατρική, ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ : <https://eody.gov.gr/taxidiotiki-iatriki/>

Health Information for International Travel (CDC Yellow Book 2020), στην ιστοσελίδα του CDC:
<https://wwwnc.cdc.gov/travel/page/yellowbook-home-2020>

Travelers' Health, στην ιστοσελίδα του CDC <https://wwwnc.cdc.gov/travel/>

ECDC Travelers' Health, <https://www.ecdc.europa.eu/en/travellers-health>

- **Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

Journal of Travel Medicine, μηνιαία έκδοση της International Society of Travel Medicine (ISTM),
<https://academic.oup.com/jtm>

International Journal of Travel Medicine and Global Health (IJTMGH), <http://www.ijtmgh.com/>

**ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΤΕΚΜΗΡΙΑ
ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ**
ECTS: 3.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Καλαφάτη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων για την ανεύρεση, αξιολόγηση και εφαρμογή ερευνητικών δεδομένων με στόχο την αλλαγή ή βελτίωση της πρακτικής για την πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων, καθώς και τη διαχείριση ασθενών με λοιμώδη νοσήματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κριτική αξιολόγηση της πρακτικής και των διαθέσιμων δεδομένων, καθώς και στις στρατηγικές εφαρμογής των τεκμηριωμένων δεδομένων στην πράξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. **Η καλλιέργεια του πνεύματος της έρευνας** για τους επαγγελματίες υγείας. Εισαγωγή στις ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούν οι επαγγελματίες υγείας
2. **Η αναγκαιότητα της Πρακτικής Βασισμένης σε Ενδείξεις**. Κριτική Αξιολόγηση της Ποιότητας Δημοσιεύσεων βάσει Οδηγών και εφαρμογή εργαλείων αξιολόγησης των τεκμηρίων
3. **Η αναστοχαστική τέχνη στην πρακτική εφαρμογή**. Κατανόησης μιας ιδιαίτερα θετικής ή δυσάρεστης εμπειρίας με την χρήση των περιγραφών αναστοχασμού/προβληματισμού και της αναζήτησης στρατηγικών αντιμετώπισης και διευθέτησης καταστάσεων. Αναθεώρηση ξεπερασμένων ή λανθασμένων προσεγγίσεων στην επίλυση προβλημάτων και διαχείριση τεχνικών ανάπτυξης καινοτόμων δράσεων για να αξιοποιηθούν νέες επιστημονικές ενδείξεις
4. **Αξιοποίηση των περιοχών Μάθησης**. Ανάλυση των περιοχών μάθησης Γνωσιακή, συναισθηματική και ψυχοκινητική, και ανάπτυξη του τρόπου διαχείρισης των μαθησιακών δεξιοτήτων στους ενήλικες με παραδείγματα παρέμβασης στην εκάστοτε περιοχή.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εργασία ανάπτυξης αναστοχαστικού προβληματισμού προσωπικού βιώματος στην ελληνική γλώσσα.

Η μέθοδος εξέτασης αναφέρεται στο πρόγραμμα του μαθήματος που αναρτάται στο e-class.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Gibbs G (1988). Learning by Doing: A guide to teaching and learning methods. Further Education Unit. Oxford Polytechnic: Oxford.
2. Schon DA. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. London: Temple Smith, 1983.
3. Fleming P. Reflection a neglected art in health promotion. Health Educ Res 2007;22(5):658–64.
4. Lew MD, Schmidt HG. Self-reflection and academic performance: is there a relationship? Adv Health Sci Educ Theory Pract 2011;16(4):529–45.
5. Mann K, Gordon J, MacLeod A. Reflection and reflective practice in health professions education: a systematic review. Adv Health Sciences Educ 2009;14(4):595–621.
6. Paget T. Reflective practice and clinical outcomes: practitioners' views on how reflective practice has influenced their clinical practice. J Clin Nurs 2001;10:204–14.
7. Chretien K, Goldman E, Faselis C. The reflective writing class blog: using technology to promote reflection and professional development. J Gen Intern Med 2008;23(12):2066–70.
8. MAICH, N., BROWN, B., and ROYLE, J. (2000) 'Becoming' through reflection and professional portfolios: the voice of growth in nurses. Reflective Practice, 1(3), pp.309-324.
9. MEZIROW, J. (1981) A critical theory of adult learning and education. Adult Education, 32(1), pp.3-24.
10. MINGHELLA, E. and BENSON, A. (1995) Developing reflective practice in mental health nursing through critical incident analysis. Journal of Advanced Nursing, 21, pp.205-213.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

1. International Nursing Review
2. International Journal of Quantitative and Qualitative Research Methods
3. International Journal of Qualitative Methods

4. Qualitative Research in Psychology

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΗΘΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Βελονάκη Βενετία – Σοφία, Αναπλ. Καθηγήτρια

Χατζοπούλου Μαρία, Επίκ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της σπουδαιότητας δημιουργίας ενός προηγμένου σχεδίου φροντίδας για την παροχή ανακουφιστικής φροντίδας στους ενήλικες και στα παιδιά και η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων των μελών της διεπιστημονικής ομάδας προκειμένου να διενεργούν συζητήσεις με τον ασθενή και την οικογένεια του για τη θέσπιση και την επίτευξη κοινών στόχων φροντίδας. Έμφαση θα δοθεί στην αξία και ικανότητα συμμετοχής του ασθενή (παιδί και ενήλικα) και των μελών των οικογενειών του στη διαδικασία λήψης αποφάσεων καθώς και στα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν στη φροντίδα αυτών των ασθενών και ειδικά στο τέλος της ζωής τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Σχεδιασμός παροχής Ανακουφιστικής Φροντίδας - Ολοκληρωμένο-Ολιστικό σχέδιο φροντίδας
- Εκ των προτέρων/ Προηγμένος σχεδιασμός της φροντίδας (Advance care planning)
- Ιδιαιτερότητες του σχεδιασμού παροχής Ανακουφιστικής Φροντίδας στα παιδιά/ γονείς
- Προαγωγή της επικοινωνίας της διεπιστημονικής ομάδας με τον ασθενή/ οικογένεια
- Σημαντικότητα της πρόγνωσης των ασθενών που χρήζουν Ανακουφιστικής Φροντίδας
- Δεξιότητες διεπιστημονικής ομάδας Ανακουφιστικής Φροντίδας στην λήψη κλινικών αποφάσεων

- Λήψη κλινικών αποφάσεων σε ειδικούς/ ευάλωτους πληθυσμούς ασθενών που χρήζουν Ανακουφιστικής Φροντίδας
- Ηθικά διλήμματα και νομικά ζητήματα σε ασθενείς που χρήζουν Ανακουφιστικής Φροντίδας
- Ηθικά διλήμματα και νομικά ζητήματα σε ασθενείς στο τέλος της ζωής και κοντά στο θάνατο

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Οι φοιτητές εξετάζονται στην Ελληνική γλώσσα με ερωτήσεις ανάπτυξης δοκιμίων για διερεύνηση των γνώσεων καθώς και της κριτικής σκέψης για την επίλυση προβλημάτων.

Η ενημέρωση για τον τρόπο και τα κριτήρια αξιολόγησης ανακοινώνονται στους φοιτητές στη διάρκεια των διαλέξεων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Batiste, Gómez Xavier, and Stephen R. Connor. Building Integrated Palliative Care Programs and Services. Càtedra De Cures Pal·Liatives, 2017.
- “Palliative Care Interdisciplinary Curriculum.” Buzzsprout, <https://podcast.pallmed.net/>.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Palliative Medicine

Journal of Palliative Medicine

Journal of Hospice and Palliative Nursing

ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Δανάη Παπαδάτου, Ομότιμη Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η ευαισθητοποίηση στις ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις που έχει η προσφυγιά και μετανάστευση σε οικογένειες, ενήλικες και ασυνόδευτους νέους καθώς και οι βασικές αρχές ψυχολογικής στήριξής τους στο πλαίσιο μιας διαπολιτισμικής προσέγγισης και παρέμβασης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στις μέρες μας όσοι πρόσφυγες και μετανάστες διαμένουν στην Ελλάδα και θα παρουσιαστούν κάποια ψυχοκοινωνικά ή/και εκπαιδευτικά προγράμματα που αποβλέπουν στην εύρυθμη ένταξή τους στην Ελληνική κοινωνία. Τέλος, θα συζητηθούν οι επιπτώσεις που έχει η «συνοδεία» και η στήριξη οικογενειών και ασυνόδευτων προσφύγων σε όσους επαγγελματίες εργάζονται στο πεδίο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Ενότητα 1.

1. Ορισμοί: Πρόσφυγες και μετανάστες
2. Μετανάστευση και μεταναστευτικές διαδρομές στην Ευρώπη
3. Πολιτισμικές διαφορές και πολυπολιτισμικότητα
4. Ξενοφοβία, Ρατσισμός και Νεο-ρατσισμός
5. Επιπολιτισμός: ενσωμάτωση & αφομοίωση

Ενότητα 2.

1. Η «προσφυγική συνθήκη» - Φάσεις στο οδοιπορικό των προσφύγων προς την Ευρώπη (2015 - σήμερα)
2. Επιπτώσεις της προσφυγιάς στην ψυχική υγεία των προσφύγων

3. Απώλειες, θρήνος, πένθος και μορφές ψυχικού τραυματισμού
4. Διαβίωση σε μεταιχμιακές συνθήκες
5. Μοντέλα κατανόησης της ψυχικής υγείας προσφύγων και μεταναστών
6. Ασυνόδευτοι ανήλικοι πρόσφυγες και μετανάστες στην Ελλάδα

Ενότητα 3.

1. Ανα-στοχασμός σχετικά με την προσφυγιά
2. Ψυχική υγεία των εργαζομένων στο πεδίο με πρόσφυγες

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

- ✓ Ενεργός συμμετοχή στις συζητήσεις/ασκήσεις στην τάξη
- ✓ Επένδυση και εμπάθунση στη διαδικασία στοχασμού και καταγραφής εμπειριών σε προσωπικό ημερολόγιο
- ✓ Ομαδική προφορική και γραπτή εργασία βάσει βιβλιογραφικής ανασκόπησης συμπεριλαμβανο-μένων και των άρθρων που προτείνονται
- ✓ Παροχή και αξιοποίηση feedback από συμφοιτητές στην παρουσίαση ομαδικής εργασίας

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. **Arendt, H., G., Traerso, E.** (2015). **Agamben**, *Εμείς οι πρόσφυγες. Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου*
2. **Allsopp, J., & Chase, E.** (2019). Best interests, durable solutions and belonging: Future prospects for unaccompanied migrant minors coming of age in Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45 (2), 293–311.
3. **Brun, C. & Fábos, A.** (2015) Making homes in Limbo. *Refuge*, 31, 1-20.
4. **D'Abreu, A.** (2019). Understanding the role of acculturative stress on refugee youth mental health: A systematic review and ecological approach to assessment. *School Psychology International*, 40(2), 107–127.
5. **Giacco, D.** (2020). Identifying the critical time points for mental health of asylum seekers and refugees in high-income countries. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 29, e61, 1–10
6. **Grace, B.L., et al.** (2018). The violence of uncertainty: Undermining immigrant and refugee

health. *New England Journal of Medicine*, 379, 904–905.

7. **Haas, B.M.** (2021). “Asylum is the most powerful medicine”: Navigating therapeutic interventions in Limbo. *Culture, Medicine and Psychiatry*, 45, 193–217.
8. **Haas, B. M.** (2017). Citizens-in-waiting, deportees-in-waiting: Power, temporality and suffering in the U.S. Asylum System. *Ethos*, 45, 75–97.
9. **Kronick, R.** (2017). Mental health of refugees and asylum seekers: Assessment and intervention. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 63(5) 290-296.
10. **Laungani, P.** (2004). Cross-cultural differences in eastern and western cultures: a conceptual model. In P. Laungani. *Asian Perspectives in counseling and psychotherapy*. Routledge
11. **Mitschke, D. et al** (2017) Listening to refugees: How traditional mental health interventions may miss the mark. *International Social Work*, 60(3) 588–600.
12. **Pieloch, K. et al.,** (2015). Resilience of Children With Refugee Statuses: A Research Review. *Canadian Psychology*, 57, 4, 330-339.
13. **Schneider, T. et al.** (2018). Cultural and structural violence in the lives of Syrian refugees. *Journal of Health and Human Experience*, 3(2), 65-86.
14. **Scott, J. et al.** (2022): ‘After god, we give strength to each other’: young people’s experiences of coping in the context of unaccompanied forced migration. *Journal of Youth Studies*, <https://doi.org/10.1080/13676261.2022.2118033>
15. **Shenoda, S. et al.** (2018). The effects of armed conflict on children. *Pediatrics*, 142(6), e20182585
16. **Sleijpen, M et al** (2017). Lives on hold: A qualitative study of young refugees’ resilience strategies. *Childhood*, 24(3) 348–365. Slobodin O, & de Jong J (2015). Family interventions in traumatized immigrants and refugees: a systematic review. *Transcultural Psychiatry*, 52(6), 723–742.
17. **Rousseau, C.** (2018). Addressing Mental Health Needs of Refugee. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 63(5) 287-289.
18. **Wylie, L. et al.** (2018). Assessing trauma in a transcultural context: challenges in mental health care with immigrants and refugees. *Public Health Reviews*, 39, 22-41.

- Χρήσιμα έντυπα

1. **Παπαδάτου, Δ. και συν.** (2018). *Ψυχοκοινωνική στήριξη παιδιών και οικογενειών που παίρνουν τους δρόμους της προσφυγιάς*. Μέριμνα, Unicef, ΕΚΠΑ. (www.merimna.org.gr)
2. **Παπαδάτου, Δ. και συν.** (2019). *Αυτοτραυματισμός: Στηρίζοντας τους ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες και μετανάστες*. Μέριμνα, Unicef, ΕΚΠΑ. (www.uasc4psych.eu)
3. **Παπαδάτου, Δ. και συν.** (2019). *Διαχείριση του στρες για εργαζόμενους που στηρίζουν ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες και μετανάστες*. Μέριμνα, Unicef, ΕΚΠΑ. (www.uasc4psych.eu)
4. **Βαθάκου, Ε. & Στυλιανή-Μυρσίνη Καζάκου** (2019). *Διαχείριση συγκρούσεων και βίας σε δομές φιλοξενίας για ασυνόδευτους ανήλικους πρόσφυγες και μετανάστες*. Μέριμνα, Unicef, ΕΚΠΑ (www.uasc4psych.eu)
5. **Antares Foundation** (2005) *Managing stress in humanitarian workers* (2005). https://www.antareshfoundation.org/filestore/si/1164337/1/1167964/managing_stress_in_humanitarian_aid_workers_guidelines_for_good_practice.pdf?etag=4a88e3afb4f73629c068ee24d9bd30d9
6. **Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού**. *Οδηγός για την ανίχνευση ανήλικων θυμάτων εμπορίας ανθρώπων* (2018). www.ich-mhsw.gr

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες εξαμήνου	ECTS
Ειδικές Εφαρμογές Βιοστατιστικής στη Δημόσια Υγεία	25	6.5
Πρότυπα και Εργαλεία Ποιότητας και Ασφάλειας Ασθενή	15	5
Ειδικά Θέματα Λοιμώξεων σε Χώρους Παροχής Υγείας	20	5
Λοιμώξεις σε Ειδικές Μονάδες Υψηλού Κινδύνου	15	4.5
Λοιμώξεις σε Μετακινούμενους Πληθυσμούς	15	4.5
Εφαρμοσμένη Μικροβιολογία και Έλεγχος Λοιμώξεων	15	4.5
Σύνολο		30

ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ

ECTS: 6.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Ουρανία Δαφνή, Καθηγήτρια

Εκπαιδευτές εργαστηρίων:

Πέτρος Γαλάνης Αναπλ. Καθηγητής

Ολυμπία Κωνσταντακοπούλου ΕΔΙΠ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση ειδικών θεμάτων βιοστατιστικής μεθοδολογίας με εφαρμογή στο χώρο των επιστημών υγείας. Χρήση στατιστικού πακέ- του για στατιστική ανάλυση ερευνητικών ερωτημάτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Έλεγχοι των υποθέσεων
- Παραμετρικές μέθοδοι
- Μη παραμετρικές μέθοδοι
- Συσχέτιση
- Γραμμική παλινδρόμηση
- Λογιστική παλινδρόμηση
- Ανάλυση επιβίωσης
- Πολυμεταβλητή ανάλυση
- Εφαρμογές με το IBM SPSS

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Γραπτή Εργασία

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Αρχές Βιοστατιστικής. Pagano M, Gauvreau K. Επιμέλεια, μετάφραση Ουρανία Δαφνή. Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, 2002, Αθήνα.

Bowers D. Medical statistics from scratch. An introduction for health professionals. 2nd ed. John Willey & Sons, New Jersey, 2008.

Greasley P. Quantitative data analysis using SPSS. Open University Press, New York, 2008.

Rugg G. Using statistics: a gentle introduction. Open University Press, Berkshire, 2007.

Dawson B, Trapp R. Basic & clinical biostatistics. 4th ed. McGraw-Hill, New York, 2004.

ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΣΘΕΝΗ

ECTS: 5

ΔΙΔΑΣΚΩΝ:

Τσερώνη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Η ανάπτυξη γνώσης και δεξιοτήτων για τη χρήση των προτύπων, των Care Bundles, check lists και συστημάτων διεθνών οργανισμών που αφορούν στη βελτίωση της ποιότητας και ασφάλειας του ασθενή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

1. Σχεδιασμός και εφαρμογή Προγράμματος Πρόληψης και Ελέγχου Λοιμώξεων (ΠΠΕΛ) – Πρότυπα και απαιτήσεις ενός ΠΠΕΛ
2. Πιστοποιήσεις δομών υγείας – Διεθνή πρότυπα – Σχεδιασμός και εφαρμογή προγράμματος πιστοποίησης
3. Δείκτες ελέγχου λοιμώξεων – Benchmarking
4. Εσωτερικός κανονισμός πρόληψης και ελέγχου λοιμώξεων – Πρότυπα ανάπτυξης εσωτερικού κανονισμού
5. Προτυποποιημένες διαδικασίες διαχείρισης αποβλήτων και διαχείρισης ιματισμού
6. Προτυποποιημένες προφυλάξεις στις δομές φροντίδας υγείας – Είδη προφυλάξεων – Διαχείριση μεταδιδόμενων νοσημάτων
7. Δέσμες Φροντίδας και λίστες ελέγχου: α)Λοιμώξεων ουροποιητικού, β)Πνευμονίας σχετιζόμενης με τον αναπνευστήρα, γ)Λοίμωξης χειρουργικού πεδίου
8. Δέσμες Φροντίδας και λίστες ελέγχου Λοιμώξεων από ενδαγγειακές συσκευές

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Προφορική εξέταση

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Αναλυτική λίστα με επίκαιρα επιστημονικά άρθρα σε έγκριτα περιοδικά σε κάθε παρουσίαση.

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ECTS: 5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Τσερώνη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Η απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων και η περιγραφή των κατάλληλων προληπτικών μέτρων που εφαρμόζονται σε ειδικούς χώρους παροχής φροντίδας υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Η εφαρμογή των μέτρων πρόληψης και ελέγχου των ΛΣΧΦΥ κατά τη φροντίδα των ασθενών είναι ζωτικής σημασίας και αποτελεί ένα από τους βασικούς άξονες των προγραμμάτων που στοχεύουν στην ασφάλεια των ασθενών.

Στο πλαίσιο αυτό, οι σύγχρονες προκλήσεις στην εφαρμογή των βασικών προφυλάξεων και των προφυλάξεων που βασίζονται στον τρόπο μετάδοσης με έμφαση στις προφυλάξεις που αφορούν στην πρόληψη της μετάδοσης πολυανθεκτικών παθογόνων σε διάφορους χώρους παροχής φροντίδας υγείας παρουσιάζονται και αναλύονται. Ακόμα, δίνεται έμφαση στο ρόλο του περιβάλλοντος και του εξοπλισμού για την πρόληψη και τον έλεγχο των ΛΣΧΦΥ.

Επίσης, τεκμηριώνεται διεξοδικά γιατί η ανοσοποίηση του προσωπικού αποτελεί αναπόσπαστο μέρος ενός Προγράμματος Ελέγχου ΛΣΧΦΥ.

Επιπρόσθετα, τα βήματα διερεύνησης μιας επιδημίας σε Χώρους Φροντίδας Υγείας παρουσιάζονται αναλυτικά με σενάρια.

Τέλος γίνεται αναφορά στον τρόπο διασύνδεσης των ΛΣΧΦΥ με την ενιαία υγεία και τα συστήματα δημόσιας υγείας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Δοκιμασία πολλαπλής επιλογής

Γραπτή εργασία

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ελένη Α Αποστολοπούλου. Λοιμώξεις Σχετιζόμενες με τη Φροντίδα Υγείας. Εκδόσεις Νέον, Κωστάκης Αθανάσιος. Ε΄ Έκδοση. Αθήνα 2016.

APIC Text of Infection Control and Epidemiology. 4th Edition. 2014

ή

[David Weber, Tom Talbot](#). Mayhall's Hospital Epidemiology and Infection Prevention. 5th Edition, LWW, 2020.

Gonzalo Bearman, [Daniel J. Morgan, Rekha K. Murthy, Susy Hota](#), (Editors). Infection Prevention: New Perspectives and Controversies. 2nd Edition, Springer, 2022

Joint Commission Resources. The Joint Commission Big Book of Checklists for Infection Prevention and Control. 1st Edition, Joint Commission Resources, 2020.

- **Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

[The Lancet Infectious Diseases](#)

[American Journal of Infection Control](#)

[Eurosurveillance](#)

[Infection Control & Hospital Epidemiology](#)

[Antimicrobial Resistance & Infection Control](#)

[Journal of the Pediatric Infectious Diseases Society](#)

ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΥΨΗΛΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Ιωάννης Ελευσινιώτης, Καθηγητής
Σκοπελίτης Ηλίας, Επικ. Καθηγητής (υπό διορισμό)
Τσερώνη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση των παραγόντων κινδύνου και των μέτρων πρόληψης των λοιμώξεων σε Ειδικές Μονάδες υψηλού κινδύνου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Διαχείριση επιδημιών και αναδυόμενων παθογόνων

- Γίνεται κάθε χρόνο μια επίκαιρη μελέτη περίπτωσης για τη διαχείριση νέων και νεοαναδυόμενων παθογόνων.
- Μελέτη περίπτωσης 2021: COVID
- Μελέτη περίπτωσης 2022: Ευλογία των πιθήκων
- Προγραμματισμός μελέτης περίπτωσης 2023: *Candida auris*

Πρόληψη λοιμώξεων σε υγειονομικές αποστολές

Διαχείριση κινδύνου λοιμώξεων σε συνθήκες περιορισμένης πρόσβασης σε μονάδες φροντίδας υγείας.

Πρακτικές προκλήσεις στην πρόληψη λοιμώξεων στο Νοσοκομείο

Μελέτη περίπτωσης: Μονάδα μεταμοσχεύσεων:

- Καθαριότητα & απολύμανση
- Μονάδες μόνωσης
- Κατασκευές & ανακαινίσεις στο Νοσοκομείο και πρόληψη λοιμώξεων

Πρόληψη λοιμώξεων στο νοσοκομειακό περιβάλλον

Μελέτη περίπτωσης: Ογκολογικό νοσοκομείο:

- Περιβαλλοντικός έλεγχος
- Διαχείριση αποβλήτων

Πρόληψη λοιμώξεων στο ιατρονοσηλευτικό προσωπικό και προστασία του ανοσοκατασταλμένου ασθενή και του βαρέως πάσχοντα

- Εμβολιασμοί επαγγελματιών υγείας

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εξέταση με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής μετά τη λήξη του εκπαιδευτικού προγράμματος. Οι ερωτήσεις επικεντρώνονται στην επίλυση ενός συνοπτικών κλινικών προβλημάτων σχετικών με την πρόληψη λοιμώξεων στη νοσηλευτική πράξη, π.χ. την επιλογή της πλέον ενδεικνυόμενης μεθόδου αντιμετώπισης ενός ασθενούς με βακτηριουρία από πολυανθεκτικό νοσοκομειακό στέλεχος.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Το σύνολο των βιβλιογραφικών πηγών είναι διαθέσιμο διαδικτυακά με ελεύθερη πρόσβαση:

- Διαφάνειες μαθημάτων (αναρτώνται στο e-class)
- Νοσοκομειακές λοιμώξεις, ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ: <https://eody.gov.gr/disease/nosokomeiakes-loimoxeis/>
- Μέτρα πρόληψης και ελέγχου λοιμώξεων που συνδέονται με δραστηριότητες κατασκευής ή / και ανακαίνισης και επιδιόρθωσης σε χώρους παροχής υπηρεσιών υγείας, στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ: <https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/09/ma-nosokomeia-odigies-7.pdf>
- Infection Prevention and Control Assessment Tool for Acute Care Hospitals, στην ιστοσελίδα του CDC <https://www.cdc.gov/infectioncontrol/pdf/icar/hospital.pdf>
- Implementation guide for vaccination of health workers, WHO: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240052154>

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Morbidity and Mortality Weekly Report (MMWR): Εβδομαδιαία έκδοση του CDC, ελεύθερα προσβάσιμη στην ιστοσελίδα του Οργανισμού <https://www.cdc.gov/mmwr/index.html>
- Emerging Infectious Diseases, μηνιαία έκδοση του CDC για τα νεοαναδυόμενα παθογόνα, ελεύθερα προσβάσιμη, <https://wwwnc.cdc.gov/eid/about/general>

ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ ΣΕ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΥΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Γεώργιος Σαρόγλου, Ομοτ. Καθηγητής
Σκοπελίτης Ηλίας, Επικ. Καθηγητής (υπό διορισμό)
Δρ. Πετρούλα Σταματάκη, Νοσηλεύτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή γνώσεων σχετικά με το ανθρώπινο δυναμικό, τους λόγους που μεταναστεύει και τη δημόσια υγεία, τη σχέση μεταξύ της μετακίνησης των ανθρώπων και της «μετακίνησης» των λοιμώξεων, καθώς και τα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας. Έμφαση δίνεται στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μετακινούμενων πληθυσμών, στους κινδύνους δημόσιας υγείας λόγω παγκοσμιοποίησης των μεταδοτικών νοσημάτων και στα αποτελεσματικά μέσα ελέγχου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. Παρασιτικά Νοσήματα
2. Φυματίωση
3. Δημόσια Υγεία και μετακινούμενοι πληθυσμοί
4. Διεθνείς Οργανισμοί & Επιδημιολογική Επιτήρηση
5. Ιογενείς Ηπατίτιδες
6. Εισαγόμενα Πολυανθεκτικά Παθογόνα- Πολυαντοχή
7. Παιδιατρικές Λοιμώξεις σε Μετακινούμενους Πληθυσμούς
8. Διαχείριση Επιδημίας σε δομές μετακινούμενων πληθυσμών
9. Διαχείριση Επιδημίας σε δομές μετακινούμενων πληθυσμών
10. Ενιαία Υγεία
11. Ψώρα

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή Εργασία, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

ΠΑΡΑΣΙΤΑ: CDC

<https://www.cdc.gov/parasites/index.html>

ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ: ΕΟΔΥ

<https://eody.gov.gr/disease/fymatiosi/>

Δημόσια Υγεία & Μετακινούμενοι Πληθυσμοί: WHO Refugee & Migrant Health

https://www.who.int/health-topics/refugee-and-migrant-health#tab=tab_1

ΗΠΑΤΙΤΙΔΕΣ: ΕΟΔΥ

Ηπατίτιδα Β: <https://eody.gov.gr/disease/ipatitida-b/>

Ηπατίτιδα C: <https://eody.gov.gr/disease/ipatitida-c/>

Ηπατίτιδα Α: <https://eody.gov.gr/disease/ipatitida-a-oxeia/>

ΠΟΛΥΑΝΘΕΚΤΙΚΑ ΠΑΘΟΓΟΝΑ: ECDC

<https://www.ecdc.europa.eu/en/antimicrobial-resistance>

ΕΝΙΑΙΑ ΥΓΕΙΑ: CDC

<https://www.cdc.gov/onehealth/basics/index.html>

ΨΩΡΑ: ΕΟΔΥ

<https://eody.gov.gr/disease/psora/>

ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Γεώργιος Σαρόγλου, Ομοτ. Καθηγητής

Δρ. Πετρούλα Σταματάκη, Νοσηλεύτρια

Τσερώνη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Η απόκτηση σύγχρονων θεωρητικών γνώσεων και κριτικής σκέψης για το ρόλο του εργαστηρίου στη διάγνωση και την πρόληψη των λοιμώξεων. Επιμέρους στόχοι:

- Η ανάπτυξη εξειδικευμένων γνώσεων για τη σχέση του εργαστηρίου με την ΕΝΛ, τη διασφάλιση ποιότητας του εργαστηρίου, τις αρχές αντιμικροβιακής θεραπείας, καθώς και την λήψη και διακίνηση κλινικών δειγμάτων.
- Η ανάπτυξη κριτικής σκέψης και η ευαισθητοποίηση στις κλασικές και νεότερες εργαστηριακές τεχνικές διάγνωσης των λοιμώξεων και ελέγχου αντοχής των απομονούμενων παθογόνων στα αντιβιοτικά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

A. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Ειδικές λοιμώξεις -1
(μελιταίος, ελονοσία)
2. Ειδικές λοιμώξεις -2
(Λεϊσμανίαση, Λιστέρια)
3. Ειδικές λοιμώξεις - 3
Τοξοπλάσμωση, Εχινοκοκκίαση
4. Ιογενείς Ηπατίτιδες
5. Βασικές αρχές Κλινικής Μικροβιολογίας. Εργαστηριακή διάγνωση και πρόληψη λοιμώξεων-1
6. Βασικές αρχές Κλινικής Μικροβιολογίας. Εργαστηριακή διάγνωση και πρόληψη λοιμώξεων-2

7. Μυκητιάσεις-1
8. Μυκητιάσεις-2
9. Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα
10. Λοιμώξεις γαστρεντερικού συστήματος
11. Λοιμώξεις ανώτερου και κατωτέρου αναπνευστικού συστήματος
12. Ιογενείς και Βακτηριακές Μηνιγγίτιδες
13. Λοιμώξεις ουρογεννητικού συστήματος
14. Λοιμώδη νοσήματα που προλαμβάνονται με εμβολιασμό
15. Λοιμώξεις από ξένα σώματα

Β. ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟ ΜΕΡΟΣ

Εργαστηριακές ασκήσεις στο Εργαστήριο Μικροβιολογίας της Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή Εργασία, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Ιστότοποι του CDC, ECDC, WHO, APIC, IDSA

ΗΠΑΤΙΤΙΔΕΣ: ΕΟΔΥ

Ηπατίτιδα Β: <https://eody.gov.gr/disease/ipatitida-b/>

Ηπατίτιδα C: <https://eody.gov.gr/disease/ipatitida-c/>

Ηπατίτιδα Α: <https://eody.gov.gr/disease/ipatitida-a-oxeia/>

<https://www.cdc.gov/parasites/leishmaniasis/index.html>

ΒΡΟΥΚΕΛΩΣΗ (ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ): ΕΟΔΥ

<https://eody.gov.gr/disease/vroykellosi/>

ΤΟΞΟΠΛΑΣΜΩΣΗ: ΕΟΔΥ

<https://www.cdc.gov/parasites/toxoplasmosis/index.html>

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΩΣ ΜΕΤΑΔΙΔΟΜΕΝΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ: ECDC

<https://www.ecdc.europa.eu/en/sexually-transmitted-infections>

ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ ΑΠΟ ΞΕΝΑ ΣΩΜΑΤΑ: APIC

[https://apic.org/Resource /TinyMceFileManager/Implementation_Guides/APIC ImplementationPreventionGuide_Web_FIN03.pdf](https://apic.org/Resource/TinyMceFileManager/Implementation_Guides/APIC_ImplementationPreventionGuide_Web_FIN03.pdf)

ΜΥΚΗΤΙΑΣΕΙΣ: ΕΟΔΥ

https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2021/11/candida-auris_21%CE%9Fct2021.pdf

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

	ECTS
Κλινική Άσκηση: 120 ώρες	10
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας	20
Σύνολο	30

Κλινική Άσκηση

Στο πλαίσιο της κλινικής άσκησης της ειδίκευσης «Πρόληψη και Έλεγχος Λοιμώξεων» οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να παρακολουθήσουν τις καθημερινές δραστηριότητες των Νοσηλευτών Ελέγχου Λοιμώξεων της Επιτροπής Ελέγχου Λοιμώξεων του Νοσοκομείου. Μεταξύ άλλων θα εξοικειωθούν με τον τρόπο επιτήρησης και καταγραφής των λοιμώξεων, τις στρατηγικές αύξησης της συμμόρφωσης του προσωπικού στα μέτρα που προβλέπονται από τον Εσωτερικό Κανονισμό Λοιμώξεων, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δεικτών ελέγχου λοιμώξεων, τα μέτρα προστασίας ανά κατηγορία νοσημάτων, τη μικροβιακή αντοχή και την επιτήρηση της κατανάλωσης των αντιβιοτικών, τις δέσμες μέτρων για την πρόληψη των νοσοκομειακών λοιμώξεων, την πρόληψη και αντιμετώπιση ατυχηματικών τραυματισμών από αιχμηρά αντικείμενα, τη διαχείριση των αποβλήτων και του ιματισμού κ.λπ.

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Ειδίκευση: ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΜΕ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ ΔΙΑΒΗΤΗ

Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες Εξαμήνου	ECTS
Τεχνικές συγγραφής επιστημονικής εργασίας	20	4.5
Γενετική -Διαγνωστικά Κριτήρια & Παθοφυσιολογία Σακχαρώδους Διαβήτη (ΣΔ)	20	5
Σύγχρονες Θεραπευτικές Προσεγγίσεις και Θεραπευτικά σχήματα	25	7
Νοσηλευτική Φροντίδα Βασισμένη σε Τεκμήρια και Αναστοχαστική Πρακτική	12	3.5
Ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις του ΣΔ σε παιδιά και ενήλικες	15	4.5
Εξειδικευμένος Νοσηλευτής Διαβήτη: Προϋποθέσεις και εφαρμογές	20	5.5
Σύνολο		30

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου, Καθηγήτρια

Καλαφάτη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

Γαλάνης Πέτρος, Αναπλ. Καθηγητής

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκμάθηση των αρχών συγγραφής και παρουσίασης της επιστημονικής εργασίας, καθώς και αξιολόγησης της επιστημονικής έρευνας στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

i. **Είδη Επιστημονικών Εργασιών-Δομή Ερευνητικού Πρωτοκόλλου:**

Είδη επιστημονικών Εργασιών. Στόχοι επιστημονικού δημοσιεύματος.

Καθορισμός πεδίου ενδιαφέροντος και αναζήτηση του ερευνητικού ερωτήματος. Θεωρητικό Πλαίσιο. Δομή Ερευνητικού Πρωτοκόλλου

ii. **Αναζήτηση και Τεκμηρίωση Βιβλιογραφίας:**

Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας- λέξεις κλειδιά

Ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Συστήματα τεκμηρίωσης Harvard, Vancouver και APA

iii. **Συγγραφή Πρωτότυπης Ερευνητικής Εργασίας:**

Συγγραφή πρωτογενών άρθρων. Πρωτότυπη έρευνα. Ύφος και ήθος της επιστημονικής γραφής.

Ηθική και δεοντολογία της έρευνας. Διακήρυξη του Helsinki

iv. **Άρθρο Συστηματικής Ανασκόπησης Βιβλιογραφίας:**

Διαμόρφωση ερευνητικής ερώτησης που θα καθοδηγήσει την ανασκόπηση. Αξιολόγηση και Επιλογή Μελετών-Κριτήρια Εισαγωγής-Αποκλεισμού, Δείγμα Άρθρων Ανασκόπησης, Πίνακες.

v. **Μετα-Ανάλυση: Μέθοδοι-Κριτική**

Ορισμός, Σκοπός, Εφαρμογές. Προσδιορισμός προβλήματος. Επιλογή κατάλληλων ερευνητικών μελετών. Καθορισμός Μεγέθους Αποτελέσματος. Κωδικοποίηση. Ερμηνεία Αποτελεσμάτων μετανάλυσης.

vi. **Κριτική Αξιολόγηση της Ποιότητας Δημοσιεύσεων βάσει Οδηγών**

Κριτήρια που καθορίζουν την ποιότητα των Δημοσιευμένων Μελετών
Χρήση Οδηγών Αξιολόγησης της Ποιότητας Δημοσιεύσεων
ανάλογα με τι είδος της Έρευνας (CONSORT, PRISMA, STROBE)

vii. **Συγγραφή Διατριβής επί Πτυχίω και Διδακτορικής Διατριβής**

Γλώσσα και ύφος γραφής, Δομή κειμένου-κεφάλαια, Διαδικασία υποστήριξης διατριβής

viii. **Προφορική Παρουσίαση Επιστημονικής Εργασίας**

Σχεδιασμός, συγγραφή, προετοιμασία διαφανειών, παρουσίαση δεδομένων. Σύγκριση και διαφορές προφορικής παρουσίασης και επιστημονικού άρθρου. Προετοιμασία και παρουσίαση Αναρτημένων Ανακοινώσεων (Poster)

ix. **Ποιοτική Έρευνα και Επιστημονική Γραφή**

Επιστημονικό παράδειγμα και επιστημονική γραφή. Ο Ρόλος της Φαινομενολογικής Γραφής. Συγγραφή- Ρητορική. Κριτήρια Εγκυρότητας. Παρουσίαση Φαινομενολογικής Μελέτης.

x. **Υποβολή Επιστημονικής Εργασίας για Δημοσίευση**

Ο δείκτης επιρροής (Impact Factor). Αναφορές από άλλους ερευνητές (Citations). Το συντακτικό έργο και η επιλογή των άρθρων που δημοσιεύονται στα επιστημονικά περιοδικά. Γράμματα στον εκδότη.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εξέταση στην ελληνική γλώσσα με ερωτήσεις που επιδέχονται απαντήσεις πολλαπλής επιλογής, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, αντιστοιχίσεων και σύντομης ανάπτυξης.

Η μέθοδος εξέτασης αναφέρεται στο πρόγραμμα του μαθήματος που αναρτάται στο e-class.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Γαλάνης Π (2022). Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες υγείας. Εκδόσεις Κριτική, 2η έκδοση, Αθήνα.
2. Γερμενής Α, Γουργουλιάνης Κ Ι, Τσακρακλίδης Β (2003). Ιατρική Γραφή και Λόγος. Εκδόσεις ΒΗΤΑ, 3^η έκδοση, Αθήνα.
3. Murray R (2017). How to Write a Thesis. Open University Press McGraw-Hill Education, 4th Edition, London.
4. Chen S. "The PhD dissertation defense in Canada: An institutional policy perspective." Canadian Journal of Educational Administration and Policy 2008; 88.
5. Haber JR, Lorelei AL. "Learning Oral Presentation Skills. A Rhetorical Analysis with Pedagogical and Professional Implications." J Gen Intern Med 2001;16:308-314
6. Boaz A, Ashby D. Fit for purpose? Assessing research quality for evidence based policy and practice. London: ESRC UK Centre for Evidence Based Policy and Practice, 2003.
7. Des Jarlais DC, Lyles C, Crepaz N. Improving the reporting quality of nonrandomized evaluations of behavioral and public health interventions: The TREND statement. American Journal of Public Health, 2004, 94(3), 361–366.
8. Don C. Des Jarlais, PhD, Cynthia Lyles, PhD, Nicole Crepaz, PhD, and the TREND Group. Improving the Reporting Quality of Nonrandomized Evaluations of Behavioral and Public Health Interventions: The TREND Statement. Am J Public Health. 2004;94:361–366.
9. Liberati A, Altman GD, Tetzlaff J, Mulrow C, Gøtzsche CP, John P. A. Ioannidis AJ, Clarke M, Devereaux PJ, Kleijnen J, Moher D. The PRISMA Statement for Reporting Systematic Reviews and Meta-Analyses of Studies That Evaluate Health Care Interventions: Explanation and Elaboration. PLoS Medicine July 2009 | Volume 6 | Issue 7 | e1000100
10. Garcia-Berthou E, Alcaraz C. Incongruence between test statistics and P values in medical papers. BMC Medical Research Methodology, 2004, 4(13).
11. [Greenhalgh T](#). How to Read a Paper: The Basics of Evidence-Based Medicine (HOW - How To). BMJ Books 4th ed. Wiley-Blackwell, 2011.
12. [Lee P](#). Understanding and critiquing quantitative research papers. [Nurs Times](#). 2006;102(28):28-3

13. Willig, C. (2015). Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία: Εισαγωγή. Αθήνα: Gutenberg
14. Smith J.A. (2003). Qualitative Psychology: A Practical Guide to Methods. London: Sage.
15. Smith JA, Flowers P. & Larkin M (2009). Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method, Research. London: Sage
16. Smith, JA and Osborn, M. (2008). Interpretative phenomenological analysis. In JA Smith (ed), Qualitative Psychology. London: Sage. (2nd ed)
17. Καστράνη, Θ., & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. (2013). Η έμφυλη διάσταση της ψυχικής οδύνης: μια ερμηνευτική φαινομενολογική ανάλυση της εμπειρίας πελατισσών συμβουλευτικής και Ψυχοθεραπείας. Hellenic Journal Of Psychology, 10, pp. 1-23. Διαθέσιμο στο: <http://www.pseve.org/journal/UPLOA/D/Kastrani10a.pdf> <http://www.psyc.bbk.ac.uk/ipa/>: η σελίδα του J.A). Smith στο Birkbeck
18. Χαρισσοπούλου Θ, Καρρά Β, Κουσκούνη Ευ, Καλαφάτη Μ (2016) Στάση του Νοσηλευτικού Προσωπικού Σχετικά με τη Νοσηλεία Ασθενών με HIV/AIDS: Μια Ποιοτική Μελέτη ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ, 55(1): 88–98
19. Καρανικόλα Μ, Καλαφάτη Μ, Κουτρούμπα Α, Παπαθανάσογλου Ε (2017) Φαινομενολογική Διερεύνηση των Αντιλήψεων Νοσηλευτικού Προσωπικού για την Προσωπική και Επαγγελματική αξία τους ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ, 56(4): 341–357
20. Καρρά Β, Καλαφάτη Μ, Λεμονίδου Χ, Παπαθανάσογλου Ε, Γιαννακοπούλου Μ (2018) Ποιοτική διερεύνηση της διαδικασίας λήψης νοσηλευτικών κλινικών αποφάσεων σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ, 51:124-137

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

International Nursing Review

International Journal of Quantitative and Qualitative Research Methods

International Journal of Qualitative Methods

Qualitative Research in Psychology

Qualitative Research in Sport, Exercise and Health

ΓΕΝΕΤΙΚΗ -ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ & ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

ΣΑΚΧΑΡΩΔΟΥΣ ΔΙΑΒΗΤΗ (ΣΔ)

ECTS: 5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η γενετική κατανόηση και κατάταξη, η μοριακή διαγνωστική και η εξατομικευμένη θεραπεία που σήμερα αποτελούν καθιερωμένα στοιχεία της κλινικής φροντίδας των ασθενών με τις μονογονιδιακές μορφές της νόσου. Συγκεκριμένα, στόχος είναι η βελτίωση της κατανόησης της γενετικής βάσης των συνηθών μορφών του διαβήτη. Επιπλέον, στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές θα γνωρίσουν σε βάθος την παθοφυσιολογία και τη διαχείριση του διαβήτη και των επιπλοκών σε ειδική ομάδα πληθυσμού. Ειδικοί στο διαβήτη θα διδάξουν το μάθημα και οι φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν και να μάθουν ειδικά θέματα σε σχέση με το διαβήτη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. Διαφορική διάγνωση διαφόρων τύπων διαβήτη και η γενετική τους.
2. Γενετική του Μονογονιδιακού διαβήτη.
3. Γενετική και Παθοφυσιολογία σακχαρώδη διαβήτη τύπου 2.
4. Παθολογοφυσιολογία και παθογένεια τύπου 1 διαβήτη- διαγνωστικά κριτήρια.
5. Σακχαρώδης Διαβήτης τύπου 1- Ινσουλίνες- Διαβητική Ρύθμιση.
6. Διαβήτης Κύησης και ΣΔ1&2.
7. Θεραπεία, οξείες και χρόνιες επιπλοκές σακχαρώδη διαβήτη τύπου 2.
8. Επιπλοκές ΣΔ1 (άμεσες και απώτερες).
9. Διαβητική Κετοξέωση.
10. Διαβήτης Κύησης και ΣΔ1&2.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Ερωτήσεις-απαντήσεις φοιτητών κατά τη διάρκεια του μαθήματος και της κλινικής άσκησης.
Γραπτές εξετάσεις.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Elizabeth J. Mayer-Davis, Anna R. Kahkoska, Craig Jefferies, Dana Dabelea, Naby Balde, Chun X. Gong, Pablo Aschner, Maria E. Craig. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: Definition, epidemiology, and classification of diabetes in children and adolescents. *Pediatric Diabetes* 2018; 19 (Suppl. 27): 7–19.
2. Andrew T. Hattersley, Siri A. W. Greeley, Michel Polak, Oscar Rubio-Cabezas, Pål R. Njølstad, Wojciech Mlynarski, Luis Castano, Annelie Carlsson et al. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: The diagnosis and management of monogenic diabetes in children and adolescents. *Pediatric Diabetes* 2018; 19 (Suppl. 27): 47–63.
3. Joseph I. Wolfsdorf, Nicole Glaser, Michael Agus, Maria Fritsch, Ragnar Hanas, Arleta Rewers, Mark A. Sperling, Ethel Codner. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: Diabetic ketoacidosis and the hyperglycemic hyperosmolar state. *Pediatric Diabetes* 2018; 19 (Suppl. 27): 155–177.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ

ECTS: 7

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εστίαση στις σύγχρονες θεραπευτικές εφαρμογές και στις τεχνολογικές εξελίξεις αλλά και σε πρακτικά θέματα διαχείρισης των ασθενών με Σακχαρώδη Διαβήτη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. Ασθενοκεντρική αντιμετώπιση του Σακχαρώδους Διαβήτη και λήψη θεραπευτικών αποφάσεων.
2. Η Αξία της Αυτομέτρησης (Self-Monitoring Blood Glucose–SMBG) στον έλεγχο της γλυκαιμικής εικόνας.
3. Νεότερα δεδομένα Αυτομέτρησης .Συστήματα Συνεχούς Καταγραφής Γλυκόζης (CGM).
4. Οι στόχοι της γλυκαιμικής ρύθμισης σε όλες τις ηλικιακές ομάδες στη θεωρία και στην πράξη.
5. Θεραπευτική αντιμετώπιση σακχαρώδη διαβήτη τύπου 2: Ο ρόλος των αντιδιαβητικών δισκίων, των μιμητικών του GLP-1 και της εντατικοποιημένη ινσουλινοθεραπείας στον ΣΔΤ2: νεότερες συστάσεις.
6. Εντατικοποιημένη ινσουλινοθεραπεία στον Σακχαρώδη Διαβήτη Τύπου 1: φαρμακοκινητική και πρακτικές οδηγίες
7. Η διατροφική θεραπευτική αντιμετώπιση του Σακχαρώδους.
8. Νεότερες θεραπευτικές προσεγγίσεις. Αντλία Ινσουλίνης, Κλειστό κύκλωμα.
9. Παχυσαρκία και Σακχαρώδης Διαβήτης. Παράγοντας
10. Η επίδραση της άσκησης στη γλυκαιμική
11. Σακχαρώδης Διαβήτης και κύηση.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- **Glycemic Targets: Standards of Medical Care in Diabetes-2022**
- Diabetes Care 2022;45 (Suppl. 1): S83–S96, <https://doi.org/10.2337/dc22-S006>
- **Diabetes Technology: Standards of Medical Care in Diabetes-2022**
- Diabetes Care 2022;45 (Suppl. 1): S97–S112 | <https://doi.org/10.2337/dc22-S007>
- DiMeglio LA, Acerini CL, Codner E, et al. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: **Glycemic control targets and glucose monitoring for children, adolescents, and young adults with diabetes.** Pediatr Diabetes. 2018;19 (Suppl. 27): 105–114. <https://doi.org/10.1111/pedi.12737>
- **The Management of Type 1 Diabetes in Adults. A Consensus Report by the American Diabetes Association (ADA) and the European Association for the Study of Diabetes (EASD)** Diabetes Care. 2021 Nov;44 (11): 2589-2625 <https://doi.org/10.2337/dci21-0043>
- T. Battelino, et.al.
- Continuous glucose monitoring and metrics for clinical trials: an international consensus statement. Lancet Diabetes Endocrinol December 6, 2022.
- Kolb L. An Effective Model of Diabetes Care and Education: The ADCES7 Self-Care Behaviors™. Sci Diabetes Self Manag Care. 2021;47 (1): 30-53
- NICE. Diabetes (type 1 and type 2) in children and young people: diagnosis and management. 2020.
- Children and Adolescents: Standards of Medical Care in Diabetes-2021. Diabetes Care. 2021;44 (Suppl 1): S180-s199.
- Anna Lindholm Olinder, Matthew DeAbreu, Stephen Greene, Anne Haugstved, Karin Lange, Edna S Majaliwa, Vanita Pais, Julie Pelicand, Marissa Town, Farid Mahmud. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2022: Diabetes education in children and adolescents.
- Phelan H, Lange K, Cengiz E, et al. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: Diabetes education in children and adolescents. Pediatr Diabetes. 2018;19 Suppl 27:75-83.

**ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΤΕΚΜΗΡΙΑ
ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ**

ECTS: 3.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Καλαφάτη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων για την ανεύρεση, αξιολόγηση και εφαρμογή ερευνητικών δεδομένων με στόχο την αλλαγή ή βελτίωση της πρακτικής για την πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων, καθώς και τη διαχείριση ασθενών με λοιμώδη νοσήματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κριτική αξιολόγηση της πρακτικής και των διαθέσιμων δεδομένων, καθώς και στις στρατηγικές εφαρμογής των τεκμηριωμένων δεδομένων στην πράξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. **Η καλλιέργεια του πνεύματος της έρευνας** για τους επαγγελματίες υγείας. Εισαγωγή στις ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούν οι επαγγελματίες υγείας
2. **Η αναγκαιότητα της Πρακτικής Βασισμένης σε Ενδείξεις**. Κριτική Αξιολόγηση της Ποιότητας Δημοσιεύσεων βάσει Οδηγών και εφαρμογή εργαλείων αξιολόγησης των τεκμηρίων
3. **Η αναστοχαστική τέχνη στην πρακτική εφαρμογή**. Κατανόησης μιας ιδιαίτερα θετικής ή δυσάρεστης εμπειρίας με την χρήση των περιγραφών αναστοχασμού/προβληματισμού και της αναζήτησης στρατηγικών αντιμετώπισης και διευθέτησης καταστάσεων. Αναθεώρηση ξεπερασμένων ή λανθασμένων προσεγγίσεων στην επίλυση προβλημάτων και διαχείριση τεχνικών ανάπτυξης καινοτόμων δράσεων για να αξιοποιηθούν νέες επιστημονικές ενδείξεις
4. **Αξιοποίηση των περιοχών Μάθησης**. Ανάλυση των περιοχών μάθησης Γνωσιακή, συναισθηματική και ψυχοκινητική, και ανάπτυξη του τρόπου διαχείρισης των μαθησιακών δεξιοτήτων στους ενήλικες με παραδείγματα παρέμβασης στην εκάστοτε περιοχή.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εργασία ανάπτυξης αναστοχαστικού προβληματισμού προσωπικού βιώματος στην ελληνική γλώσσα.

Η μέθοδος εξέτασης αναφέρεται στο πρόγραμμα του μαθήματος που αναρτάται στο e-class.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Gibbs G (1988). Learning by Doing: A guide to teaching and learning methods. Further Education Unit. Oxford Polytechnic: Oxford.
2. Schon DA. The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. London: Temple Smith, 1983.
3. Fleming P. Reflection a neglected art in health promotion. Health Educ Res 2007;22(5):658–64.
4. Lew MD, Schmidt HG. Self-reflection and academic performance: is there a relationship? Adv Health Sci Educ Theory Pract 2011;16(4):529–45.
5. Mann K, Gordon J, MacLeod A. Reflection and reflective practice in health professions education: a systematic review. Adv Health Sciences Educ 2009;14(4):595–621.
6. Paget T. Reflective practice and clinical outcomes: practitioners' views on how reflective practice has influenced their clinical practice. J Clin Nurs 2001;10:204–14.
7. Chretien K, Goldman E, Faselis C. The reflective writing class blog: using technology to promote reflection and professional development. J Gen Intern Med 2008;23(12):2066–70.
8. MAICH, N., BROWN, B., and ROYLE, J. (2000) 'Becoming' through reflection and professional portfolios: the voice of growth in nurses. Reflective Practice, 1(3), pp.309-324.
9. MEZIROW, J. (1981) A critical theory of adult learning and education. Adult Education, 32(1), pp.3-24.
10. MINGHELLA, E. and BENSON, A. (1995) Developing reflective practice in mental health nursing through critical incident analysis. Journal of Advanced Nursing, 21, pp.205-213.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

1. International Nursing Review
2. International Journal of Quantitative and Qualitative Research Methods
3. International Journal of Qualitative Methods
4. Qualitative Research in Psychology

ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΔ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή γνώσεων για την αναγνώριση των πολλαπλών ιατρικών, ψυχολογικών και κοινωνικών, καθώς και οικονομικών συνεπειών που προκαλεί ο Σακχαρώδης Διαβήτης τόσο σε μακρόκοινωνικό, όσο και σε ατομικό επίπεδο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη μελέτη των πολλαπλών επιπτώσεων της νόσου στη ζωή των ασθενών και του περιβάλλοντός τους και την αναζήτηση τρόπων αντιμετώπισής τους, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων (ασθενών και των οικογενειών τους, επαγγελματιών υγείας, αλλά και το σύστημα υγείας).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. Επιπτώσεις του Σακχαρώδους Διαβήτη στη συμμόρφωση παιδιών, εφήβων και οικογένειας σύμφωνα με τη σύγχρονη βιβλιογραφία.
2. Επιπτώσεις του Σακχαρώδους Διαβήτη στη συμμόρφωση ενήλικων ατόμων σύμφωνα με τη σύγχρονη βιβλιογραφία.
3. Εργαλεία εκτίμησης και μέθοδοι αντιμετώπισης των Ψυχολογικών αναγκών και προβλημάτων ατόμων με ΣΔ.
4. Βιωματικές Εμπειρίες και ΣΔ.
5. Νομικό πλαίσιο υποστήριξης ατόμων με ΣΔ, Πρόεδρος Π.Ο.Σ.Σ.Α.ΔΙΑ
6. Οι τεχνολογικές εξελίξεις και επίδρασή τους στην ποιότητα ζωής ατόμων με ΣΔ.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εργασία.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- J.S.Borus and L.Laffel
- Adherence challenges in the management of type 1 diabetes in adolescents: prevention and intervention. Curr Opin Pediatr. 2010 August; 22 (4): 405-411
- Mary Mackinnon. Diabetes nursing: a personal perspective of the last 50 years. Br J Diabetes Vasc Dis 2002;2:464-7

- Χρήστος Μπαρτσόκας. «Επιστήμης Χάριν», Τιμητικός Τόμος Καθηγητού Χρήστου Σπ. Μπαρτσόκα. Αθήνα 2012
- Kolb L. An Effective Model of Diabetes Care and Education: The ADCES7 Self-Care Behaviors™. Sci Diabetes Self Manag Care. 2021;47(1):30-53
- J James. Diabetes specialist nursing in the UK: the judgement call? A review of existing literature. Eur Diabetes Nursing 2011; 8(3): 108–113
- POSITION STATEMENT DIABETES UK. Diabetes Specialist Nurse: Improving Patient Outcomes and Reducing Costs. February 2014
- NICE. Diabetes (type 1 and type 2) in children and young people: diagnosis and management. 2020.
- Children and Adolescents: Standards of Medical Care in Diabetes-2021. Diabetes Care. 2021;44(Suppl 1):S180-s199.
- Anna Lindholm Olinder, Matthew DeAbreu, Stephen Greene, Anne Haugstved, Karin Lange, Edna S Majaliwa, Vanita Pais, Julie Pelicand, Marissa Town, Farid Mahmud. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2022: Diabetes education in children and adolescents.
- Phelan H, Lange K, Cengiz E, et al. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: Diabetes education in children and adolescents. Pediatr Diabetes. 2018;19 Suppl 27:75-83.

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗΣ ΔΙΑΒΗΤΗ: ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

ECTS: 5.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι να αναδειχθεί ο ρόλος του νοσηλευτή στον έλεγχο του διαβήτη και των επιπλοκών με έμφαση στο ρόλο του στη διεπιστημονική ομάδα του διαβήτη. Επίσης, στόχος του μαθήματος είναι η παροχή γνώσεων ώστε οι φοιτητές μετά το τέλος του μαθήματος α) να είναι ικανοί να παρέχουν φροντίδα και κατεύθυνση σε ασθενείς με Τύπου Ι και Τύπου ΙΙ διαβήτη και στο διαβήτη κύησης β) να εργάζονται με άτομα και ομάδες, γ) να εκπαιδεύουν τα άτομα για τις αιτίες, την παθοφυσιολογία, τα σημεία και συμπτώματα του διαβήτη, την αυτό-αξιολόγηση των επιπλοκών, τη σημασία της συμμόρφωσης στη θεραπευτική αγωγή, τη διατήρηση ευγλυκαιμίας, τα είδη και τις τεχνικές και μεθόδους χορήγησης της ινσουλίνης, τα σημεία και συμπτώματα της υπογλυκαιμίας κ.ά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Ο εξειδικευμένος νοσηλευτής εκπαιδευτής ασθενών με ΣΔ. Ελληνική & Διεθνής πραγματικότητα.
- Διεπιστημονική ομάδα και συνεργασία στη διαχείριση της ΔΚΟ.
- Εξειδικευμένος νοσηλευτής ΣΔ στη διαχείριση της Διαβητικής Περιφερικής Νευροπάθειας, Αμφιβληστροειδοπάθειας & Καρδιαγγειακής Νόσου.
- Εξειδικευμένος νοσηλευτής ΣΔ διαβήτη στην πρόληψη & διαχείριση ιογενών λοιμώξεων και άλλων καταστάσεων που χρήζουν νοσηλείας.
- Εξειδικευμένος νοσηλευτής ΣΔ στη συνεχιζόμενη υποστήριξη των ασθενών στα follow-ups.
- Εξειδικευμένος νοσηλευτής Διαβήτη στην πρόληψη & αντιμετώπισης έλκους διαβητικού ποδιού.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις και γραπτή εργασία.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Mary Mackinnon. Diabetes nursing: a personal perspective of the last 50 years. Br J Diabetes Vasc Dis 2002;2:464-7
- Χρήστος Μπαρτσόκας. «Επιστήμης Χάριν», Τιμητικός Τόμος Καθηγητού Χρήστου Σπ. Μπαρτσόκα. Αθήνα 2012
- Kolb L. An Effective Model of Diabetes Care and Education: The ADCEs7 Self-Care Behaviors™. Sci Diabetes Self Manag Care. 2021;47(1):30-53
- J James. Diabetes specialist nursing in the UK: the judgement call? A review of existing literature. Eur Diabetes Nursing 2011; 8(3): 108–113
- POSITION STATEMENT DIABETES UK. Diabetes Specialist Nurse: Improving Patient Outcomes and Reducing Costs. February 2014
- NICE. Diabetes (type 1 and type 2) in children and young people: diagnosis and management. 2020.
- Children and Adolescents: Standards of Medical Care in Diabetes-2021. Diabetes Care. 2021;44(Suppl 1):S180-s199.
- Anna Lindholm Olinder, Matthew DeAbreu, Stephen Greene, Anne Haugstved, Karin Lange, Edna S Majaliwa, Vanita Pais, Julie Pelicand, Marissa Town, Farid Mahmud. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2022: Diabetes education in children and adolescents.
- Phelan H, Lange K, Cengiz E, et al. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: Diabetes education in children and adolescents. Pediatr Diabetes. 2018;19 Suppl 27:75-83.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΜΕ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ ΔΙΑΒΗΤΗ

Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδακτικές Ώρες εξαμήνου	ECTS
Πρόληψη επιπλοκών και νεότερες συστάσεις στο ΣΔ	25	7
Διαβητικό πόδι: Τεκμηριωμένη νοσηλευτική φροντίδα	22	6
Εκπαίδευση παιδιών και ενηλίκων στην αυτοδιαχείριση του ΣΔ	25	7
Διατροφή -Άσκηση στον ΣΔ	20	5
Επιπτώσεις του σακχαρώδη διαβήτη στην αναπαραγωγική υγεία και Κύηση	20	5
Σύνολο		30

ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΠΙΠΛΟΚΩΝ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΔ

ECTS: 7

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της σοβαρότητας των επιπλοκών του σακχαρώδη διαβήτη και ιδιαίτερα της οξείας υπογλυκαιμίας, των παραγόντων κινδύνου και των αιτίων. Σημαντικό μέρος θα αφιερωθεί στο ρόλο των νοσηλευτών στην πρόληψη και αντιμετώπιση των επιπλοκών και τη σχετική εκπαίδευση των ασθενών για την πρόληψη και διαχείρισή τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. Πρόληψη ή καθυστέρηση ΣΔ. Νεότερες Συστάσεις
2. Υπογλυκαιμία στον ΣΔ. Νεότερες Συστάσεις
3. Υπεργλυκαιμία/ΔΚΟ/Υπεργλυκαιμικό υπερωσμωτικό κώμα στον ΣΔ
4. Μακροαγγειακές επιπλοκές ΣΔ και Διαχείριση Κινδύνου
5. Μικροαγγειακές επιπλοκές ΣΔ (I)
6. Μικροαγγειακές επιπλοκές ΣΔ (II)
7. Ο ρόλος της τεχνολογίας στην πρόληψη των επιπλοκών
8. Ο Σακχαρώδης Διαβήτης στα ηλικιωμένα άτομα

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- American Diabetes Association. Prevention or delay of Type 2 Diabetes: Standards of Medical Care in Diabetes. Diabetes Care 2021; 44 (Suppl. 1): S34-S39.
- Ελληνική Διαβητολογική Εταιρεία. Κατευθυντήριες Οδηγίες για τη Διαχείριση του Ατόμου με ΣΔ. 2021.
- **Glycemic Targets: Standards of Medical Care in Diabetes-2022**

- Diabetes Care 2022;45(Suppl. 1):S83–S96, <https://doi.org/10.2337/dc22-S006>
- **Diabetes Technology: Standards of Medical Care in Diabetes-2022**
- Diabetes Care 2022;45(Suppl. 1):S97–S112 | <https://doi.org/10.2337/dc22-S007>
- DiMeglio LA, Acerini CL, Codner E, et al. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: **Glycemic control targets and glucose monitoring for children, adolescents, and young adults with diabetes.** Pediatr Diabetes. 2018;19(Suppl. 27):105–114. <https://doi.org/10.1111/pedi.12737>
- The Management of Type 1 Diabetes in Adults. A Consensus Report by the American Diabetes Association (ADA) and the European Association for the Study of Diabetes (EASD) Diabetes Care. 2021 Nov;44(11):2589-2625 <https://doi.org/10.2337/dci21-0043>
- T. Battelino, et.al.
Continuous glucose monitoring and metrics for clinical trials: an international consensus statement. Lancet Diabetes Endocrinol December 6, 2022.

ΔΙΑΒΗΤΙΚΟ ΠΟΔΙ: ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

ECTS: 6

ΔΙΔΑΣΚΩΝ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Η θεματική ενότητα αυτή έχει ως σκοπό την κατανόηση και πρόληψη των προβλημάτων των κάτω άκρων των ατόμων με διαβήτη και των καταστάσεων που προβληματίζουν τους επαγγελματίες υγείας για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους στην καθημερινή κλινική πρακτική και το ρόλο των νοσηλευτών στην πρόληψη και θεραπεία των ελκών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Ορισμός, επιδημιολογία του διαβητικού ποδιού
- Παθογένεια
- Κλινική εικόνα-Διαφορική διάγνωση
- Μέθοδοι ανίχνευσης των ατόμων με διαβήτη και πόδι σε κίνδυνο
- Πρόληψη του διαβητικού ποδιού
- Αντιμετώπιση του διαβητικού ποδιού

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή Εξέταση (Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Atlas of the Diabetic Foot-Wiley-Blackwell

Diabetic foot ulcer classifications: A critical review.Monteiro-Soares M, Boyko EJ, Jeffcoate W, Mills JL, Russell D, Morbach S, Game F. Diabetes Metab Res Rev. 2020 Mar;36 Suppl 1:e3272. doi: 10.1002/dmrr.3272.

Prevention, assessment, diagnosis and management of diabetic foot based on clinical practice guidelines: A systematic review.Pérez-Panero AJ, Ruiz-Muñoz M, Cuesta-Vargas AI, González-Sánchez M. Medicine (Baltimore). 2019 Aug;98(35):e16877. doi: 10.1097/MD.00000000000016877.

Neuropathy and Diabetic Foot Syndrome.Volmer-Thole M, Lobmann R. Int J Mol Sci. 2016 Jun 10;17(6):917. doi: 10.3390/ijms17060917.

Diabetic Foot Ulcers and Their Recurrence.Armstrong DG, Boulton AJM, Bus SA. N Engl J Med. 2017 Jun 15;376(24):2367-2375. doi: 10.1056/NEJMra1615439.

Classification, microbiology and treatment of diabetic foot infections.Ghotaslou R, Memar MY, Alizadeh N. J Wound Care. 2018 Jul 2;27(7):434-441. doi: 10.12968/jowc.2018.27.7.434.

Practical Guidelines on the prevention and management of diabetic foot disease (IWGDF 2019 update).Schaper NC, van Netten JJ, Apelqvist J, Bus SA, Hinchliffe RJ, Lipsky BA; IWGDF Editorial Board. Diabetes Metab Res Rev. 2020 Mar;36 Suppl 1:e3266. doi: 10.1002/dmrr.3266.

Guidelines on the classification of diabetic foot ulcers (IWGDF 2019).Monteiro-Soares M, Russell D, Boyko EJ, Jeffcoate W, Mills JL, Morbach S, Game F; International Working Group on the Diabetic Foot (IWGDF). Diabetes Metab Res Rev. 2020 Mar;36 Suppl 1:e3273. doi: 10.1002/dmrr.3273.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΔ

ECTS: 7

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Χρησιμοποίηση μεθόδων προαγωγής της υγείας και διδασκαλίας της υγείας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες, τις αξίες, τις πεποιθήσεις, την κατάσταση, τον πολιτισμό και την πνευματικότητα του ατόμου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

1. Αρχές και χαρακτηριστικά της ενήλικης μάθησης
 - Χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευομένων και οπτικές κατανόησης και ερμηνείας τους
 - Κίνητρα και εμπόδια στη μάθηση των ενηλίκων
 - Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης
 - Διερεύνηση επιμορφωτικών και εκπαιδευτικών αναγκών των ενηλίκων εκπαιδευομένων: Διαστάσεις, κριτήρια και μεθοδολογίες διερεύνησης
2. Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις και ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων
 - Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις (Ενήλικος – Ενηλικιότητα, Μάθηση, Εκπαίδευση, Εκπαίδευση ενηλίκων)
 - Θεωρίες μάθησης ενηλίκων
 - Στοχασμός και κριτικός αναστοχασμός
 - Αντιμετώπιση προβλημάτων και προβληματοποίηση
 - Προϋποθέσεις προσωποκεντρικής, χειραφετητικής και μετασχηματίζουσας μάθησης
3. Ο σύγχρονος ρόλος του/της νοσηλεύτη/τριας ως εκπαιδευτή/τριας ενηλίκων

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Η αξιολόγηση είναι διαμορφωτική και συμπερασματική.

Η διαμορφωτική γίνεται κατά τη διάρκεια των μαθημάτων με ερωτήσεις σύντομης ανάπτυξης, ατομικές και ομαδικές εργασίες και ασκήσεις (30%).

Η συμπερασματική γίνεται με τελική γραπτή εργασία (70%).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Brookfield, S. D. (2017). *Becoming a critically reflective teacher*. John Wiley & Sons (Επιμ. Λ. Γιώτη & Θ. Καραλής, θα εκδοθεί την άνοιξη 2023 από Gutenberg).
- Γιώτη, Λ. (2022). Νοσηλευτική Διαχείριση Παιδιών και Ενηλίκων με Σακχαρώδη Διαβήτη. *Σημειώσεις Μαθήματος*, Αθήνα: ΠΜΣ-Προηγμένη Παιδιατρική Νοσηλευτική Φροντίδα, ΕΚΠΑ.
- Cohen D.M et al Child behavior problems and family functioning as predictors of adherence and glycemic control in economically disadvantaged children with type 1 diabetes: a prospective study. *Journal of Pediatric Psychology*. 2004, 29(3): 171-184.
- Eckshtain D. The Effects of Parental Depression and Parenting Practices on Depressive Symptoms and Metabolic Control in Urban Youth with Insulin Dependent Diabetes. *Journal of Pediatric Psychology* 2010, 35(4): 426–435.
- Ellis D.A et al. The role of parental monitoring in adolescent health outcomes: impact on regimen adherence in youth with type 1 diabetes. *Journal of Pediatric Psychology*. 2007, 32(8): 907–917.
- Gonzalez, JS, Hood, KK, Esbitt, SA, Mukherji, S, Kane, NS, Jacobson, A. (2018) *Psychiatric and Psychosocial Issues Among Individuals Living With Diabetes*. In: Cowie CC, Casagrande SS, Menke A, Cissell MA, Eberhardt MS, Meigs JB, Gregg EW, Knowler WC, Barrett-Connor E, Becker DJ, Brancati FL, Boyko EJ, Herman WH, Howard BV, Narayan KMV, Rewers M, Fradkin JE, editors. *Diabetes in America*. 3rd ed. Bethesda (MD): National Institute of Diabetes and Digestive and Kidney Diseases (US); 2018 Aug. CHAPTER 33. PMID: 33651537.
- Κόκκος, Α. (2008). *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων: Θεωρητικές προσεγγίσεις. Τόμος Α΄*. Πάτρα : Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Mezirow, J. (2007). *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Sally J. Redfern, F. M. (2006). Νοσηλευτική Φροντίδα Ηλικιωμένων. Στο Δ. Β. Ραφτόπουλος, *Νοσηλευτική Φροντίδα Ηλικιωμένων* (σσ. 244-252). Λευκωσία: Π.Χ.ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ.
- Skinner T.C., John M. and Hampson S.E. Social support and personal models of diabetes as predictors of self-care and wellbeing: a longitudinal study of adolescents with diabetes. *Journal of Pediatric Psychology*. 2000, 25(4): 257–267.
- Trast, J. (2014). *Diabetes and Puberty: a Glycemic Challenge*. Am J. Nurs. 2014. Jul, 114(7); 26-35: doi: 10.1097/01 NA J 0000 451674.512006 e.
- Wysocki, T. (2002). *Parents, Teens, and Diabetes*. *Diabetes Spect*, 1 January 2002; 15(1): 6-8.
- Wolfsdorf JI, Allgrove J, Craig ME, et al. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2014. Diabetic ketoacidosis and hyperglycemic hyperosmolar state. *Pediatric Diabetes*. 2014; 15 Suppl 20:154.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ - ΆΣΚΗΣΗ ΣΤΟΝ ΣΔ**ECTS: 5****ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:****ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

Το μάθημα θα περιλαμβάνει γνώσεις για την κατανόηση της χημείας των μάκρο - και μικρο - θρεπτικών συστατικών (υδατάνθρακες, λίπη και πρωτεΐνες, βιταμίνες και μέταλλα), και την απορρόφησή τους, την αποθήκευση, το μεταβολισμό και το ρόλο τους στο σακχαρώδη διαβήτη. Επίσης, οι φοιτητές θα μάθουν για τη σημασία της διατροφής και της άσκησης σε όλα τα στάδια της ζωής και θα κατανοήσουν της φυσιολογικές αλλαγές και τη σημασία τους για το κάθε στάδιο. Επιπλέον, θα κατανοήσουν τις μεθόδους και τις στρατηγικές αξιολόγησης της διατροφικής κατάστασης για τη βελτίωση της φροντίδας και της υγείας των ασθενών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η βαθύτερη κατανόηση του ρόλου της διατροφής και της φυσικής δραστηριότητας σε όλα τα στάδια του ΣΔ. Από την παθοφυσιολογική πλευρά της νόσου πως η διατροφή τόσο ως μοτίβο όσο και σε επίπεδο μηχανιστικό (μικρο και μάκρο θρεπτικά στοιχεία) επιδρά στην πρόληψη αλλά και στην εξέλιξη των επιπλοκών της νόσου. Ακόμη, βασικός στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση της διατροφής και της άσκησης ως κομμάτι της αυτοδιαχείρισης του διαβητικού ασθενούς αλλά και της ανάλογης προσαρμογής τους στη συνολική θεραπευτική προσέγγιση. Χωρίζεται στις παρακάτω εκπαιδευτικές ενότητες:

- Ρόλος της διατροφής στην πρόληψη του ΣΔ2 και ΣΔ1
- Διατροφική Επιδημιολογία του ΣΔ
- Μάκρο & μικρο θρεπτικά στοιχεία και παθοφυσιολογία του ΣΔ (ινσουλινοαντίσταση, εξέλιξη νόσου, πρόληψη επιπλοκών, παχυσαρκία)
- Διατροφή και αυτοδιαχείριση του ΣΔ
- Υδατάνθρακες & ΣΔ, διατροφικές συστάσεις, λειτουργία ισοδυνάμων στην εκπαίδευση του ΣΔ, ρόλος υδατανθράκων στην γλυκαιμική ρύθμιση
- Πρωτεΐνες και ΣΔ, επίδραση στην εξέλιξη της νόσου, διατροφικές συστάσεις, επίδραση στη γλυκαιμική ρύθμιση
- Λιπαρά και ΣΔ, επίδραση στην εξέλιξη της νόσου, διατροφικές συστάσεις, επίδραση στη γλυκαιμική ρύθμιση

- Βιταμίνη D και ΣΔ, διατροφικές συστάσεις (μεταβολισμός βιταμίνης D, ρόλος βιταμίνης D στην παθοφυσιολογία του ΣΔ)
- Επίδραση διαφορετικών Διατροφικών μοτίβων στο ΣΔ (επιδημιολογικά δεδομένα, διατροφικές παρεμβάσεις στην αντιμετώπιση του ΣΔ)
- Ρόλος της άσκησης (φυσιολογία της άσκησης στο ΣΔ, προσαρμογή διατροφής κατά την άσκηση στο ΣΔ)

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Εργασία/Παρουσίαση εργασίας.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Norris JM, Johnson RK, Stene LC. Type 1 diabetes-early life origins and changing epidemiology. *Lancet Diabetes Endocrinol.* 2020 Mar;8(3):226-238. doi: 10.1016/S2213-8587(19)30412-7
- Chromeextension://efaidnbmninnibpcjpcglclefindmkaj/https://diabetesatlas.org/idfawp/resource-files/2021/07/IDF_Atlas_10th_Edition_2021.pdf
- Uusitalo U, Lee HS, Andrén Aronsson C, Vehik K, Yang J, Hummel S, Silvis K, Lernmark Å, Rewers M, Hagopian W, She JX, Simell O, Toppari J, Ziegler AG, Akolkar B, Krischer J, Virtanen SM, Norris JM; TEDDY Study Group. Early Infant Diet and Islet Autoimmunity in the TEDDY Study. *Diabetes Care.* 2018 Mar;41(3):522-530. doi: 10.2337/dc17-1983
- Uusitalo U, Liu X, Yang J, Aronsson CA, Hummel S, Butterworth M, Lernmark Å, Rewers M, Hagopian W, She JX, Simell O, Toppari J, Ziegler AG, Akolkar B, Krischer J, Norris JM, Virtanen SM; TEDDY Study Group. Association of Early Exposure of Probiotics and Islet Autoimmunity in the TEDDY Study. *JAMA Pediatr.* 2016 Jan;170(1):20-8. doi: 10.1001/jamapediatrics. 2015.2757
- Petersen MC, Shulman GI. Mechanisms of Insulin Action and Insulin Resistance. *Physiol Rev.* 2018 Oct 1;98(4):2133-2223. doi: 10.1152/physrev.00063.2017
- Pulgaron ER, Delamater AM. Obesity and type 2 diabetes in children: epidemiology and treatment. *Curr Diab Rep.* 2014 Aug;14(8):508. doi: 10.1007/s11892-014-0508-y.
- Cleland SJ, Fisher BM, Colhoun HM, Sattar N, Petrie JR. Insulin resistance in type 1 diabetes: what is 'double diabetes' and what are the risks? *Diabetologia.* 2013 Jul;56(7):1462-70. doi: 10.1007/s00125-013-2904-2.
- Fellingner P, Fuchs D, Wolf P, et al. Overweight and obesity in type 1 diabetes equal those of the general population. *Wien Klin Wochenschr.* 2019;131(3-4):55-60. doi:10.1007/s00508-018-1434-9
- Priya G, Kalra S. A Review of Insulin Resistance in Type 1 Diabetes: Is There a Place for Adjunctive Metformin? *Diabetes Ther.* 2018 Feb;9(1):349-361. doi: 10.1007/s13300-017-0333-9

- Tagi, Veronica Maria; Chiarelli, Francesco Obesity and insulin resistance in children, Current Opinion in Pediatrics: August 2020 - Volume 32 - Issue 4 - p 582-588 doi: 10.1097/MOP.0000000000000913
- <https://bestpractice.bmj.com/topics/en-us/25/guidelines>
- Valaiyapathi B, Gower B, Ashraf AP. Pathophysiology of Type 2 Diabetes in Children and Adolescents. Curr Diabetes Rev. 2020;16(3):220-229. doi:10.2174/1573399814666180608074510
- Franz MJ, MacLeod J, Evert A, Brown C, Gradwell E, Handu D, Reppert A, Robinson M. Academy of Nutrition and Dietetics Nutrition Practice Guideline for Type 1 and Type 2 Diabetes in Adults: Systematic Review of Evidence for Medical Nutrition Therapy Effectiveness and Recommendations for Integration into the Nutrition Care Process. J Acad Nutr Diet. 2017 Oct;117(10):1659-1679. doi: 10.1016/j.jand.2017.03.022
- Reynolds A, Mann J, Cummings J, Winter N, Mete E, Te Morenga L. Carbohydrate quality and human health: a series of systematic reviews and meta-analyses. Lancet. 2019 Feb 2;393(10170):434-445. doi: 10.1016/S0140-6736(18)31809-9
- Bell KJ, Barclay AW, Petocz P, Colagiuri S, Brand-Miller JC. Efficacy of carbohydrate counting in type 1 diabetes: a systematic review and meta-analysis. Lancet Diabetes Endocrinol. 2014 Feb;2(2):133-40. doi: 10.1016/S2213-8587(13)70144-X
- Smart CE, Ross K, Edge JA, Collins CE, Colyvas K, King BR. Children and adolescents on intensive insulin therapy maintain postprandial glycaemic control without precise carbohydrate counting. Diabet Med. 2009 Mar;26(3):279-85. doi: 10.1111/j.1464-5491.2009.02669.x
- Bozzetto L, Giorgini M, Alderisio A, Costagliola L, Giacco A, Riccardi G, Rivellese AA, Annuzzi G. Glycaemic load versus carbohydrate counting for insulin bolus calculation in patients with type 1 diabetes on insulin pump. Acta Diabetol. 2015 Oct;52(5):865-71. doi: 10.1007/s00592-015-0716-1
- Smart CE, King BR, McElduff P, Collins CE. In children using intensive insulin therapy, a 20-g variation in carbohydrate amount significantly impacts on postprandial glycaemia. Diabet Med. 2012 Jul;29(7):e21-4. doi: 10.1111/j.1464-5491.2012.03595.x
- Franziska K. Bishop, David M. Maahs, Gail Spiegel, Darcy Owen, Georgeanna J. Klingensmith, Andrey Bortsov, Joan Thomas, Elizabeth J. Mayer-Davis; The Carbohydrate Counting in Adolescents With Type 1 Diabetes (CCAT) Study. Diabetes Spectr 1 January 2009; 22 (1): 56–62. <https://doi.org/10.2337/diaspect.22.1.56>
- Seckold R, Howley P, King BR, Bell K, Smith A, Smart CE. Dietary intake and eating patterns of young children with type 1 diabetes achieving glycemic targets. BMJ Open Diabetes Res Care. 2019 Jun 27;7(1):e000663. doi: 10.1136/bmjdr-2019-000663
- Laitinen TT, Nuotio J, Rovio SP, Niinikoski H, Juonala M, Magnussen CG, Jokinen E, Lagström H, Jula A, Viikari JSA, Rönkämaa T, Simell O, Raitakari OT, Pakkala K. Dietary Fats and

Atherosclerosis From Childhood to Adulthood. *Pediatrics*. 2020 Apr;145(4):e20192786. doi: 10.1542/peds.2019-2786

- Bell KJ, Fio CZ, Twigg S, Duke SA, Fulcher G, Alexander K, McGill M, Wong J, Brand-Miller J, Steil GM. Amount and Type of Dietary Fat, Postprandial Glycemia, and Insulin Requirements in Type 1 Diabetes: A Randomized Within-Subject Trial. *Diabetes Care*. 2020 Jan;43(1):59-66. doi: 10.2337/dc19-0687
- Paterson MA, Smart CE, Lopez PE, McElduff P, Attia J, Morbey C, King BR. Influence of dietary protein on postprandial blood glucose levels in individuals with Type 1 diabetes mellitus using intensive insulin therapy. *Diabet Med*. 2016 May;33(5):592-8. doi: 10.1111/dme.13011

Φυσική δραστηριότητα

- Adolfsson P, Riddell MC, Taplin CE, Davis EA, Fournier PA, Annan F, Scaramuzza AE, Hasnani D, Hofer SE. ISPAD Clinical Practice Consensus Guidelines 2018: Exercise in children and adolescents with diabetes. *Pediatr Diabetes*. 2018 Oct;19 Suppl 27:205-226. doi: 10.1111/pedi.12755
- Artero EG, Ruiz JR, Ortega FB, España-Romero V, Vicente-Rodríguez G, Molnar D, Gottrand F, González-Gross M, Breidenassel C, Moreno LA, Gutiérrez A; HELENA Study Group. Muscular and cardiorespiratory fitness are independently associated with metabolic risk in adolescents: the HELENA study. *Pediatr Diabetes*. 2011 Dec;12(8):704-12. doi: 10.1111/j.1399-5448.2011.00769.x
- Rickels MR. Hypoglycemia-associated autonomic failure, counterregulatory responses, and therapeutic options in type 1 diabetes. *Ann N Y Acad Sci*. 2019 Oct;1454(1):68-79. doi: 10.1111/nyas.14214
- Galassetti P, Riddell MC. Exercise and type 1 diabetes (T1DM). *Compr Physiol*. 2013 Jul;3(3):1309-36. doi: 10.1002/cphy.c110040. PMID: 23897688.
- Shetty VB, Fournier PA, Davey RJ, Retterath AJ, Paramalingam N, Roby HC, Cooper MN, Davis EA, Jones TW. Effect of Exercise Intensity on Glucose Requirements to Maintain Euglycemia During Exercise in Type 1 Diabetes. *J Clin Endocrinol Metab*. 2016 Mar;101(3):972-80. doi: 10.1210/jc.2015-4026
- Riddell MC, Gallen IW, Smart CE, Taplin CE, Adolfsson P, Lumb AN, Kowalski A, Rabasa-Lhoret R, McCrimmon RJ, Hume C, Annan F, Fournier PA, Graham C, Bode B, Galassetti P, Jones TW, Millán IS, Heise T, Peters AL, Petz A, Laffel LM. Exercise management in type 1 diabetes: a consensus statement. *Lancet Diabetes Endocrinol*. 2017 May;5(5):377-390. doi: 10.1016/S2213-8587(17)30014-1
- Kennedy A, Nirantharakumar K, Chimen M, Pang TT, Hemming K, Andrews RC, Narendran P. Does exercise improve glycaemic control in type 1 diabetes? A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*. 2013;8(3):e58861. doi: 10.1371/journal.pone.0058861
- Jones TW, Porter P, Sherwin RS, Davis EA, O'Leary P, Frazer F, Byrne G, Stick S, Tamborlane WV. Decreased epinephrine responses to hypoglycemia during sleep. *N Engl J Med*. 1998 Jun 4;338(23):1657-62. doi: 10.1056/NEJM199806043382303

- Garg S, Brazg RL, Bailey TS, Buckingham BA, Slover RH, Klonoff DC, Shin J, Welsh JB, Kaufman FR. Reduction in duration of hypoglycemia by automatic suspension of insulin delivery: the in-clinic ASPIRE study. *Diabetes Technol Ther*. 2012 Mar;14(3):205-9. doi: 10.1089/dia.2011.0292
- Evans M, Cogan KE, Egan B. Metabolism of ketone bodies during exercise and training: physiological basis for exogenous supplementation. *J Physiol*. 2017 May 1;595(9):2857-2871. doi: 10.1113/JP273185

Βιταμίνη D

- Pilz S, Zittermann A, Trummer C, Theiler-Schwetz V, Lerchbaum E, Keppel MH, Gröbler MR, März W, Pandis M. Vitamin D testing and treatment: a narrative review of current evidence. *Endocr Connect*. 2019 Feb 1;8(2):R27-R43. doi: 10.1530/EC-18-0432
- US Preventive Services Task Force, Grossman DC, Curry SJ, Owens DK, Barry MJ, Caughey AB, Davidson KW, Doubeni CA, Epling JW Jr, Kemper AR, Krist AH, Kubik M, Landefeld S, Mangione CM, Silverstein M, Simon MA, Tseng CW. Vitamin D, Calcium, or Combined Supplementation for the Primary Prevention of Fractures in Community-Dwelling Adults: US Preventive Services Task Force Recommendation Statement. *JAMA*. 2018 Apr 17;319(15):1592-1599. doi: 10.1001/jama.2018.3185
- Harinarayan CV. Vitamin D and diabetes mellitus. *Hormones (Athens)*. 2014 Apr-Jun;13(2):163-81. doi: 10.1007/BF03401332
- Talaat IM, Nasr A, Alsulaimani AA, Alghamdi H, Alswat KA, Almalki DM, Abushouk A, Saleh AM, Allam G. Association between type 1, type 2 cytokines, diabetic autoantibodies and 25-hydroxyvitamin D in children with type 1 diabetes. *J Endocrinol Invest*. 2016 Dec;39(12):1425-1434. doi: 10.1007/s40618-016-0514-9
- Segovia-Ortí R, Bennassar AB, de Sotto-Esteban D, Cortés PS. Vitamin D status is related to severity at onset of diabetes and worse glycemic control. *Journal of Pediatric Endocrinology & Metabolism : JPem*. 2020 Aug;33(10):1265-1271. DOI: 10.1515/jpem-2020-0149
- Aljabri KS, Bokhari SA, Khan MJ. Glycemic changes after vitamin D supplementation in patients with type 1 diabetes mellitus and vitamin D deficiency. *Ann Saudi Med*. 2010 Nov-Dec;30(6):454-8. doi: 10.4103/0256-4947.72265

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ ΔΙΑΒΗΤΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΥΗΣΗ

ECTS: 5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι να γίνει κατανοητός ο παθοφυσιολογικός μηχανισμός της συσχέτισης της διαβητικής νόσου και της στυτικής δυσλειτουργίας, ο αιτιοπαθογενετικός ρόλος τον οποίο παίζουν η αγγειοπάθεια και η νευροπάθεια, καθώς και οι νέες θεραπευτικές εξελίξεις και προσεγγίσεις. Επίσης, σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της μεταβολικής διαταραχής κατά στην κύηση και την εμφάνιση του διαβήτη, καθώς και της φροντίδας που απαιτείται για την αντιμετώπιση του σοβαρού και ουσιαστικού αυτού προβλήματος για τη μητέρα και το παιδί.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Διαβήτης Κύησης
- ΣΔτ1 και Κύηση
- ΣΔτ2 και Κύηση
- ΣΔ – οικογενειακός προγραμματισμός
- ΣΔ και κύηση- επιπτώσεις στους απογόνους
- Κλινικά περιστατικά: ΣΔτ1 σε MDI και Κύηση
- Κλινικά περιστατικά: ΣΔτ1 σε CSII και Κύηση
- Κλινικά περιστατικά: ΣΔτ2 σε δισκία και Κύηση
- Κλινικά περιστατικά: Διαβήτης κύησης
- Σύνδρομο Πολυκυστικών Ωοθηκών
- Κλινικά περιστατικά: Σύνδρομο Πολυκυστικών Ωοθηκών και ΣΔ
- Υπογονιμότητα
- Κλινικά περιστατικά: Υπογονιμότητα και ΣΔ1- σε γυναίκες και άντρες
- Κλινικά περιστατικά: Υπογονιμότητα και ΣΔ2 σε γυναίκες και άντρες
- Στυτική Δυσλειτουργία
- Κλινικά περιστατικά: Στυτική Δυσλειτουργία και ΣΔ1- ΣΔ2

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις ανάπτυξης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Diabetes in pregnancy: management from preconception to the postnatal period NICE guideline [NG3] Published: 25 February 2015 Last updated: 16 December 2020

Κατευθυντήριες οδηγίες της Ελληνικής Διαβητολογικής Εταιρείας 2022

ElSayed NA, et al, on behalf of the American Diabetes Association. 15. Management of Diabetes in Pregnancy: Standards of Care in Diabetes-2023. Diabetes Care. 2023 Jan 1;46 (Suppl 1): S254-S266.

Essential Endocrinology and Diabetes, 7th Edition, ISBN: 978-1-118-76412-1 March 2021 Wiley-Blackwell

Oxford Handbook of Endocrinology & Diabetes, Fourth Edition, Edited by Katharine Owen, Helen Turner, and John Wass

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗ ΔΙΑΒΗΤΗ

	ECTS
Κλινική Άσκηση: 120 ώρες	10
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας	20
Σύνολο	30

Κλινική Άσκηση

Η κλινική άσκηση των μεταπτυχιακών φοιτητών θα πραγματοποιηθεί σε υποδομές (νοσηλευτικά τμήματα και ιατρεία παρακολούθησης ασθενών με ΣΔ) προκειμένου να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες διαχείρισης ασθενών με Σακχαρώδη Διαβήτη σε όλα τα στάδια της νόσου. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον εκπαιδευτικό ρόλο του νοσηλευτή διαβήτη προκειμένου οι ίδιοι οι ασθενείς να κατανοήσουν τη σημαντικότητα της συμμόρφωσης στις θεραπευτικές προσεγγίσεις της νόσου και να ενισχύσουν την αυτοφροντίδα τους με απώτερο στόχο την ελαχιστοποίηση τόσο των άμεσων όσο και των απώτερων επιπλοκών του ΣΔ. Επιπλέον, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα πρέπει να γνωρίσουν και να εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες που εφαρμόζονται στην διαχείριση του ΣΔ.

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ**Ειδίκευση: ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ**

	Διδακτικές Ώρες εξαμήνου	ECTS
Μαθήματα Υποχρεωτικά		
Τεχνικές συγγραφής επιστημονικής εργασίας	20	4.5
Φυσιολογία Νεφρικής Λειτουργίας. Διαταραχές Υγρών και Ηλεκτρολυτών στη Νεφρική Νόσο	25	7
Εργαστηριακή διερεύνηση και Θεραπευτικές Προσεγγίσεις Οξείας και Χρόνιας Νεφρικής Ανεπάρκειας	25	7
Τεκμηριωμένη Νοσηλευτική Φροντίδα Ασθενών υπό Αιμοκάθαρση, Περιτοναϊκή Κάθαρση	20	5.5
Φροντίδα Ασθενών που υποβάλλονται σε Μεταμόσχευση	10	3
Μαθήματα Επιλογής		
Εναλλακτικές Μέθοδοι Αιμοκάθαρσης και Περιτοναϊκής Κάθαρσης	10	3
Συνυπάρχοντα Προβλήματα στη Νεφρική Νόσο	10	3
Σύνολο		30

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου, Καθηγήτρια

Καλαφάτη Μαρία, Επικ. Καθηγήτρια

Γαλάνης Πέτρος, Αναπλ. Καθηγητής

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκμάθηση των αρχών συγγραφής και παρουσίασης της επιστημονικής εργασίας, καθώς και αξιολόγησης της επιστημονικής έρευνας στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

i. **Είδη Επιστημονικών Εργασιών-Δομή Ερευνητικού Πρωτοκόλλου:**

Είδη επιστημονικών Εργασιών. Στόχοι επιστημονικού δημοσιεύματος.

Καθορισμός πεδίου ενδιαφέροντος και αναζήτηση του ερευνητικού ερωτήματος. Θεωρητικό Πλαίσιο. Δομή Ερευνητικού Πρωτοκόλλου

ii. **Αναζήτηση και Τεκμηρίωση Βιβλιογραφίας:**

Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας- λέξεις κλειδιά

Ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων. Συστήματα τεκμηρίωσης Harvard, Vancouver και APA

iii. **Συγγραφή Πρωτότυπης Ερευνητικής Εργασίας:**

Συγγραφή πρωτογενών άρθρων. Πρωτότυπη έρευνα. Ύφος και ήθος της επιστημονικής γραφής.

Ηθική και δεοντολογία της έρευνας. Διακήρυξη του Helsinki

iv. **Άρθρο Συστηματικής Ανασκόπησης Βιβλιογραφίας:**

Διαμόρφωση ερευνητικής ερώτησης που θα καθοδηγήσει την ανασκόπηση. Αξιολόγηση και Επιλογή Μελετών-Κριτήρια Εισαγωγής-Αποκλεισμού, Δείγμα Άρθρων Ανασκόπησης, Πίνακες.

v. **Μετα-Ανάλυση:Μέθοδοι-Κριτική**

Ορισμός, Σκοπός, Εφαρμογές. Προσδιορισμός προβλήματος. Επιλογή κατάλληλων ερευνητικών μελετών. Καθορισμός Μεγέθους Αποτελέσματος. Κωδικοποίηση. Ερμηνεία Αποτελεσμάτων μετανάλυσης.

vi. **Κριτική Αξιολόγηση της Ποιότητας Δημοσιεύσεων βάσει Οδηγών**

Κριτήρια που καθορίζουν την ποιότητα των Δημοσιευμένων Μελετών
Χρήση Οδηγών Αξιολόγησης της Ποιότητας Δημοσιεύσεων
αναλογα με τι είδος της Έρευνας (CONSORT, PRISMA, STROBE)

vii. **Συγγραφή Διατριβής επί Πτυχίω και Διδακτορικής Διατριβής**

Γλώσσα και ύφος γραφής, Δομή κειμένου-κεφάλαια, Διαδικασία υποστήριξης διατριβής

viii. **Προφορική Παρουσίαση Επιστημονικής Εργασίας**

Σχεδιασμός, συγγραφή, προετοιμασία διαφανειών, παρουσίαση δεδομένων. Σύγκριση και διαφορές προφορικής παρουσίασης και επιστημονικού άρθρου. Προετοιμασία και παρουσίαση Αναρτημένων Ανακοινώσεων (Poster)

ix. **Ποιοτική Έρευνα και Επιστημονική Γραφή**

Επιστημονικό παράδειγμα και επιστημονική γραφή. Ο Ρόλος της Φαινομενολογικής Γραφής. Συγγραφή- Ρητορική. Κριτήρια Εγκυρότητας. Παρουσίαση Φαινομενολογικής Μελέτης.

x. **Υποβολή Επιστημονικής Εργασίας για Δημοσίευση**

Ο δείκτης επιρροής (Impact Factor). Αναφορές από άλλους ερευνητές (Citations). Το συντακτικό έργο και η επιλογή των άρθρων που δημοσιεύονται στα επιστημονικά περιοδικά. Γράμματα στον εκδότη.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτή εξέταση στην ελληνική γλώσσα με ερωτήσεις που επιδέχονται απαντήσεις πολλαπλής επιλογής, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, αντιστοιχίσεων και σύντομης ανάπτυξης.

Η μέθοδος εξέτασης αναφέρεται στο πρόγραμμα του μαθήματος που αναρτάται στο e-class.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Γαλάνης Π (2022). Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες υγείας. Εκδόσεις Κριτική, 2η έκδοση, Αθήνα.
2. Γερμενής Α, Γουργουλιάνης Κ Ι, Τσακρακλίδης Β (2003). Ιατρική Γραφή και Λόγος. Εκδόσεις ΒΗΤΑ, 3^η έκδοση, Αθήνα.
3. Murray R (2017). How to Write a Thesis. Open University Press McGraw-Hill Education, 4th Edition, London.
4. Chen S. "The PhD dissertation defense in Canada: An institutional policy perspective." Canadian Journal of Educational Administration and Policy 2008; 88.
5. Haber JR, Lorelei AL. "Learning Oral Presentation Skills. A Rhetorical Analysis with Pedagogical and Professional Implications." J Gen Intern Med 2001;16:308-314
6. Boaz A, Ashby D. Fit for purpose? Assessing research quality for evidence based policy and practice. London: ESRC UK Centre for Evidence Based Policy and Practice, 2003.
7. Des Jarlais DC, Lyles C, Crepaz N. Improving the reporting quality of nonrandomized evaluations of behavioral and public health interventions: The TREND statement. American Journal of Public Health, 2004, 94(3), 361–366.
8. Don C. Des Jarlais, PhD, Cynthia Lyles, PhD, Nicole Crepaz, PhD, and the TREND Group. Improving the Reporting Quality of Nonrandomized Evaluations of Behavioral and Public Health Interventions: The TREND Statement. Am J Public Health. 2004;94:361–366.
9. Liberati A, Altman GD, Tetzlaff J, Mulrow C, Gøtzsche CP, John P. A. Ioannidis AJ, Clarke M, Devereaux PJ, Kleijnen J, Moher D. The PRISMA Statement for Reporting Systematic Reviews and Meta-Analyses of Studies That Evaluate Health Care Interventions: Explanation and Elaboration. PLoS Medicine July 2009 | Volume 6 | Issue 7 | e1000100
10. Garcia-Berthou E, Alcaraz C. Incongruence between test statistics and P values in medical papers. BMC Medical Research Methodology, 2004, 4(13).
11. [Greenhalgh T](#). How to Read a Paper: The Basics of Evidence-Based Medicine (HOW - How To). BMJ Books 4th ed. Wiley-Blackwell, 2011.
12. [Lee P](#). Understanding and critiquing quantitative research papers. [Nurs Times](#). 2006;102(28):28-3

13. Willig, C. (2015). Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στην Ψυχολογία: Εισαγωγή. Αθήνα: Gutenberg
14. Smith J.A. (2003). Qualitative Psychology: A Practical Guide to Methods. London: Sage.
15. Smith JA, Flowers P. & Larkin M (2009). Interpretative Phenomenological Analysis: Theory, Method, Research. London: Sage
16. Smith, JA and Osborn, M. (2008). Interpretative phenomenological analysis. In JA Smith (ed), Qualitative Psychology. London: Sage. (2nd ed)
17. Καστράνη, Θ., & Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Β. (2013). Η έμφυλη διάσταση της ψυχικής οδύνης: μια ερμηνευτική φαινομενολογική ανάλυση της εμπειρίας πελατισσών συμβουλευτικής και Ψυχοθεραπείας. Hellenic Journal Of Psychology, 10, pp. 1-23. Διαθέσιμο στο: <http://www.pseve.org/journal/UPLOA/D/Kastrani10a.pdf> <http://www.psyc.bbk.ac.uk/ipa/>: η σελίδα του J.A). Smith στο Birkbeck
18. Χαρισσοπούλου Θ, Καρρά Β, Κουσκούνη Ευ, Καλαφάτη Μ (2016) Στάση του Νοσηλευτικού Προσωπικού Σχετικά με τη Νοσηλεία Ασθενών με HIV/AIDS: Μια Ποιοτική Μελέτη ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ, 55(1): 88–98
19. Καρανικόλα Μ, Καλαφάτη Μ, Κουτρούμπα Α, Παπαθανάσογλου Ε (2017) Φαινομενολογική Διερεύνηση των Αντιλήψεων Νοσηλευτικού Προσωπικού για την Προσωπική και Επαγγελματική αξία τους ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ, 56(4): 341–357
20. Καρρά Β, Καλαφάτη Μ, Λεμονίδου Χ, Παπαθανάσογλου Ε, Γιαννακοπούλου Μ (2018) Ποιοτική διερεύνηση της διαδικασίας λήψης νοσηλευτικών κλινικών αποφάσεων σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ, 51:124-137

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

International Nursing Review

International Journal of Quantitative and Qualitative Research Methods

International Journal of Qualitative Methods

Qualitative Research in Psychology

Qualitative Research in Sport, Exercise and Health

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ. ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ ΣΤΗ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟ

ECTS: 7

ΔΙΔΑΣΚΩΝ:

Μεγαπάνου Ευσταθία, Παθολόγος

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνώση της φυσιολογίας και της παθοφυσιολογίας της νεφρικής λειτουργίας ιδιαίτερα στη ρύθμιση του ισοζυγίου των υγρών η οποία θα συμβάλλει στην κατανόηση των μηχανισμών πρόκλησης των διαταραχών στη νεφρική νόσο και ειδικότερα στις μεθόδους υποκατάστασης που οι νοσηλευτές διαχειρίζονται.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Ο νεφρός μέσω των πολύπλοκων λειτουργιών που επιτελεί διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη λειτουργία πολλών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού όπως το καρδιαγγειακό, το αιμοποιητικό και το ενδοκρινικό.

Το μάθημα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

- Διαμερίσματα υγρών του σώματος
- Δομή και λειτουργία του σπειράματος – Σπειραματική διήθηση
- Σωληναριακή επεξεργασία σπειραματικού διηθήματος
- Νεφρικοί μηχανισμοί ρύθμισης του όγκου του αίματος και του εξωκυττάριου υγρού
- Συγκέντρωση και αραίωση ούρων. Ρύθμιση της ωσμωτικότητας και της συγκέντρωσης νατρίου στο εξωκυττάριο υγρό
- Οξεοβασική ισορροπία
- Διαταραχές νατρίου και νερού – Κλινικά παραδείγματα
- Διαταραχές οξεοβασικής ισορροπίας – Κλινικά παραδείγματα
- Ομοιόσταση καλίου, μαγνησίου
- Διαταραχές καλίου
- Ομοιόσταση ασβεστίου, φωσφόρου
- Διαταραχές ασβεστίου, μαγνησίου, φωσφόρου
- Νεφροπάθειες και διουρητικά

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής και σύντομης απάντησης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Textbook of Medical Physiology, Guyton & Hall, Eleventh Ed., Elsevier Inc.
- Ganong's Review of Medical Physiology, Barrett KH, Boitano S, Barman SM, Brooks HL. 23rd Ed. McGraw Hill medical

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- American Journal of physiology- Renal Physiology
Renal physiology and Pathophysiology

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΟΞΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΑΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑΣ**

ECTS: 7

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ:

Μεγαπάνου Ευσταθία, Παθολόγος
Δρ. Παϊκοπούλου Δήμητρα, ΕΔΙΠ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση εξειδικευμένης, τεκμηριωμένης γνώσης που επικεντρώνεται στη μεθοδολογία διαγνωστικής προσέγγισης νεφρικών νοσημάτων, στην ερμηνεία των ευρημάτων των παρακλινικών εξετάσεων και την κατανόηση της σημασίας τους στη θεραπευτική προσέγγιση. Επίσης, η απόκτηση θεωρητικών γνώσεων και κλινικών δεξιοτήτων για την ανάπτυξη και εφαρμογή εξατομικευμένου σχεδίου νοσηλευτικής φροντίδας, με την εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας, σε ασθενείς με οξεία νεφρική βλάβη ή χρόνια νεφρική νόσο, καθώς και η ανάπτυξη κριτικής σκέψης στη λήψη αποφάσεων στην κλινική πρακτική.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Βασικές αρχές νεφρικής λειτουργίας (στοιχεία εμβρυολογίας-ανατομίας-φυσιολογίας, εκτίμηση νεφρικής λειτουργίας, παρακλινικός έλεγχος).
- Οξεία Νεφρική Βλάβη (κατάταξη - προνεφρικά αίτια).
- Ενδογενή αίτια Οξείας Νεφρικής Βλάβης (μέρη I και II).
- Μετανεφρική Οξεία Νεφρική Βλάβη, Κλινική εικόνα-επιπλοκές-θεραπευτική προσέγγιση οξείας νεφρικής νόσου.
- Χρόνια Νεφρική Νόσος (Κλινική εικόνα-επιπλοκές-θεραπευτική αντιμετώπιση).
- Νεφρική Νόσος και Συστηματικά Νοσήματα.
- Εργαστηριακές εξετάσεις για τη διερεύνηση νεφρικών παθήσεων:
 - ✓ Εργαστηριακές εξετάσεις ούρων
 - ✓ Εργαστηριακές εξετάσεις αίματος
 - ✓ GFR
 - ✓ Απεικονιστικές εξετάσεις
 - ✓ Βιοψία Νεφρού
- Κυστεοσκόπηση

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης δοκιμίων, και θεμάτων επίλυσης προβλημάτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Brenner and Rector's The Kidney, 2-Volume Set, 11th Edition, 2019. Συγγραφείς: Alan S. L. Yu, Glenn M. Chertow, Valerie Luyckx, Philip A. Marsden, Karl Skorecki, Marten Taal.
- ComprehensiveΚλινικήΝεφρολογία, 4η Έκδοση (Set 2 Τόμων) Συγγραφέας: J. Floege, R. Johnson, J. Feehally, Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Μαυροματίδης Κ. Εκδότης: Παρισιάνος, 2013.
- Εγχειρίδιο Νεφρολογίας. Συγγραφέας: Schrier R, Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Ζηρογιάννης Π, Προβατοπούλου Σ. Ιατρικές εκδόσεις Βασιλειάδης Χ.
- Θέματα Νεφρολογίας, Συγγραφέας Στεφανίδης Ιωάννης, Εκδόσεις: Νεον, 2020
- Κλινικά και Εργαστηριακά Ευρήματα Νόσων του Ουροποιητικού Συγγραφέας: Κώστας Σ. Μαυροματίδης, Εκδόσεις Ροτόντα, 2021
- Νεφρολογική Νοσηλευτική, Συγγραφέας: Nicola Thomas, Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Καυκιά Θ, Εκδότης: University Studio Press.
- Θεμελιώδεις αρχές της νοσηλευτικής, Η επιστήμη και η τέχνη της νοσηλευτικής φροντίδας Carol Taylor, Carol Lillis, Priscilla LeMone Ιατρικές Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδης, Τόμος II & III.
- Bates' Guide to Physical Examination and History Taking, 13th Edition, Rainier P. Soriano, Wolters Kluwer.
- Πανεπιστημιακές Σημειώσεις από τις διαλέξεις.

**ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ
ΥΠΟ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗ, ΠΕΡΙΤΟΝΑΪΚΗ ΚΑΘΑΡΣΗ**

ECTS: 5.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Δρ. Παϊκοπούλου Δήμητρα, ΕΔΙΠ

Δρ Νιέρη Αλεξάνδρα, ΕΔΙΠ ΕΚΠΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση των ιδιοτεροτήτων της κάθε μεθόδου υποκατάστασης της νεφρικής λειτουργίας. Η παροχή γνώσεων στις βασικές αρχές εφαρμογής της αιμοκάθαρσης και της περιτοναϊκής κάθαρσης. Η απόκτηση δεξιοτήτων και κριτικής σκέψης στη διαχείριση των άμεσων και απώτερων προβλημάτων των ασθενών με νεφρική νόσο, καθώς επίσης στις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις σε συνδυασμό με τις θεραπευτικές προσεγγίσεις για κάθε μέθοδο είναι σημαντικές για την οργάνωση και παροχή τεκμηριωμένης φροντίδας από τον νοσηλευτή νεφρολογίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Επιδημιολογικά στοιχεία ΧΝΝ. Στάδια ΧΝΝ. Αρχές αιμοδιύλισης. Τύποι αιμοδιύλισης.
- Φίλτρα Αιμοκάθαρσης. Διάλυμα Αιμοκάθαρσης ή & Υποκατάστασης
- Αρτηριοφλεβική αναστόμωση: fistula (AVF), μόσχευμα (AVG), καθετήρας (CVC)
- Νοσηλευτική φροντίδα ασθενών σε αιμοκάθαρση πριν, στη διάρκεια, μετά.
- Φυσιολογία της περιτοναϊκής μεμβράνης. Φυσιολογία της περιτοναϊκής κάθαρσης Εξοπλισμός Περιτοναϊκής Κάθαρσης: Περιτοναϊκοί καθετήρες, περιτοναϊκά διαλύματα.
- Ενημέρωση και εκπαίδευση ασθενή για την περιτοναϊκή κάθαρση
- Τοποθέτηση περιτοναϊκού καθετήρα. Περιεχειρητική φροντίδα τοποθέτησης καθετήρα
- Τρόποι Περιτοναϊκής Κάθαρσης (ΣΦΠΚ, ΑΠΚ)
- Πλεονεκτήματα/μειονεκτήματα περιτοναϊκής κάθαρσης. Επιπλοκές περιτοναϊκής κάθαρσης
- Πλασμαφαίρεση

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης δοκιμίων, και θεμάτων επίλυσης προβλημάτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Νεφρολογική Νοσηλευτική (επίτομο) Συγγραφέας: Βασιλική Μάτζιου – Μεγαπάνου Εκδόσεις: Δημ Λαγού, Αθήνα 2009
- Nicola Thomas: Νεφρολογική Νοσηλευτική. Επιμέλεια: Καυκιά Θ. Εκδόσεις: University Studio Press.
- Contemporary Nephrology Nursing, 4th Edition by Sandra M. Bodin, Publisher ANNA 2022.
- Review of Hemodialysis for Nurses and Dialysis Personnel, Author: Judith Z. Kallenbach, 10th Edition, Elsevier, 2021
- Nephrology: Innovations in Clinical Practice, An Issue of Nursing Clinics, Authors: Chita Farrar & Deborah Ellison, 1st Edition, Elsevier, 2018.
- Πανεπιστημιακές Σημειώσεις από τις διαλέξεις.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- GBD Chronic Kidney Disease Collaboration Global, regional, and national burden of chronic kidney disease, 1990–2017: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017 The Lancet, volume 395, issue 10225, p709-733, February 29, 2020
- Segal M, Qaja E. Types of Arteriovenous Fistulas. [Updated 2020 Aug 13]. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2021 Jan
- Kosch M, Levers A, Fobker M, Barenbrock M, Schaefer RM, Rahn KH, Hausberg M. Dialysis filter type determines the acute effect of haemodialysis on endothelial function and oxidative stress. Nephrol Dial Transplant. 2003 Jul;18(7):1370-5.
- Stureson A, Ziegert K. Prepare the patient for future challenges when facing hemodialysis: nurses' experiences. Int J Qual Stud Health Well-being. 2014;9:22952. Published 2014 Apr 8. doi:10.3402/qhw.v9.22952
- Tomasz Liberek, Alicja Warzocha, Joanna Gałowska, Katarzyna Taszner, William F. Clark, Bolesław Rutkowski, When to initiate dialysis —is early start always better?, Nephrology Dialysis Transplantation, Volume 26, Issue 7, July 2011, Pages 2087–2091, <https://doi.org/10.1093/ndt/gfr181>
- Erin P. Flanagan, Yashodhan Chivate, and Daniel E. Weiner Home Dialysis in the United States: A Roadmap for Increasing Peritoneal Dialysis Utilization. AJKD Vol 75 | Iss 3 | March 2020 413
- Szeto, C.C. The new ISPD peritonitis guideline. Ren Replace Ther 4, 7 (2018). <https://doi.org/10.1186/s41100-018-0150-2>
- Kielstein J et al. A Change for Better Exchange – From Membrane Therapeutic Plasma Exchange to Centrifugal Therapeutic Plasma Exchange. EMJ Nephrol. 2020;8:2-10

- Sergeant SR, Ashurst JV. Plasmapheresis. [Updated 2021 Jan 17]. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2021 Jan-. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK560566/>

ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΣΕ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ

ECTS: 3

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Δρ. Παϊκοπούλου Δήμητρα, ΕΔΙΠ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η προαγωγή της οργάνωσης της φροντίδας σε ασθενή που υποβλήθηκε σε μεταμόσχευση νεφρού σύμφωνα με διεθνή πρότυπα.

Επίσης, σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση των ανοσολογικών μηχανισμών πρόκλησης της απόρριψης του νεφρικού μοσχεύματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των μεταμοσχεύσεων
- Προμεταμοσχευτικός έλεγχος υποψήφιου λήπτη νεφρικού μοσχεύματος
- Προμεταμοσχευτικός έλεγχος λήπτη για μεταμόσχευση από πτωματικό δότη- Εθνικό Μητρώο Μεταμοσχεύσεων
- Προμεταμοσχευτικός έλεγχος υποψήφιου ζώντα δότη
- Μεταμόσχευση από πτωματικό δότη- Εγκεφαλικός Θάνατος- Προετοιμασία πτωματικού δότη- Συντήρηση Νεφρικού μοσχεύματος
- Εγχειρητική τεχνική της Μεταμόσχευσης
- Διεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα μεταμοσχευμένου ασθενούς
- Επιπλοκές μετά από μεταμόσχευση νεφρού- Απόρριψη
- Συντονισμός Μεταμοσχεύσεων
- Οι μεταμοσχεύσεις στην Ελλάδα- Το Ισπανικό μοντέλο

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης δοκιμίων, και θεμάτων επίλυσης προβλημάτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Στεφανίδης Ι: Θέματα Νεφρολογίας. Ιατρικές Εκδόσεις Νέον, Αθήνα 2020.
- Nicola Thomas: Νεφρολογική Νοσηλευτική. Επιμέλεια: Καυκιά Θ. Εκδόσεις: University Studio Press.
- Chronic Kidney Disease Dialysis, and Transplantation Συγγραφέας: Jonathan Himmelfarb, 4th edition Editor: Elsevier, 2019.
- Comprehensive Κλινική Νεφρολογία, 4η Έκδοση (Set 2 Τόμων), Συγγραφείς: Floege, Johnson, Freehally. Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Μαυροματίδης Κ, Ελληνικές Εκδόσεις Ροτόντα , 2013

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Κατευθυντήριες οδηγίες για τη μεταμόσχευση νεφρού, <http://www.imop.gr/sites/default/files/Renal%20Transplantation%20pocket%202011%20edn..pdf>
- Ευλαβής Γ. & Καυκιά Θ. (2018). Δωρεά οργάνων σώματος και μεταμοσχεύσεις. Ελληνικό Περιοδικό Νοσηλευτικής Επιστήμης 11(4): 3-5
- Γάκης Δ: Ο ρόλος του συντονισμού. Θέματα Αναισθησιολογίας και Εντατικής Ιατρικής , 20(41):39-47. https://anesthesia.gr/download/TOMOS_20/tefhos_41/39.pdf
- Οικονομίδου Δ, Μέμμος Δ: Προληπτική Μεταμόσχευση Νεφρού- Θεραπεία επιλογής . Ελληνική Νεφρολογία; 23 (3): 182 – 186
- ERBP Κατευθυντήριες οδηγίες για την αξιολόγηση του δότη και του λήπτη νεφρικού μοσχεύματος και της περιεγχειρητικής φροντίδας . <https://www.era-edta.org/en/erbp/wp-content/uploads/sites/7/2020/05/TransplantGreek.pdf>
- Haberal M. et al., 2016. Surgical Complications After Kidney Transplantation. Experimental and clinical transplantation, 14 (6), p. 587 – 595.
- Β. Καραβα, Σ. Σταμπούλη, Φ. Παπαχρήστου: Μεταμόσχευση νεφρού στο παιδιατρικό πληθυσμό. Ελληνική Νεφρολογία 2017; 29 (4): 237 – 248
- Choi J.Y.et al: Outcomes of En Bloc Kidney Transplantation From Pediatric Donors: A Single-Center Experience. Transplantation Proceedings 2017, 49(5):977-981

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΤΟΝΑΪΚΗΣ ΚΑΘΑΡΣΗΣ

ECTS: 3

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Αλικάρη Βικτώρια, Επικ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η περιγραφή των εναλλακτικών μεθόδων αιμοκάθαρσης και περιτοναϊκής κάθαρσης, η παροχή γνώσεων για την εφαρμογή τους και η ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη διαχείριση των αναγκών και προβλημάτων των ασθενών ανάλογα με τη μέθοδο νεφρικής υποκατάστασης στην οποία υποβάλλονται.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- ✓ Κλασική αιμοκάθαρση συνεχής αιμοκάθαρση
- ✓ Αιμοδιήθηση, συνεχής αιμοδιήθηση
- ✓ Αιμοδιαδιήθηση, συνεχής αιμοδιαδιήθηση
- ✓ Βραδεία συνεχής υπερδιήθηση
- ✓ Παρατεταμένη χαμηλής αποτελεσματικότητας αιμοκάθαρση
- ✓ On line αιμοδιήθηση
- ✓ Ξηρά κάθαρση
- ✓ Κατ' οίκον αιμοκάθαρση (Κλασική, νυχτερινή, σύντομη)
- ✓ Αυτοματοποιημένη περιτοναϊκή κάθαρση
- ✓ Συνεχής κυκλική περιτοναϊκή κάθαρση
- ✓ Διαλείπουσα περιτοναϊκή κάθαρση (Intermittent Peritoneal Dialysis, IPD).
- ✓ Περιτοναϊκή κάθαρση Plus
- ✓ Νυχτερινή παλινδρομική περιτοναϊκή κάθαρση

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις

(Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Χ. Συργκάνης. Αιμοκάθαρση με Τεχνητό Νεφρό για Τελικό Στάδιο Χρόνιας Νεφρικής Νόσου. Εκδ. Βασιλειάδης, 2021, ISBN9786185288457
- Β. Μάτζιου-Μεγαπάνου. Νεφρολογική Νοσηλευτική. Εκδ. ΛΑΓΟΣ, 2009, ISBN: 9789607875419
- Ι. Στεφανίδης. Θέματα Νεφρολογίας. Εκδ ΝΕΟΝ, 2019, ISBN: 9786188415041.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Hemodialysis international

Journal of Renal Care

Peritoneal Dialysis International

ΣΥΝΥΠΑΡΧΟΝΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟ

ECTS: 3

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Παϊκοπούλου Δήμητρα, ΕΔΙΠ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων και η κατανόηση από τους φοιτητές ότι η νεφρική νόσος παρά την θεραπεία νεφρικής υποκατάστασης προκαλεί σοβαρές επιπλοκές και συνυπάρχει με σοβαρά προβλήματα υγείας, όπως αναιμία, οστεοδυστροφία, σακχαρώδη διαβήτη, καρδιαγγειακά προβλήματα, και απαιτεί αλλαγές στη συμπεριφορά και τον τρόπο ζωής των ασθενών. Ο νοσηλευτής νεφρολογίας καλείται να βοηθήσει τον ασθενή με νεφρική νόσο να συμμορφωθεί και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την συννοσηρότητα της νεφρικής νόσου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Νεφρική Οστεοδυστροφία
- Η Αναιμία της Χρόνιας Νεφρικής Νόσου
- Καρδιαγγειακά προβλήματα στη Νεφρική Νόσο
- Λοιμώξεις σε ασθενείς με Νεφρική Νόσο
- ΣΔ και Νεφρική Νόσος

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης δοκιμίων, και θεμάτων επίλυσης προβλημάτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Contemporary Nephrology Nursing, Editor: Sandra M. Bodin, publisher: American Nephrology Nurses Association 4th Edition, 2022
- Comprehensive Κλινική Νεφρολογία, 4η Έκδοση (Set 2 Τόμων) Συγγραφέας: J. Floege, R. Johnson, J. Feehally, Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Μαυροματίδης Κ. Εκδότης: Παρισιάνος, 2013.
- Εγχειρίδιο Νεφρολογίας. Συγγραφέας: Schrier R, Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Ζηρογιάννης Π, Προβατοπούλου Σ. Ιατρικές εκδόσεις Βασιλειάδης Χ.

- Πανεπιστημιακές Σημειώσεις από τις διαλέξεις.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά και sites:

- K/DOQI Clinical Practice Guidelines for Bone Metabolism and Disease in Chronic Kidney Disease, 2009 National Kidney Foundation, Inc
- ΟΔΗΓΙΕΣ/ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΙΜΙΑΣ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΝΟΣΟΥ (ΧΝΝ) σε https://www.ene.gr/THERAPEFTIKA_PROROKOLLA/TP3_1.pdf
- ΟΔΗΓΙΕΣ/ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΟΣΤΙΚΗΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΝΟΣΟΥ σε https://www.ene.gr/THERAPEFTIKA_PROROKOLLA/TP7_1.pdf

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Ειδίκευση: ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

	Διδακτικές Ώρες εξαμήνου	ECTS
Μαθήματα Υποχρεωτικά		
Διατροφή, Άσκηση και Φαρμακευτική Αγωγή στη Νεφρική Νόσο	20	5
Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις της Νεφρικής Νόσου σε Ενήλικες και Παιδιά	20	5
Νοσηλευτική Φροντίδα Βασισμένη σε Τεκμήρια, Πρωτόκολλα, Κατευθυντήριες Οδηγίες	30	7.5
Οργάνωση - Διοίκηση Νεφρολογικών Μονάδων	15	4.5
Παιδί και Νεφρική Νόσος: Ιδιαιτερότητες στην Φροντίδα	15	4.5
Μαθήματα Επιλογής		
Εκπαίδευση και Παρακολούθηση ατόμων με Νεφρική Νόσο στο Νοσοκομείο και την Κοινότητα	12	3.5
Στρατηγικές πρόληψης της νεφρικής νόσου	12	3.5
Σύνολο		30

ΔΙΑΤΡΟΦΗ, ΑΣΚΗΣΗ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟ

ECTS: 5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ:

Μεγαπάνου Ευσταθία, Παθολόγος

Παϊκοπούλου Δήμητρα, ΕΔΙΠ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή επιστημονικών γνώσεων για τις ιδιαιτερότητες της συμμόρφωσης των ασθενών με νεφρική νόσο και ιδιαίτερα όταν υποβάλλονται σε κάποια από τις μεθόδους της νεφρικής υποκατάστασης, σχετικά με τους διαιτητικούς περιορισμούς, την αναγκαιότητα τήρησης της φαρμακευτικής αγωγής και τη δυνατότητα εφαρμογής προγράμματος άσκησης.

Οι φοιτητές θα κατανοήσουν τον σημαντικό ρόλο των νοσηλευτών στην διεπιστημονική ομάδα, προκειμένου οι ασθενείς να αποδεχθούν τις αναγκαίες αλλαγές στην ζωή τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΕ ΠΡΟΤΕΛΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΧΝΝ
- ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΣΕ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗ
- ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΣΕ ΠΕΡΙΤΟΝΑΪΚΗ ΚΑΘΑΡΣΗ
- ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΜΕΝΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ
- Η ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟ
- ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟΣ (ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ-ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΗ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟ)
- ΦΑΡΜΑΚΟ-ΕΠΑΓΟΜΕΝΗ ΝΕΦΡΙΚΗ ΒΛΑΒΗ (ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΝΕΦΡΟΤΟΞΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΒΛΑΒΗΣ- ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΝΟΣΟΥ)
- ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΟΞΕΙΑΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΝΟΣΟΥ (ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΥ ΠΛΑΝΟΥ ΒΑΣΕΙ ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΒΛΑΒΗΣ)
- ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΕ ΧΝΝ (ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ & ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΧΝΝ)
- ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΕ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ ΝΕΦΡΟΥ (ΑΝΟΣΟΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΕ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ ΝΕΦΡΟΥ)

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης δοκιμίων, και θεμάτων επίλυσης προβλημάτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Πανεπιστημιακές Σημειώσεις από τις διαλέξεις.
- Νεφρολογική Νοσηλευτική (επίτομο) Συγγραφέας: Βασιλική Μάτζιου – Μεγαπάνου Εκδόσεις: Δημ Λαγού, Αθήνα 2009
- Η δίαιτα στη χρόνια νεφρική ανεπάρκεια. Συγγραφέας: Κώστας Μαυροματίδης. Εκδότης: UniversityStudioPress.
- Χορήγηση φαρμάκων στη νεφρική ανεπάρκεια, Συγγραφείς: Smoyer, William E., Pasko, Deborah A., Mueller, Bruce A., Kasbekar, Nishaminy, Brier, Michael E., Berns, Jeffrey S., Bennett, William, Aronoff, George R., Νικολαΐδης, Πάυλος Π., Χρυσανθίδης, Θεόφιλος, Μεταλλίδης, Συμεών, Συλλογικό έργο, Εκδότης: Εκδόσεις Ροτόντα

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Οδηγίες/θεραπευτικά πρωτόκολλα για τη διατροφή ασθενών με ΧΝΝ σε εξωνεφρική κάθαρση. Ελληνική Νεφρολογική Εταιρεία. https://www.ene.gr/THERAPEFTIKA_PROROKOLLA/TP4_1.pdf
- Jill Strejc: Nutrition Guidelines After Kidney Transplantation. Journal of Renal Nutrition 2000, 10(3): 161- 167
- Κοσμάδακης, Γ., Μπολέτης, Ι. (2011). Σωματική άσκηση σε ασθενείς με χρόνια νεφρική νόσο. Ελληνική Νεφρολογία, 2011; 23: 28 – 36.
- Kouidi E :Exercise Training in Dialysis Patients: Why, When, and How? ArtificialOrgans 2002, 26(12):1009–1013
- <https://ukkidney.org/health-professionals/guidelines/guidelines-commentaries>

ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΝΟΣΟΥ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ

ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

ECTS: 5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Δρ. Παϊκοπούλου Δήμητρα, ΕΔΙΠ ΕΚΠΑ

Κουμπαγιώτη Δέσποινα, Επικ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ

Αλικάρη Βικτώρια Επικ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ

Δρ Πανά Αναστασία

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να κατανοήσουν τις επιπτώσεις της νεφρικής νόσου στην οικονομική, οικογενειακή, κοινωνική, επαγγελματική ζωή του ασθενή με νεφρική νόσο και να αναγνωρίζουν τις πολλαπλές ψυχολογικές αντιδράσεις του χρόνιου νεφροπαθή, που για την επίλυση τους απαιτείται συστηματική επικοινωνία με τον ασθενή και το περιβάλλον του και ανάπτυξη προγραμμάτων υποστήριξης. Ιδιαίτερα για τα παιδιά και για την οικογένειά τους οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις είναι εντονότερες καθώς η οικογένεια είναι επιβεβλημένο να υποστηρίξει το παιδί ενώ παράλληλα να επαναπροσδιορίσει το ρυθμό της καθημερινότητας της.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Ψυχολογικές Διαταραχές σε Ασθενείς με Νεφρική Νόσο
- Ποιότητα ζωής των Ασθενών με Νεφρική Νόσο
- Ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της νεφρικής νόσου στα παιδιά.
- Ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της νεφρικής νόσου στους γονείς.
- Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις της Νεφρικής Νόσου στους ηλικιωμένους & Νοσηλευτική φροντίδα
- Ποιότητα ζωής ηλικιωμένων ασθενών με ΧΝΝ- Ποιοτικές μελέτες εμπειρίας
- Νομικές και ηθικές προκλήσεις της φροντίδας των ηλικιωμένων ασθενών με ΧΝΝ
- Ο ρόλος του νοσηλευτή στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη των ασθενών με νεφρική νόσο
- Ηθική και Δεοντολογία στη Μονάδα Τεχνητού Νεφρού (MTN)

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης δοκιμίων, και θεμάτων επίλυσης προβλημάτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Nicola Thomas: Νεφρολογική Νοσηλευτική. Επιμέλεια: Καυκιά Θ. Εκδόσεις: University Studio Press.
- Χρόνια νεφρική νόσος και ποιότητα ζωής Συγγραφέας: Ζυγά Σοφία, Εκδότης :Βήτα Ιατρικές Εκδόσεις, 2017.
- Νεφρολογική Νοσηλευτική (επίτομο) Συγγραφέας: Βασιλική Μάτζιου – Μεγαπάνου Εκδόσεις: Δημ Λαγού, Αθήνα 2009
- Nephrology: Innovations in Clinical Practice, An Issue of Nursing Clinics, Authors: Chita Farrar & Deborah Ellison, 1st Edition, Elsevier, 2018.
- Πανεπιστημιακές Σημειώσεις από τις διαλέξεις.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Μωυσιάδου Ε. και συν. Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα Ασθενών υπό Αιμοκάθαρση: Οι Αλλαγές που Βιώνουν σε Ψυχολογικό, Οικογενειακό, Εργασιακό, Κοινωνικό και Οικονομικό Επίπεδο. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ 2014, 53(1):45-54.
- Κουτσοπούλου - Σοφικίτη Β, Θεοδοσοπούλου - Ευθυμίου Ε. Διαστάσεις προσωπικότητας των ασθενών που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση και η σχέση τους με την αρχική νόσο. EDTNA ERCA Journal 2002, 28: 26-29.
- Θεοφίλου Π: Ποιότητα ζωής, κατάθλιψη και άγχος σε ασθενείς με χρόνια νεφρική νόσο: ο ρόλος των αντιλήψεων για την υγεία. Ελληνικό Περιοδικό της Νοσηλευτικής Επιστήμης, 2011; 4(2):38-46.
- Muehrer R et al: Psychosocial factors in patients with chronic kidney disease: Life After Transplantation: New Transitions in Quality of Life and Psychological Distress. Seminars in Dialysis 2005, 18(2):124-131
- Yoichi Ohtake: Psychonephrology in Japan Renal Replacement Therapy 2017, 3(1): DOI:10.1186/s41100-017-0106-y
- Dotis J, Pavlaki A, Printza N, Stabouli S, Antoniou S, Gkogka C, Kontodimopoulos N, Papachristou F. Quality of life in children with chronic kidney disease. Pediatr Nephrol. 2016 Dec;31(12):2309-2316.
- Esezobor CI, Solarin AU, Olagunju AT. Significant Burden and Psychological Distress Among Caregivers of Children With Nephrotic Syndrome: A Cross-Sectional Study. Can J Kidney Health Dis. 2020 Jan 8;7:2054358119898016.

- Davison, S. N., & Jassal, S. V. (2016). Supportive Care: Integration of Patient-Centered Kidney Care to Manage Symptoms and Geriatric Syndromes. *Clinical journal of the American Society of Nephrology : CJASN*, 11(10), 1882–1891.
- Bowling, C. B., Vandenberg, A. E., Phillips, L. S., McClellan, W. M., Johnson, T. M., 2nd, & Echt, K. V. (2017). Older Patients' Perspectives on Managing Complexity in CKD Self Management. *Clinical journal of the American Society of Nephrology : CJASN*, 12(4), 635–643.
- Shahgholian N, Yousefi H. The lived experiences of patients undergoing hemodialysis with the concept of care: a phenomenological study. *BMC Nephrol*. 2018 Nov 26;19(1):338. doi: 10.1186/s12882-018-1138-4. PMID: 30477440; PMCID: PMC6258413.
- Hall RK, Cary MP Jr, Washington TR, Colón-Emeric CS. Quality of life in older adults receiving hemodialysis: a qualitative study. *Qual Life Res*. 2020 Mar;29(3):655-663. doi: 10.1007/s11136-019-02349-9. Epub 2019 Nov 5. PMID: 31691203; PMCID: PMC7028790.

**ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΤΕΚΜΗΡΙΑ, ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ,
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ**

ECTS: 7.5

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ:

Παϊκοπούλου Δήμητρα, ΕΔΙΠ

Μάτζιου Βασιλική, Καθηγήτρια

Αλικάρη Βικτώρια, Επικ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ

Κουμπαγιώτη Δέσποινα, Επικ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ

Δρ Πανά Αναστασία

Δρ Νιέρη Αλεξάνδρα, ΕΔΙΠ ΕΚΠΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η επίλυση των προβλημάτων που εμφανίζει ο ασθενής με νεφρική νόσο βάσει των σύγχρονων ερευνητικών δεδομένων και με την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της έρευνας στην κλινική πράξη.

Οι φοιτητές προκειμένου να αξιολογήσουν και να αντιμετωπίσουν τα πολλαπλά προβλήματα των ασθενών, θα πρέπει να αναπτύξουν κατάλληλες τεχνικές αξιολόγησης και φροντίδας, βασισμένες σε τεκμήρια και σύγχρονα πρωτόκολλα νοσηλευτικής πρακτικής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Εισαγωγή στη νοσηλευτική φροντίδα βασισμένη σε τεκμήρια, πρωτόκολλα, κατευθυντήριες οδηγίες- πρότυπα για τη νεφρολογική νοσηλευτική πρακτική.
- Πρωτόκολλο νοσηλευτικών παρεμβάσεων για τη διεξαγωγή ποιοτικής και ασφαλούς συνεδρίας αιμοκάθαρσης
- Πρωτόκολλο μόνιμης αρτηριοφλεβικής επικοινωνίας (fistula) –αρτηριοφλεβικού μοσχεύματος (graft)
- Πρωτόκολλο χορήγησης φαρμάκων στην αιμοκάθαρση
- Νοσηλευτικό πρωτόκολλο διαχείρισης ασθενών με ΧΝΝ σε μαζικές καταστροφές-περιορισμός ή αναστολή λειτουργίας MTN
- Πρωτόκολλα εισαγωγής και φροντίδας ΚΦΚ για αιμοκάθαρση σε παιδιά και ενήλικες
- Πρωτόκολλο Περιτοναϊκής Κάθαρσης
- Πρωτόκολλο αντιμετώπισης συμβαμάτων κατά την Περιτοναϊκή Κάθαρση

- Πρωτόκολλο σύνδεσης - αποσύνδεσης σάκου Περιτοναϊκής Κάθαρσης
- Πρωτόκολλο αντιμετώπισης της Περιτονίτιδας
- Κλινικά πρότυπα φροντίδας υγείας ηλικιωμένου με νεφρική νόσο
 - Θεωρίες γήρατος
 - Γηριατρικοί γίγαντες
 - Διατροφή, άσκηση & φάρμακα ηλικιωμένου με ΧΝΝ
 - Υποσιτισμός και διατροφή ηλικιωμένων νεφροπαθών σε διύλιση
 - Επιλογή θεραπείας ΧΝΝΤΣ ηλικιωμένου
 - Η ΑΜΚ και η ΠΚ σε ηλικιωμένους ασθενείς

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης δοκιμίων, και θεμάτων επίλυσης προβλημάτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Νεφρολογική Νοσηλευτική (επίτομο) Συγγραφέας: Βασιλική Μάτζιου – Μεγαπάνου Εκδόσεις: Δημ Λαγού, Αθήνα 2009
- Nicola Thomas: Νεφρολογική Νοσηλευτική. Επιμέλεια: Καυκιά Θ. Εκδόσεις: University Studio Press.
- Contemporary Nephrology Nursing, Editor: Sandra M. Bodin, publisher: American Nephrology Nurses Association 4th Edition, 2022
- Review of Hemodialysis for Nurses and Dialysis Personnel, Author: Judith Z. Kallenbach, 10th Edition, Elsevier, 2021
- Nephrology: Innovations in Clinical Practice, An Issue of Nursing Clinics, Authors: Chita Farrar & Deborah Ellison, 1st Edition, Elsevier, 2018.
- Πανεπιστημιακές Σημειώσεις από τις διαλέξεις.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά και sites:

- Hellenic society of Nephrology Οδηγίες/θεραπευτικά πρωτόκολλα αιμοκάθαρσης, σε: https://www.ene.gr/THERAPEFTIKA_PROROKOLLA/TP2_1.pdf
- Οδηγίες/θεραπευτικά πρωτόκολλα περιτοναϊκής κάθαρσης (ΠΚ), σε https://www.ene.gr/THERAPEFTIKA_PROROKOLLA/TP8_1.pdf.
- Πρωτόκολλα Νεφρολογικής Νοσηλευτικής | Ε.Ν.Ε.Ν. σε <https://www.en-en.gr/protokolla-nefrologikis-nosileftikis-praktikis/>
- Ann M. O'Hare "Patient-Centered Care in Renal Medicine: Five Strategies to Meet the Challenge" American Journal of Kidney Diseases Volume 71, Issue 5, May 2018, Pages 732-736

- Bowling, C. B., Vandenberg, A. E., Phillips, L. S., McClellan, W. M., Johnson, T. M., 2nd, & Echt, K. V. (2017). Older Patients' Perspectives on Managing Complexity in CKD Self-Management. *Clinical journal of the American Society of Nephrology : CJASN*, 12(4), 635–643.
- Davison, S. N., & Jassal, S. V. (2016). Supportive Care: Integration of Patient-Centered Kidney Care to Manage Symptoms and Geriatric Syndromes. *Clinical journal of the American Society of Nephrology : CJASN*, 11(10), 1882–1891.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Αλικάρη Βικτώρια, Επικ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές να εντρυφήσουν στην αναγκαιότητα για αποτελεσματική οργάνωση και διοίκηση των Νεφρολογικών Μονάδων, να αναπτύξουν ικανότητα για εποικοδομητική διαχείριση των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Επίσης να υιοθετήσουν ένα επαγγελματικό πρότυπο νοσηλευτικής διαχείρισης βασισμένο στα κριτήρια διασφάλισης ποιότητας, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η σφαιρική βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών νεφρολογικής φροντίδας και η ικανοποίηση των ατόμων που υποβάλλονται σε θεραπεία νεφρικής υποκατάστασης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- ✓ Οργάνωση Μονάδας Τεχνητού Νεφρού (βασικές αρχές, οργανωτική δομή, περιβάλλον, τεχνολογία, εξοπλισμός, νομοθεσία).
- ✓ Προδιαγραφές και Κανονισμός λειτουργίας Μονάδων Εξωνεφρική Κάθαρσης
- ✓ Στελέχωση και προγραμματισμός, αρχιτεκτονική διάρθρωση MTN, περιβάλλον.
- ✓ Ρόλος νοσηλευτή Μονάδας Τεχνητού Νεφρού (παρέχων φροντίδα, εκπαιδευτής), ρόλος προϊσταμένου (συντονιστής, λήψη αποφάσεων και επίλυση προβλημάτων).
- ✓ Οργάνωση Μονάδας Περιτοναϊκής Κάθαρσης – Νεφρολογικής Κλινικής (βασικές αρχές, οργανωτική δομή, περιβάλλον, τεχνολογία, εξοπλισμός, νομοθεσία).
- ✓ Στελέχωση και προγραμματισμός, αρχιτεκτονική διάρθρωση Μονάδας Περιτοναϊκής Κάθαρσης, περιβάλλον.
- ✓ Ηγεσία, παρακίνηση, επικοινωνία, ανάπτυξη προσωπικού, διαχείριση συγκρούσεων.
- ✓ Διασφάλιση ποιότητας (πρωτόκολλα, διαχείριση λοιμώξεων, διαχείριση αποβλήτων, απολύμανση μηχανημάτων, καταγραφή νοσηλευτικής διεργασίας, καταγραφή συμβάντων, τήρηση αρχείων, ασφάλεια ασθενών).
- ✓ Αξιολόγηση απόδοσης προσωπικού.
- ✓ Συστήματα νοσηλευτικής φροντίδας με εφαρμογή στις νεφρολογικές μονάδες.

- ✓ Συνεχιζόμενη εκπαίδευση.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις

(Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- ✓ Sullivan J. Eleanor. Αποτελεσματική Ηγεσία και Διοίκηση στις Υπηρεσίες υγείας. Μετάφραση και Επιστημονική Επιμέλεια Ε. Δούσης, 8η έκδοση, εκδόσεις Γκιούρδας, 2013
 - ✓ Marquis Bessie, Huston Carol Διοίκηση και ηγεσία θεωρία και εφαρμογή στις νοσηλευτικές υπηρεσίες, εκδόσεις Δ. Λαγός, 2010
 - ✓ Roussel L., Swansburg R., Νοσηλευτική Διοίκηση και Ηγεσία. Εκδόσεις Πασχαλίδης, Αθήνα 2010
 - ✓ Μερκούρης Α., Διοίκηση νοσηλευτικών υπηρεσιών. Εκδόσεις Έλλην, 2010
- **Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**
- ✓ Journal of Nursing Management

ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟΣ: ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

ECTS: 4.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Δρ. Μητσιώνη Ανδρομάχη, Παιδονεφρολόγος

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Το μάθημα θα περιλαμβάνει γνώσεις για την κατανόηση της επίδρασης των μεθόδων νεφρικής υποκατάστασης στην ανάπτυξη, τη διατροφή, την άσκηση, του παιδιού καθώς επίσης τα ψυχολογικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά προβλήματα του παιδιού με νεφρική νόσο και της οικογένειάς του. Οι φοιτητές θα κατανοήσουν τον πολυδιάστατο ρόλο του παιδιατρικού νοσηλευτή νεφρολογίας ιδιαίτερα στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας με το παιδί και την οικογένειά του και στην αποδοτικότερη αντιμετώπιση των προβλημάτων τους με την εφαρμογή της ολιστικής προσέγγισης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Λευκωματουρία: κατάταξη, διαγνωστική προσέγγιση
- Νεφρωσικό σύνδρομο
- Αιματουρία & σπειραματονεφρίτιδες
- Νεφρική μεταμόσχευση στα παιδιά
- Οξεία νεφρική ανεπάρκεια & Χρόνια νεφρική ανεπάρκεια
- Ουρολοιμώξεις & Κυστεουρητηρική παλινδρόμηση
- Κυστικές παθήσεις των νεφρών
- Αρχές εξωνεφρικής κάθαρσης
- Αρτηριακή Υπέρταση

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Δοκιμασία πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις σύντομης απάντησης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Pediatric Nephrology, 7th Edition, Springer

Pediatric Kidney Disease, 2nd Edition, Springer

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Pediatric Nephrology, Kidney International, Journal of American Society of Nephrology, Pediatric Transplantation

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

ECTS: 3.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

Αλικάρη Βικτώρια, Επικ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της αναγκαιότητας εκπαίδευσης και παρακολούθησης των ασθενών και των οικογενειών τους να διαχειρίζονται αποτελεσματικότερα τα προβλήματα που προκύπτουν στο Νοσοκομείο και την Κοινότητα και επιπλέον να ενισχύσουν την αυτοφροντίδα, η οποία θα βελτιώσει την έκβαση της ποιότητας ζωής των ασθενών αυτών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- ✓ Εκπαίδευση ασθενούς με Χρόνια Νεφρική Νόσο, έννοια και εξέλιξη της εκπαίδευσης, η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης του ασθενή με νεφρική νόσο, σκοποί εκπαίδευσης, οφέλη εκπαίδευσης, εμπόδια, εφαρμογή των ηθικών αρχών στην εκπαίδευση του ασθενή.
- ✓ Μαθησιακές θεωρίες, εφαρμογή στην εκπαίδευση του ασθενή με νεφρική νόσο, παρακολούθηση της διαδικασίας μάθησης.
- ✓ Προσδιοριστές μάθησης (ετοιμότητα για μάθηση, μαθησιακά στυλ, μαθησιακά μοντέλα, κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες, πολιτισμικά χαρακτηριστικά), εκτίμηση μαθησιακών αναγκών.
- ✓ Αναπτυξιακά στάδια στη μάθηση, ο ρόλος της οικογένειας στη μάθηση, συμμόρφωση στην αιμοκάθαρση, αφοσίωση.
- ✓ Επίπεδο εγγραματοσύνης υγείας ατόμων με νεφρική νόσο, ορισμοί, σκοπός, έκταση του προβλήματος, ικανότητα ανάγνωσης έντυπου εκπαιδευτικού υλικού, εργαλεία μέτρησης επίπεδου εγγραματοσύνης υγείας.
- ✓ Στρατηγικές εκπαίδευσης ασθενούς, εκπαιδευτικές μέθοδοι, επιλογή εκπαιδευτικών μεθόδων, αξιολόγηση μεθόδων, αύξηση της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης.

- ✓ Ασθενοκεντρική προσέγγιση, αυτοδιαχείριση, αυτοφροντίδα, συμμετοχή του ασθενή στη λήψη κλινικών αποφάσεων.
- ✓ Εκπαιδευτικό υλικό, η τεχνολογία στην εκπαίδευση, στρατηγικές χρήσης τεχνολογίας, διαδίκτυο.
- ✓ Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις

(Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Patient education and counseling

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΝΕΦΡΙΚΗΣ ΝΟΣΟΥ

ECTS: 3.5

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ:

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση βασικών γνώσεων για την αναγνώριση παραγόντων κινδύνου στην πρόληψη και αιτιολογία της νεφρικής νόσου, καθώς επίσης την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φοιτητών στη διατήρηση της υγείας και ευεξίας του πληθυσμού μέσω στρατηγικών προγραμμάτων της πρωτογενούς πρόληψης της νεφρικής νόσου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

- Επιδημιολογία ΧΝΝ - συχνότητα, επιπολασμός, σημασία της χρόνιας νεφρικής νόσου.
- Παράγοντες κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και γενετικού κινδύνου- επιπτώσεις πολιτικής για την υγεία και την πρόληψη της ΧΝΝ.
- Τρέχουσες και τις αναδυόμενες τάσεις σε σχέση με τη διάγνωση και τη φροντίδα ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο ή ζουν με νεφρική νόσο, συμπεριλαμβανομένης της κατεύθυνσης προς την ατομοκεντρική φροντίδα σε περιβάλλοντα με βάση την κοινότητα και τη λειτουργική ενοποίηση των υπηρεσιών υγείας.
- Παράγοντες κινδύνου και εξέλιξη ΧΝΝ στον ΣΔ και στην ΑΥ και πρόληψη. Στρατηγικές για την ενθάρρυνση αυτοφροντίδας.
- Στρατηγικές πρόληψης σε μη τροποποιητικούς παράγοντες ανάπτυξης χρόνιας νεφρικής νόσου -νεφρολιθίαση, ουρολοιμώξεις, κύηση, αποφρακτική ουροπάθεια, φάρμακα, ΟΝΒ.
- Διαχείριση συννοσηροτήτων. Ανίχνευση και αντιμετώπιση άλλων επιπλοκών: οξέωση, αναιμία, μεταβολικό σύνδρομο, δυσλιπιδαιμία.
- Έγκαιρη παραπομπή του ασθενούς με ΧΝΝ στο Νεφρολόγο. Η σημασία της διεπιστημονικής ομάδας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Γραπτές εξετάσεις με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, σωστού-λάθους, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης δοκιμίων, και θεμάτων επίλυσης προβλημάτων.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Nicola Thomas: Νεφρολογική Νοσηλευτική. Επιμέλεια: Καυκιά Θ. Εκδόσεις: University Studio Press.
- Contemporary Nephrology Nursing, 4th Edition by Sandra M. Bodin, Publisher ANNA 2022.
- Πανεπιστημιακές Σημειώσεις από τις διαλέξεις.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Luyckx VA, Tonelli M, Stanifer JW. The global burden of kidney disease and the sustainable development goals. Bull World Health Organ. 2018 Jun 1;96(6):414-422D. doi: 10.2471/BLT.17.206441. Epub 2018 Apr 20. PMID: 29904224; PMCID: PMC5996218.
- Jha V, Garcia-Garcia G, Iseki K, Li Z, Naicker S, Plattner B, Saran R, Wang AY, Yang CW. Chronic kidney disease: global dimension and perspectives. Lancet. 2013 Jul 20;382(9888):260-72. doi: 10.1016/S0140-6736(13)60687-X. Epub 2013 May 31. Erratum in: Lancet. 2013 Jul 20;382(9888):208. PMID: 23727169.
- Crump C, Sundquist J, Winkleby M A, Sundquist K. Preterm birth and risk of chronic kidney disease from childhood into mid-adulthood: national cohort study BMJ 2019; 365 :l1346 doi:10.1136/bmj.l1346
- Kovesdy CP. Epidemiology of chronic kidney disease: an update 2022. Kidney Int Suppl (2011). 2022 Apr;12(1):7-11. doi: 10.1016/j.kisu.2021.11.003. Epub 2022 Mar 18. PMID: 35529086; PMCID: PMC9073222.

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

	ECTS
Κλινική Άσκηση: 120 ώρες	10
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας	20
Σύνολο	30

Κλινική άσκηση:

Η κλινική άσκηση έχει ως σκοπό την απόκτηση δε- ξιοτήτων για τη διαχείριση των ασθενών με νεφρική νόσο ειδικά στις μεθόδους εξωνεφρικής κάθαρσης. Οι φοιτητές θα εκπαιδεύονται στις σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις και τις κατευθυντήριες οδηγίες για την παροχή ποιοτικής φροντίδας στους ασθενείς με τελικό στάδιο νεφρικής ανεπάρκειας. Η κλινική άσκηση θα πραγματοποιείται σε νεφρολογικά τμήματα, μονάδες τεχνητού νεφρού και περιτοναϊκής κάθαρσης, κέντρα μεταμό- σχευσης νεφρού.

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Εισαγωγή

Η εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (20 ECTS) αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ολοκλήρωση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών και για τη λήψη του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης. Όλοι οι φοιτητές του ΠΜΣ υποχρεούνται να εκπονήσουν, να υποβάλλουν και να παρουσιάσουν την Μεταπτυχιακή Διπλωματική τους Εργασία σύμφωνα τους γενικούς κανόνες που περιγράφονται από τον Εσωτερικό Κανονισμό του ΠΜΣ του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ, καθώς και τις ειδικότερες οδηγίες που έχουν συνταχθεί με τη συμβολή των μελών ΔΕΠ του Τμήματος και εγκριθεί από τη Συνέλευση του Τμήματος. Επισημαίνεται ότι η υποβολή και εξέταση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας αποτελεί την τελική υποχρέωση του μεταπτυχιακού φοιτητή στο πλαίσιο επιτυχούς ολοκλήρωσης του προγράμματος σπουδών του ΠΜΣ.

1. Σκοπός και στόχος της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να αξιοποιήσουν όλη την γνώση, εμπειρία και δεξιότητες που απέκτησαν κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών τους και να τις εφαρμόσουν στο χειρισμό ενός εξειδικευμένου θέματος σχετικού με την εξειδίκευση.

Η διπλωματική εργασία πραγματοποιείται υπό την επίβλεψη μέλους ΔΕΠ του Τμήματος και συνιστά ένα εννοιολογικά και μεθοδολογικά συμπαγές έργο που καταδεικνύει τις μεθοδολογικές, κριτικές, αναλυτικές, συγγραφικές – και ενίοτε ερευνητικές ικανότητες και δεξιότητες των μεταπτυχιακών φοιτητών.

2. Επιλογή Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία απαιτεί την ενασχόληση του μεταπτυχιακού φοιτητή από πολύ νωρίς. Η επιλογή του θέματος γίνεται μετά από συζήτηση με τον Επιβλέποντα Καθηγητή ο οποίος και έχει την εποπτεία της εργασίας. Στη συζήτηση εξετάζονται και διαμορφώνονται οι προτάσεις και τα ενδιαφέροντα του μεταπτυχιακού φοιτητή, ενώ και το μέλος ΔΕΠ μπορεί να προτείνει κάποιο άλλο θέμα Διπλωματικής Εργασίας, με γνώμονα την διαθεσιμότητα ερευνητικού υλικού, τις απαιτήσεις μιας εργασίας μεταπτυχιακού επιπέδου και τις ικανότητες του μεταπτυχιακού φοιτητή. Όταν ο μεταπτυχιακός φοιτητής με τον Επιβλέποντα Καθηγητή καταλήξουν στο θέμα και την προσέγγιση διαμορφώνουν από κοινού το Ερευνητικό Πρωτόκολλο/ Ανασκόπηση. Ακολουθώντας συμπληρώνουν, υπογράφουν και καταθέτουν το Έντυπο Δήλωσης Θέματος Διπλωματικής Εργασίας. Ο ρόλος του Επιβλέποντα Καθηγητή είναι συμβουλευτικός και καθοδηγητικός.

3. Εποπτεία Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

Ο ρόλος του Επιβλέποντα Καθηγητή, όπως αυτός περιγράφεται από τον Εσωτερικό Κανονισμό του ΠΜΣ του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ περιλαμβάνει την καθοδήγηση του μεταπτυχιακού φοιτητή.

Η συνεργασία του μεταπτυχιακού φοιτητή με τον Επιβλέποντα Καθηγητή πραγματοποιείται στο πλαίσιο προκαθορισμένων συναντήσεων που πραγματοποιούνται μετά από συνεννόηση του μεταπτυχιακού φοιτητή με τον Επιβλέποντα Καθηγητή. Επισημαίνεται ότι η κατάθεση υλικού προς μελέτη και σχολιασμό από τον Επιβλέποντα Καθηγητή γίνεται λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η εποπτεία Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών αποτελεί μέρος των γενικότερων διδακτικών, εκπαιδευτικών, διοικητικών και λοιπών καθηκόντων των μελών ΔΕΠ. βλ. σελίδα 10).

4. Το ερευνητικό Πρωτόκολλο

Ένα καλό πρωτόκολλο πρέπει να:

- Είναι γραμμένο με μια λογική σειρά
- Περιγράφει όλα τα στάδια της έρευνας
- Είναι συνοπτικό και κατανοητό
- Τονίζονται τα σημαντικά σημεία
- Μην υπάρχουν συντακτικά ή ορθογραφικά λάθη
- Διαβάζεται με ευκολία.

Η έκταση και η δομή εξαρτώνται από τις οδηγίες (αν υπάρχουν) και τον τύπο της έρευνας (ποσοτική ή ποιοτική).

Δομή Ερευνητικού Πρωτοκόλλου

1. Σελίδα τίτλου

- Ο Τίτλος της Έρευνας
- Το ονοματεπώνυμο του υποβάλλοντος
- Η ημερομηνία υποβολής

2. Εισαγωγή

- Διατύπωση του προβλήματος (ορισμένα ιστορικά δεδομένα και κάποιες ερευνητικές προσπάθειες για την επίλυσή του).
- Τεκμηρίωση της σπουδαιότητάς του (με σειρά επιχειρημάτων, όπως έναν αριθμό ερευνών, πιθανές αναφορές σε διεθνείς οργανισμούς, την επίπτωση σε τοπικό και διεθνές επίπεδο, το κόστος, την επικινδυνότητα, το μέγεθος του πληθυσμού που αφορά, τη συχνότητα ή την πιθανότητα εμφάνισής του κλπ.).

- Διατύπωση γενικού σκοπού.

3. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση – (Θεωρητικό υπόβαθρο και ερευνητικά δεδομένα)

- Θεωρητικό υπόβαθρο - Θεωρητικό πλαίσιο - Ορισμός εννοιών (μεταβλητών και συσχετίσεων).
- Εμπειρικά δεδομένα (τις σημαντικές και νεότερες χρονικά έρευνες), καθώς και κριτική ή προτάσεις άλλων ερευνητών.
- Συμπέρασμα που να υποδεικνύει το κενό που έρχεται να καλύψει η συγκεκριμένη έρευνα και να περιγράψει τη συνεισφορά της στη νοσηλευτική γνώση ή άλλη επιστήμη. Αν τα ερωτήματα ή οι υποθέσεις της έρευνας βασίζονται σε κάποια συγκεκριμένη θεωρία ή εννοιολογικό μοντέλο που περιγράφει τις υπό διερεύνηση έννοιες και τη σχέση τους, η θεωρία ή το μοντέλο πρέπει να παρουσιαστεί αναλυτικά. Αν τα ερωτήματα ή οι υποθέσεις βασίζονται μόνο σε εμπειρικά δεδομένα, τότε το πλαίσιο της έρευνας αποτελεί η βιβλιογραφική ανασκόπηση των σχετικών ερευνών.
- Διατύπωση επιμέρους σκοπών ή ερευνητικών ερωτημάτων ή υποθέσεων.

4. Μέθοδος και Υλικό

- Περιγραφή Ερευνητικού Σχεδιασμού.
- Καθορισμός πληθυσμού και δείγματος (μέγεθος, κριτήρια εισαγωγής, κριτήρια αποκλεισμού, ομάδα ελέγχου-μέθοδος δειγματοληψίας).
- Περιγραφή περιβάλλοντος (χώρου διεξαγωγής της μελέτης).
- Μέθοδος Μέτρησης-Εργαλεία (π.χ. ερωτηματολόγια).
- Σχέδιο συλλογής δεδομένων.
- Θέματα Ηθικής και Δεοντολογίας (Προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων) (βλ. Παράρτημα Ι, Οδηγίες της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας).
- Στατιστική ανάλυση των δεδομένων.
- Αναγνώριση Περιορισμών Μελέτης.
- Χρονοδιάγραμμα ενεργειών και αναλυτικός προϋπολογισμός (άμεσο και έμμεσο κόστος, κόστος υπηρεσιών, υλικά, αντιδραστήρια, αναλώσιμα, οδοιπορικά κλπ.) εάν θα υποβληθεί για χρηματοδότηση.
- Αναμενόμενα Αποτελέσματα-Χρησιμότητα (τι αναμένεται από την μελέτη και με ποιο τρόπο θα αξιοποιηθούν τα ευρήματα της).
- Παράρτημα:
 - Διάφορα έγγραφα, π.χ. ερωτηματολόγια, έντυπο συναίνεσης κ.λ.π.
 - Βιογραφικά σημειώματα ερευνητών
 - Βιβλιογραφία

5. Δομή και περιεχόμενο της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία μπορεί να είναι:

- 1) Συστηματική και σε βάθος βιβλιογραφική ανασκόπηση ενός θέματος,
- 2) Ερευνητική μελέτη (μετά από κατάλληλη συλλογή και ανάλυση στοιχείων).
- 3) Συγκεκριμένα, στην περίπτωση **ΑΝΑΣΚΟΠΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ** θα πρέπει το κείμενο να είναι δομημένο με Εισαγωγή, Σκοπό, Μέθοδο, Αποτελέσματα και Συμπεράσματα.

• Εξώφυλλο

Στο εξώφυλλο αναφέρεται το Τμήμα Νοσηλευτικής, το ΠΜΣ που παρακολούθησε ο μεταπτυχιακός φοιτητής, το ονοματεπώνυμο του και ο τίτλος της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής εργασίας του. Ακολουθούν η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία και το ακαδημαϊκό έτος φοίτησης. (Βλέπε το Δείγμα πρώτων σελίδων στο παράρτημα του παρόντος οδηγού.)

• Πρώτο εσώφυλλο

Στο πρώτο εσώφυλλο αναφέρει μόνο τον τίτλο της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας.

Η **επόμενη σελίδα** είναι ακριβώς η ίδια με το εξώφυλλο και η **Τρίτη κατά σειρά σελίδα** αναφέρει τα Μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

• Περιεχόμενα

Σελίδα περιεχομένων, όπου αναγράφεται ο αριθμός της σελίδας κάθε κεφαλαίου ή τμήματος.

• Πρόλογος

Ο Πρόλογος αποτελεί το μοναδικό τμήμα της εργασίας όπου ο μεταπτυχιακός φοιτητής μπορεί να εκφράσει τις σκέψεις του και τα συναισθήματά του, χρησιμοποιώντας πρώτο ενικό πρόσωπο (π.χ. Τι τον ώθησε στην παρακολούθηση του ΠΜΣ, τι κέρδισε, τι έμαθε, γιατί προσπάθησε να μελετήσει το συγκεκριμένο θέμα στη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, ποιους ευχαριστεί, κλπ.)

• Εισαγωγή

Στην Εισαγωγή θα πρέπει να παρατίθεται το ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο του θέματος που διαπραγματεύεται η εργασία (π.χ. ορισμοί εννοιών, ιστορική αναδρομή, δεδομένα παλαιότερων ανασκοπήσεων κλπ).

• Σκοπός

Στο κεφάλαιο του Σκοπού, θα πρέπει να διαφαίνεται σαφώς ο στόχος της εργασίας, ο οποίος θα πρέπει να τη διαφοροποιεί από άλλες παλαιότερες, εάν υπάρχουν, ανασκοπήσεις.

- **Μεθοδολογία**

Στη Μέθοδο θα πρέπει να αναφέρονται, το χρονικό διάστημα για το οποίο έγινε η αναζήτηση της βιβλιογραφίας, το υλικό στο οποίο βασίστηκε η ανασκόπηση (αριθμός των άρθρων, βιβλίων, διδακτορικών διατριβών, κλπ), οι ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν, τα κριτήρια επιλογής ή απόρριψης άρθρων (π.χ. γλωσσικοί περιορισμοί), οι χώρες προέλευσης των άρθρων και σε συντομία τα χαρακτηριστικά τους (π.χ. ποσοτικές μελέτες, ποιοτικές μελέτες, πειραματικές μελέτες κλπ). Συνοπτικά τα χαρακτηριστικά των άρθρων ή των γενικότερων πηγών που χρησιμοποιήθηκαν μπορεί να παρατίθενται και υπό τη μορφή πίνακα.

- **Αποτελέσματα**

Στο κεφάλαιο των αποτελεσμάτων θα πρέπει να παρατίθενται εννοιολογικά ομαδοποιημένα σε υποκεφάλαια, όλα τα δεδομένα και οι πληροφορίες που θα αφορούν στα αποτελέσματα της ανασκόπησης. Είναι απαραίτητο να υπάρχει το διάγραμμα ροής των άρθρων, το οποίο θα δείχνει συνοπτικά την μεθοδολογία επιλογής των άρθρων.

Στα συμπεράσματα θα πρέπει να γίνεται μία σύνοψη των όσων αναφέρθηκαν στα αποτελέσματα, με επικέντρωση στα πιο ενδιαφέροντα από αυτά. Επίσης καλό θα είναι να τονίζεται η σημασία των δεδομένων για τον ευρύτερο επιστημονικό χώρο, στον οποίο θεματικά εμπίπτει η εργασία, καθώς και να διατυπώνονται τα πιθανά «κενά» γνώσεις που θα πρέπει μελλοντικά να διερευνηθούν ερευνητικά. Επίσης όσον αφορά στη δομή του κειμένου, θα πρέπει να γίνεται αλλαγή σελίδας σε κάθε ένα από τα παραπάνω κεφάλαια και να παρατίθεται η περίληψη της εργασίας αμέσως μετά το τέλος του κειμένου, πριν όμως από τον κατάλογο της βιβλιογραφίας.

- **Βιβλιογραφία**

Τέλος θα πρέπει οι βιβλιογραφικές παραπομπές μέσα στο σώμα του κειμένου, ομοιόμορφα να ακολουθούν ένα σύστημα (Harvard ή Vancouver) και ο κατάλογος της βιβλιογραφίας στο τέλος της εργασίας, να γράφεται με τον αντίστοιχο για το κάθε σύστημα τρόπο.

- **Περίληψη**

Στη σελίδα αυτή αναγράφεται η περίληψη της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, μέχρι 300 λέξεις (έκταση : μια σελίδα), η οποία αναφέρεται στο αντικείμενο, τη μεθοδολογία τα αποτελέσματα και τα γενικά συμπεράσματα της μελέτης.

Η περίληψη ακολουθεί τη δομή της εργασίας (Εισαγωγή, Σκοπός, Μεθοδολογία, Αποτελέσματα, Συμπεράσματα και Λέξεις κλειδιά). Θα πρέπει να αναγράφεται στο πάνω μέρος Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών

Σπουδών, Κατεύθυνση, Ειδίκευση, Τίτλος Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, ονοματεπώνυμο μεταπτυχιακού φοιτητή και Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία.

• Abstract

Στη σελίδα αυτή παρατίθεται η περίληψη μεταφρασμένη στην αγγλική γλώσσα. Επίσης οι αγγλικοί όροι των λέξεων – κλειδιών (keywords). Η περίληψη και οι λέξεις κλειδιά στα αγγλικά δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τη μια σελίδα.

Συγκεκριμένα στην περίπτωση **Ερευνητικής Εργασίας (ποσοτικής ή ποιοτικής μελέτης)** θα πρέπει το κείμενο της περίληψης να είναι δομημένο με Εισαγωγή, Σκοπό, Μέθοδο, Αποτελέσματα, Συζήτηση, Συμπεράσματα (βλ. Παράρτημα 2 Περίληψη και Abstract).

6. Μορφή

Το μέρος αυτό αναφέρεται στη διαμόρφωση του κειμένου και την εν γένει εμφάνιση που πρέπει να έχει η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία.

Μέγεθος και περιθώρια σελίδας, γραμματοσειρά, παράγραφοι

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία παραδίδεται δακτυλογραφημένη, σε σελίδες μεγέθους **A4 (210 x 297 mm)**, γραμμένες στη μία όψη τους σε λευκό χαρτί καλής ποιότητας (75 – 80g/m²). Τα περιθώρια της σελίδας πρέπει να είναι:

Αριστερά: 3,00cm Δεξιά: 2,50 cm Επάνω: 2,50 cm Κάτω: 2,50cm

Η γραμματοσειρά του σώματος κειμένου πρέπει να είναι **Times New Roman** ή **Arial**, Μέγεθος Γραμματοσειράς **12**, Διάστιχο **1,5**. Ο αριθμός της σελίδας τοποθετείται κάτω δεξιά.

7. Βιβλιοδεσία

Η σωστή βιβλιοδεσία δίνει τη δυνατότητα στα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής να παρακολουθήσουν εύκολα τη ροή του κειμένου, χωρίς να υπάρχει κίνδυνος να χαθούν σελίδες. Πριν τη βιβλιοδεσία επιβεβαιώστε τη σελιδοποίηση, την αλληλουχία των κεφαλαίων και την αρίθμηση των σελίδων.

8. Προθεσμίες και Διαδικασία Υποβολής και Αξιολόγησης

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής θα πρέπει να παραδώσει στον Επιβλέποντα Καθηγητή αντίτυπο της εργασίας του τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν την κρίση, για διόρθωση. Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία θεωρείται ολοκληρωμένη μετά την αποδοχή της από τον ΕΚ. Στην περίπτωση αυτή ο ΕΚ δίδει εντολή στο μεταπτυχιακό φοιτητή να ζητήσει με αίτημά του (υπάρχει ειδικό έντυπο στη Γραμματεία του ΠΜΣ) ορισμό Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία ορίζεται από τη ΣΕ μετά από εξουσιοδότηση της Συνέλευσης του Τμήματος. Στις Τριμελείς Εξεταστικές Επιτροπές

μπορούν να συμμετέχουν μέλη ΔΕΠ, ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων και εν γένει επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος.

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία στην τελική της μορφή παραδίδεται στα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής τουλάχιστον 3 εβδομάδες πριν την κρίση της, ώστε να υπάρχει ο απαραίτητος χρόνος να τη μελετήσουν.

Η εξέταση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας γίνεται εντός 4 εβδομάδων από την παράδοση των αντιτύπων στα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής και βαθμολογείται βάσει της κλίμακας 0-10 και ο μέσος όρος υπολογίζεται στον τελικό βαθμό του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης.

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία υποβάλλεται σε:

1. ένα (1) τεύχος της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (επιπλέον των τριών για τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής), για τη Γραμματεία
2. Ένα (1) έντυπο Πρακτικού Κρίσης ΜΔΕ για να συμπληρωθεί και υπογραφεί από την Εξεταστική Επιτροπή.
3. Ένα (1) συμπληρωμένο έντυπο Δελτίου Παρακολούθησης για Απονομή Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης για να υπογραφεί από τον Επιβλέποντα Καθηγητή και τον Μεταπτυχιακό Φοιτητή.
4. Μια (1) Αναλυτική Βαθμολογία των μαθημάτων από τη Γραμματεία του Τμήματος για να υπογραφεί από τον Επιβλέποντα Καθηγητή και τον Μεταπτυχιακό Φοιτητή.
5. Ένα (1) CD που θα περιέχει τη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία σε ηλεκτρονική μορφή και θα φέρει ετικέτα που θα αναγράφονται τα στοιχεία του φοιτητή και ο τίτλος της εργασίας για τη Γραμματεία του Τμήματος.

Όλα τα παραπάνω μετά το πέρας της παρουσίασης θα παραδίδονται στην Γραμματεία του ΠΜΣ

Η χρονική διάρκεια για την απόκτηση του ΜΔΕ είναι η διετία, η οποία υπολογίζεται από την ημερομηνία αποδοχής του μεταπτυχιακού φοιτητή από τη Συνέλευση του Τμήματος. Μετά την πάροδο του δεύτερου έτους ο μεταπτυχιακός φοιτητής διαγράφεται κατόπιν αποφάσεως της Συνέλευσης του Τμήματος. Για ειδικούς και εξαιρετικούς λόγους (κλήση στράτευσης, σοβαροί και απρόβλεπτοι λόγοι υγείας) η Συνέλευση του Τμήματος μπορεί να εγκρίνει αναστολή φοίτησης ή να παρατείνει για ορισμένο χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο του ενός έτους τη διάρκεια φοίτησης του μεταπτυχιακού φοιτητή κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της ΣΕ στη Συνέλευση του Τμήματος.

9. Διαδικασία αξιολόγησης Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

- 1) Ο μεταπτυχιακός φοιτητής κάνει μια σύντομη παρουσίαση των κύριων σημείων της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και των συμπερασμάτων της, διάρκειας το πολύ 15 λεπτών, με τη χρήση Power Point.
- 2) Σχολιασμό από τα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.
- 3) Συζήτηση με βάση τις παρατηρήσεις και τα σχόλια.

4) Βαθμολόγηση.

10. Ορθή χρήση βιβλιογραφικών πηγών

Η σωστή αναφορά στη βιβλιογραφία δίνει αξία σε κάθε επιστημονικό κείμενο και τεκμηριώνει το περιεχόμενο του.

Οι βιβλιογραφικές αναφορές επιτρέπουν στον αναγνώστη να ανατρέχει στις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας. Η αξία των βιβλιογραφικών αναφορών είναι θεμελιώδης και για τον σκοπό αυτό έχουν αναπτυχθεί ειδικά συστήματα ενσωμάτωσης στο κείμενο, καταγραφής και παρουσίασης της βιβλιογραφίας. Οι σχετικές με τις βιβλιογραφικές αναφορές οδηγίες, διακρίνονται για την παράθεση τους:

- a) ως προς τον τρόπο ενσωμάτωσης του περιεχομένου της αναφοράς μέσα στο κείμενο και
 - b) ως προς την σωστή δημιουργία καταλόγου βιβλιογραφικών αναφορών στο τέλος του κειμένου.
- Στην ακαδημαϊκή κοινότητα και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, τα πιο διαδεδομένα συστήματα βιβλιογραφικών αναφορών είναι:
- το Σύστημα βιβλιογραφικών Αναφορών Harvard και
 - το Σύστημα Βιβλιογραφικών Αναφορών Vancouver.

11. Πνευματικά δικαιώματα Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και σχετικού υλικού

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία και τα συμπεράσματά της σε οποιαδήποτε μορφή αποτελούν συνιδιοκτησία του Τμήματος Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του φοιτητή. Οι προαναφερόμενοι διατηρούν το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης και αναπαραγωγής (τμηματικά ή συνολικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αναφέρεται ο τίτλος, ο συγγραφέας, ο επιβλέπων καθηγητής και το εν λόγω τμήμα του ΕΚΠΑ.

Η έγκριση της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας από το Τμήμα Νοσηλευτικής δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΗΘΙΚΗΣ & ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

13. Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος Νοσηλευτικής της Σχολής Επιστημών Υγείας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών**Οδηγίες προς τους ερευνητές που υποβάλουν ερευνητικό πρωτόκολλο**

Η Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ είναι διεπιστημονική, αποτελείται από 5 μέλη διαφόρων ειδικοτήτων, ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση και υποστηρίζεται γραμματειακά από το ΠΜΣ του Τμήματος.

Η ηθική και δεοντολογία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της έρευνας, από τη σύλληψη μιας ιδέας έως τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της. Τα πιο συνηθισμένα ζητήματα που απασχολούν την ηθική στην έρευνα είναι η συνειδητή συγκατάθεση όσων εμπλέκονται στην έρευνα και η προστασία των προσωπικών τους δεδομένων.

Η έρευνα πρέπει να διεξάγεται με σεβασμό στην επιστημονική αλήθεια, στην ακαδημαϊκή ελευθερία, στη ζωή, τη φύση και το περιβάλλον, στη βιολογική και πνευματική ακεραιότητα του ανθρώπου, στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την προσωπική αυτονομία, την πνευματική ιδιοκτησία και τα προσωπικά δεδομένα, στην ιδιωτική και την οικογενειακή ζωή και στις πεποιθήσεις και αξίες τις οποίες πρεσβεύουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα. Κατά την έρευνα πρέπει να αποφεύγεται κάθε διάκριση πολιτών με βάση την εθνότητα, τη φυλή, την εθνική καταγωγή, τη γλώσσα, το φύλο, τη θρησκεία, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή οποιοδήποτε άλλο παράγοντα δεν συνδέεται με την επιστημονική ικανότητα και ακεραιότητα.

Ο παρούσες οδηγίες ισχύουν για όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες οι οποίες διεξάγονται στο Τμήμα Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ υπό την ευθύνη των Μελών ΔΕΠ και άλλου επιστημονικού προσωπικού ή άλλων ερευνητών που διεξάγουν κάποιο μέρος της ερευνητικής τους δραστηριότητας στο Τμήμα.

Στόχος των οδηγιών είναι η προστασία της ανεξαρτησίας των ερευνητών και η τήρηση των δεοντολογικών αρχών που διέπουν τη διεξαγωγή έρευνας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τους διεθνείς κανόνες που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες και αποφάσεις διεθνών οργανισμών, καθώς και από τους επαγγελματικούς κώδικες δεοντολογίας. Οι ερευνητές έχουν την υποχρέωση να υποβάλουν στην Επιτροπή αναλυτικό ερευνητικό πρωτόκολλο που περιλαμβάνει: Τίτλο και σκοπό έρευνας, θεωρητικό υπόβαθρο, δείγμα, σχεδιασμό, μεθοδολογία, πιθανά οφέλη και κόστος, διασφάλιση του απορρήτου.

Η Επιτροπή μπορεί να καλεί τους ερευνητές να καταθέσουν σε αυτή κάθε έγγραφο που κρίνει αναγκαίο ή και να ζητά την αυτοπρόσωπη παρουσία τους για την παροχή διευκρινίσεων όσον αφορά στη διεξαγωγή της έρευνας. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι συγκεκριμένη έρευνα, είτε κατά το σχεδιασμό της είτε κατά τον προτεινόμενο τρόπο διεξαγωγής της, αντιβαίνει στη νομοθεσία, σε καθιερωμένους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας ή στις προβλέψεις του Κώδικα Δεοντολογίας, προβαίνει σε παρατηρήσεις για συμμόρφωση. Μπορεί επίσης να προβεί σε συστάσεις για την αρτιότερη δεοντολογικά διενέργεια της συγκεκριμένης έρευνας.

Συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Επιτροπής

1. Γνωμοδοτεί σε θέματα που προκύπτουν και άπτονται της Ηθικής και Δεοντολογίας των Ερευνών.
2. Εγκρίνει τις προτάσεις που υποβάλλουν τα μέλη ΔΕΠ, οι μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές του Τμήματος, καθώς και άλλοι ερευνητές, με βάση το πρωτόκολλο που περιλαμβάνει το σκοπό και την αναλυτική περιγραφή της μεθοδολογίας (δείγμα, μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων) μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου.
3. Επικαιροποιεί τις παρούσες οδηγίες

Ειδικότερα η Επιτροπή ελέγχει:

1. Εάν πρόκειται για μια δεοντολογικά αποδεκτή μελέτη.
2. Τη σαφήνεια του σκοπού και της μεθοδολογίας που θα χρησιμοποιηθεί στην έρευνα και την κοινοποίησή τους στους συμμετέχοντες.
3. Το βαθμό κινδύνου στον οποίο πιθανόν να υποβληθούν οι συμμετέχοντες στην έρευνα.
4. Την τήρηση των κανόνων δεοντολογίας καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας
5. Τη σαφή περιγραφή, πριν τη συμμετοχή, των υποχρεώσεων και των καθηκόντων της κάθε πλευράς.
6. Εάν είναι απαραίτητη η εξαπάτηση των συμμετεχόντων, κατά πόσον αυτή δικαιολογείται από το προσδοκώμενο όφελος και αν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές διαδικασίες.
7. Εάν διασφαλίζεται η ελευθερία του ατόμου να αρνηθεί να συμμετέχει ή να αποσυρθεί από την έρευνα οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμήσει.
8. Εάν οι συμμετέχοντες προστατεύονται από σωματικές και πνευματικές ενοχλήσεις, βλάβες και κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν από την ερευνητική διαδικασία.
9. Εάν λαμβάνεται μέριμνα για διόρθωση ή εξάλειψη τυχόν ανεπιθύμητων συνεπειών που θα προκύψουν για τους συμμετέχοντες.
10. Εάν οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν σε σχέση με τους συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια της έρευνας θα παραμείνουν εμπιστευτικές, εκτός αν έχει εκ των προτέρων συμφωνηθεί κάτι διαφορετικό. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων αφορά το νόμιμο δικαίωμα, αλλά και την κοινή προσδοκία, για προστασία (του απόρρητου) της ιδιωτικής ζωής, ιδιαίτερα σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες. Θέματα απόρρητου τίθενται σε όλες τις περιπτώσεις που συλλέγονται και αποθηκεύονται δεδομένα που προσδιορίζουν μοναδικά ένα ή περισσότερα άτομα. Τα δεδομένα αυτά αφορούν συνήθως θέματα υγείας, ποινικού μητρώου, γενετικές, οικονομικές, γεωγραφικές ή πολιτισμικές πληροφορίες. Η συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να γίνεται με δίκαιο τρόπο και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, για συγκεκριμένους και περιορισμένους λόγους, με ακρίβεια, ασφάλεια και σεβασμό στα δικαιώματα του ατόμου
11. Εάν θα ζητηθεί συγκατάθεση, κατόπιν ενημέρωσης για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί, για τη συμμετοχή των ατόμων στην επιστημονική μελέτη και εάν θα δοθεί πληροφόρηση για τις πιθανές αρνητικές συνέπειες της συμμετοχής τους.

12. Εάν προβλέπεται, παράλληλα με τη συγκατάθεση του παιδιού, η συγκατάθεση των γονιών ή των κηδεμόνων για τους ανηλίκους.

Ιδιαίτερα η έρευνα στο χώρο της υγείας με ανήλικα παιδιά πρέπει να διέπεται από ορισμένες βασικές προϋποθέσεις:

- Η συμμετοχή των παιδιών και εφήβων στην έρευνα πρέπει να προκύπτει μετά από τεκμηρίωση για τους λόγους που δεν μπορεί να διεξαχθεί με ενήλικες.
- Η συμμετοχή των ανήλικων παιδιών και εφήβων πρέπει να προάγει την ασφάλεια και ευημερία τους.
- Οι ερευνητές πρέπει πάντα να ενημερώνουν τα παιδιά και τους εφήβους για τη διεξαγωγή της έρευνας με τρόπο που να ανταποκρίνεται στο επίπεδο κατανόησή τους, πριν ζητηθεί η συναίνεσή τους.
- Πρέπει να δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να κάνουν ερωτήσεις και να λύσουν όλες τις απορίες τους
- Η συναίνεση των παιδιών και εφήβων μπορεί να είναι γραπτή ή προφορική (με μάρτυρες ή άλλη μορφή καταγραφής)
- Η άρνηση των παιδιών και εφήβων να συμμετάσχουν σε οποιοδήποτε στάδιο της έρευνας πρέπει να γίνεται πάντα σεβαστή.
- Η παράλληλη συγκατάθεση των γονιών είναι απαραίτητη. Η παροχή αναλυτικών πληροφοριών για τη διενέργεια της έρευνας αποτελεί βασική προϋπόθεση.
- Κάθε ικανός, ενήλικος έφηβος (18 ετών) καλείται να δώσει τη συγκατάθεσή του για τη συμμετοχή στην έρευνα.
- Η εκτίμηση των κινδύνων και οφελών από τη συμμετοχή των ανήλικων παιδιών στην έρευνα πρέπει να αξιολογείται με απώτερο στόχο την εξασφάλιση άμεσων θετικών οφελών για την υγεία τους. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει άμεσο όφελος, η έρευνα θα πρέπει να ωφελεί συνομήλικα παιδιά ή εφήβους με την ίδια ασθένεια, αναπηρία ή κατάσταση υγείας, ενώ θα πρέπει να παίρνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να μειώνεται στο ελάχιστο η πιθανότητα επιζήμιων επιπτώσεων (harm).

Η συγκατάθεση σημαίνει πως όσοι συμμετέχουν σε ερευνητικές μελέτες θα πρέπει να είναι ενήμεροι σχετικά με τους στόχους της έρευνας, οι οποίοι θα πρέπει να είναι σαφώς διατυπωμένοι, τις πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις, τη δυνατότητα άρνησης συμμετοχής ή αποχώρησης, ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία συνέπεια, τη διατήρηση των στοιχείων τους μετά το τέλος της έρευνας, κ.λπ. Καμία παρότρυνση ή άσκηση πίεσης για συμμετοχή δεν δικαιολογείται. Η συγκατάθεση πρέπει να δίνεται από άτομα που μπορούν ελεύθερα να κατανοήσουν τις πληροφορίες και να συμφωνήσουν. Για τα άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες (φυλακισμένοι, άτομα με διανοητική υστέρηση, ασθενείς με σοβαρές παθήσεις, πολύ μικρά παιδιά, κ.ά.), οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν σε κάθε περίπτωση την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για την ίση μεταχείριση (ν. 3625/2007), το ρατσισμό

(ν. 927/1979, 3304/2005), τους μετανάστες και τους αλλοδαπούς (ν. 3536/2007, 3613/2007). Στις έρευνες σε κρατούμενους οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν για αυτούς (Σωφρονιστικός Κώδικας). Δεν επιτρέπονται σε καμία περίπτωση πειράματα που αποβλέπουν στην αναζήτηση μεθόδων ανάκρισης, τα οποία μπορούν να προκαλέσουν κινδύνους στη σωματική και ψυχική τους υγεία.

Απαιτείται έγγραφη συγκατάθεση των ατόμων που συμμετέχουν σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα (Έντυπα Γραπτής Συγκατάθεσης που αρμόζουν στην εκάστοτε περίπτωση έρευνας διατίθενται από τη γραμματεία της επιτροπής). Η έγγραφη συγκατάθεση τεκμηριώνεται με την υπογραφή των ατόμων που συμμετέχουν στο ερευνητικό πρόγραμμα και αφού αξιολογηθεί ότι έχουν κατανοήσει το περιεχόμενο του εντύπου της συγκατάθεσης. Όσοι εκ του νόμου δεν είναι ικανοί για δικαιοπραξία επιτρέπεται να συμμετάσχουν μετά από έγγραφη συγκατάθεση των νόμιμων αντιπροσώπων τους βασιζόμενοι στη Σύμβαση του Οβιέδο (Νόμος 2619/1998 που κυρώνει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική) για τη γνώμη των ίδιων και για την ελεύθερη ανάκληση της συναίνεσης οποτεδήποτε.

Οι κλινικές παρεμβατικές μελέτες για φάρμακα ανθρώπινης χρήσης υποβάλλονται για έγκριση στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ) και την αρμόδια Εθνική Επιτροπή Δεοντολογίας (ΕΕΔ), σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία (Αριθ. ΔΥΓ3(α)/οικ. 18910, αρ. φύλλου 390/2013). Ο ερευνητής υποχρεούται να καταθέτει στην Επιτροπή Δεοντολογίας του Τμήματος για ενημέρωση αντίγραφο του εγκεκριμένου από τις παραπάνω αρχές ερευνητικού πρωτοκόλλου μαζί με τις σχετικές εγκρίσεις που έχει λάβει. Τα έγγραφα αυτά πρωτοκολλούνται και καταχωρούνται σε ειδικό αρχείο, χωρίς η Επιτροπή Δεοντολογίας να τα εξετάζει περαιτέρω ή να γνωμοδοτεί/δίνει άδεια για την πραγματοποίηση της μελέτης.

Οι μη παρεμβατικές κλινικές μελέτες που χρησιμοποιούν ανθρώπινα βιολογικά υλικά (ιστούς, κύτταρα, γονιδίωμα δοτών κλπ) απαιτούν την έγγραφη συγκατάθεση των ατόμων που συμμετέχουν στο ερευνητικό πρόγραμμα και την έγκριση της Επιτροπής Δεοντολογίας. Οι μελέτες οφείλουν να περιορίζονται στην χρήση η οποία περιγράφεται στο έντυπο συγκατάθεσης. Ο δότης πρέπει επίσης να ενημερώνεται για την πιθανή πολιτική της κτήσης περιουσιακών δικαιωμάτων στο συγκεκριμένο υλικό και να ζητείται ειδική ως προς αυτό συναίνεσή του. Πρόσθετη χρήση (πχ εκτέλεση άλλου είδους μετρήσεων) σε ήδη συλλεγέν υλικό απαιτεί νέα έγκριση. Σημειώνεται ότι το υλικό που δεν χρησιμοποιήθηκε μετά την ολοκλήρωση των μελετών, είτε καταστρέφεται είτε φυλάσσεται με τρόπο που προστατεύει την ανωνυμία των δοτών και τη μη εξουσιοδοτημένη και σύμφωνη με τις δεοντολογικές αρχές χρήση του.

Οι μη παρεμβατικές κλινικές μελέτες που αφορούν ανάλυση δεδομένων ή αρχειοθέτηση στοιχείων ασθενών νοσοκομείου στα οποία δεν αποκαλύπτεται η ταυτότητα του ασθενούς απαιτούν την ενημέρωση και έγκριση του Επιστημονικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου, εκτός από την έγκριση

της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος Νοσηλευτικής. Για όλες τις άλλες ερευνητικές δραστηριότητες με συμμετέχοντες ανθρώπους (π.χ. υγιή υποκείμενα από το γενικό πληθυσμό, φοιτητές, ομάδες ασθενών εκτός νοσοκομείων) που διεξάγονται υπό την ευθύνη του επιστημονικού προσωπικού του Τμήματος, απαιτείται εκτός από την έγγραφη συγκατάθεση των ατόμων που συμμετέχουν στο ερευνητικό πρόγραμμα και η έγκριση της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος Νοσηλευτικής.

13. Εάν για την έρευνα χρησιμοποιούνται πειραματόζωα, οι 3 αρχές που οι ερευνητές καλούνται να σεβαστούν αφορούν: α) την υιοθέτηση επιστημονικών μεθόδων που επιτρέπουν τη συγκέντρωση ίδιων δεδομένων από λιγότερα ζώα, ή περισσότερων δεδομένων από τον ίδιο αριθμό ζώων, β) την προτίμηση μεθόδων που δεν απαιτούν τη χρήση πειραματόζωων, όπου αυτό είναι δυνατό, γ) τη βελτίωση της μεθοδολογίας για τη μείωση του πόνου στα ζώα ή την ανακούφιση από αυτόν. Οι ερευνητές πρέπει να εξηγούν τους λόγους για τους οποίους χρησιμοποιούν πειραματόζωα, το αναμενόμενο όφελος, τη μεθοδολογία που θα ακολουθήσουν, κ.ά. Απαγορεύονται πειραματισμοί στους οποίους χρησιμοποιούνται είδη ζώων της άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, εκτός αν η έρευνα έχει ως αντικείμενο τη διατήρηση των ζώων αυτών (π. δ. 160/1991). Τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται ως πειραματόζωα (π. δ. 160/1991).

Η έρευνα σε πειραματόζωα διέπεται από τους κανόνες που περιγράφονται στη νομοθεσία, και ενσωματώνουν την Οδηγία 2010/63/EU της Ε.Ε. Σύμφωνα με τις αρχές προστασίας ζώων, η έρευνα θα πρέπει να έχει ως γνώμονα την ηθική μεταχείριση των ζώων, το σεβασμό της γενετικής τους ταυτότητας, την επιλογή του κατάλληλου για πειραματικούς σκοπούς είδους ζώου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΔΕΙΓΜΑ ΠΡΩΤΩΝ ΣΕΛΙΔΩΝ

Arial 12 →

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Arial 11 →

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Arial 14 →

Bold

ΕΞΩΓΕΝΗΣ ΑΛΛΕΡΓΙΚΗ ΚΥΨΕΛΙΤΙΔΑ
ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ

Arial 12 Bold -

Arial 11 →

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Arial 10 →

ΑΘΗΝΑ 2025

**ΕΞΩΓΕΝΗΣ ΑΛΛΕΡΓΙΚΗ ΚΥΨΕΛΙΤΙΔΑ
ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΟΔΗΓΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΕΤΗ 2025-2026 / 2026-2027

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

**ΕΞΩΓΕΝΗΣ ΑΛΛΕΡΓΙΚΗ ΚΥΨΕΛΙΤΙΔΑ
ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ

ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΘΗΝΑ 2025

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Καθηγητής Ι. ΕΛΕΥΣΙΝΙΩΤΗΣ (ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ)

Αν. Καθηγήτρια Β.Βελονάκη

Επικ. Καθηγήτρια Μ. Τσερώνη

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία και τα συμπεράσματά της σε οποιαδήποτε μορφή αποτελούν συνιδιοκτησία του Τμήματος Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του φοιτητή. Οι προαναφερόμενοι διατηρούν το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης και αναπαραγωγής (τμηματικά ή συνολικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αναφέρεται ο τίτλος, ο συγγραφέας, ο επιβλέπων καθηγητής και το εν λόγω τμήμα του ΕΚΠΑ.

Η έγκριση της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας από το Τμήμα Νοσηλευτικής δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Ο/Η υποφαινόμενος/η δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία είναι εξ' ολοκλήρου δικό μου έργο και συγγράφηκε ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών του Τμήματος Νοσηλευτικής. Δηλώνω υπεύθυνα ότι κατά τη συγγραφή ακολούθησα την πρόπουσα ακαδημαϊκή δεοντολογία αποφυγής λογοκλοπής. Έχω επίσης αποφύγει οποιαδήποτε ενέργεια που συνιστά παράπτωμα λογοκλοπής. Γνωρίζω ότι η λογοκλοπή μπορεί να επισύρει ποινή ανάκλησης του πτυχίου μου.

Υπογραφή

Ονοματεπώνυμο Φοιτητή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....

Εισαγωγή

Σκοπός

Μεθοδολογία.....

Αποτελέσματα.....

Βιβλιογραφία.....

Περίληψη.....

Abstract.....

Παράρτημα.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ABSTRACT

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ:

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη σελίδα αυτή αναγράφεται η περίληψη της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, μέχρι 300 λέξεις (έκταση : μια σελίδα), η οποία αναφέρεται στο αντικείμενο, τη μεθοδολογία τα αποτελέσματα και τα γενικά συμπεράσματα της μελέτης.

Η περίληψη ακολουθεί τη δομή της εργασίας (Εισαγωγή, Σκοπός, Μεθοδολογία, Αποτελέσματα, Συμπεράσματα και Λέξεις κλειδιά). Θα πρέπει να αναγράφεται στο πάνω μέρος Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Κατεύθυνση, Ειδίκευση, Τίτλος Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, ονοματεπώνυμο μεταπτυχιακού φοιτητή και Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (βλέπε παράδειγμα παρακάτω για τη μορφή και δομή της Ελληνικής Περίληψης).

NATIONAL AND KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS

FACULTY OF NURSING

POSTGRADUATE PROGRAMME

SPECIALIZATION:

MASTER'S THESIS TITLE IN ENGLISH

MASTER'S STUDENT FIRST AND LAST NAME

ABSTRACT

Στη σελίδα αυτή παρατίθεται η περίληψη μεταφρασμένη στην αγγλική γλώσσα. Το Abstract έχει την ίδια δομή με την Ελληνική περίληψη. Εδώ αναφέρονται και οι αγγλικοί όροι των λέξεων – κλειδιών (keywords). Η περίληψη και οι λέξεις κλειδιά στα αγγλικά δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τη μια σελίδα (βλέπε παράδειγμα παρακάτω για τη μορφή και δομή της Αγγλικής Περίληψης/ Abstract).

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

**ΕΞΩΓΕΝΗΣ ΑΛΛΕΡΓΙΚΗ ΚΥΨΕΛΙΤΙΔΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ
ΜΕ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εισαγωγή:

Σκοπός:

Μεθοδολογία:

Αποτελέσματα:

Συμπεράσματα:

Λέξεις Κλειδιά:

NATIONAL AND KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS
FACULTY OF NURSING

POSTGRADUATE PROGRAMME

SPECIALIZATION: PREVENTION AND CONTROL OF INFECTIONS

**EXOGENOUS ALLERGIC ALVEOLITIS AND ITS RELATION
WITH RISK FACTORS IN GREECE**

PAPADOPOULOU CHRISTINA
REGISTERED NURSE

ABSTRACT

Introduction - Background:

Aim:

Methodology:

Results:

Conclusions:

Keywords:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ:.....

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τίτλος Μεταπτυχιακής Εργασίας:

Ονοματεπώνυμο Μεταπτυχιακού Φοιτητή:

Επιβλέπων Καθηγητής:

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΘΗΝΑ 2025

Πίνακας Περιεχομένων

1.Εισαγωγή.....	
2.Σκοπός και επί μέρους στόχοι.....	
3.Συμβολή στην Επιστήμη και την Έδη κεκτημένη γνώση	
4.Υλικό και Μέθοδος.....	
5.Προσδοκώμενα Αποτελέσματα.....	
6.Βιβλιογραφία	
7.Παράρτημα.....	

1. Εισαγωγή

Η εισαγωγή πρέπει να είναι σύντομη και περιεκτική. Σε αυτό το τμήμα γράφουμε γενικά στοιχεία για το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούμε. Μπορούμε να αναφέρουμε ορισμούς, επιδημιολογικά στοιχεία, κλπ.....

2. Σκοπός και Επιμέρους Στόχοι

Ο σκοπός πρέπει να είναι σύντομος και ξεκάθαρος.

Π.χ. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση.....

Π.χ. Σκοπός της μελέτης ήταν να αξιολογηθούν οι γνώσεις ή οι αναφερόμενες πρακτικές και στάσεις των νοσηλευτών στην Ελλάδα, σχετικά με.....

Επιμέρους στόχοι

Όχι υπερβολικά μεγάλος αριθμός (τρεις ή τέσσερις συνήθως αρκούν). Χρησιμοποιείτε τα σωστά ρήματα ανάλογα με τον στόχο που επιδιώκετε.

- Κατασκευή ενός νέου εργαλείου που να εκτιμά τις γνώσεις, τις αναφερόμενες πρακτικές και τις στάσεις των νοσηλευτών στην Ελλάδα με βάση τις πιο πρόσφατες ενδείξεις.
- Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης και του μεγέθους του προβλήματος σχετικά με τη δυνητική έλλειψη γνώσεων.

3. Συμβολή στην Επιστήμη και την Ήδη κεκτημένη γνώση

Αναφέρατε τους λόγους για τους οποίους πιστεύετε ότι η μελέτη είναι σημαντική. Πως θα βοηθήσει αυτή η εργασία;

Πχ Η παρούσα εργασία μπορεί να συμβάλει στον προσδιορισμό των νεότερων δεδομένων και τάσεων στη θεραπεία και πρόληψη. Θα βοηθήσει στην Θα συμβάλει στην ανάδειξη Μέσα από την εργασία θα δημιουργηθεί

4. Υλικό -Μέθοδος

Αναφέρετε την μεθοδολογία και το υλικό που χρησιμοποιήσατε για την εκπόνηση της μελέτης. Στη Μεθοδολογία πρέπει να γράψετε τον ερευνητικό σχεδιασμό της εργασίας ανάλογα με το είδος της (π.χ. συστηματική ανασκόπηση, κλπ). Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να εντοπίσουμε τις σχετικές δημοσιεύσεις που έχουν άμεση σχέση με τον σκοπό του θέματος ή με τα ερευνητικά ερωτήματα που εγείρονται από αυτόν. Δεν θα πρέπει να αναφερθούμε σε μη σχετικές μελέτες ή έρευνες οι οποίες αποπροσανατολίζουν από τον σκοπό ή τους στόχους. Στην μεθοδολογία θα πρέπει να αναφερθούν οι λέξεις κλειδιά και οι βάσεις στις οποίες έγινε η αναζήτηση, όπως οι CINAHL, SCOPUS, EBSCO, PUBMED, IATROTEK, GOOGLE SCHOLAR. Θα πρέπει να ορίσετε το χρονικό όριο αποκλεισμού των δημοσιεύσεων και επίσης την γλώσσα συγγραφής.

Κριτήρια Ένταξης

Σε αυτό το σημείο αναφέρονται τα προκαθορισμένα κριτήρια για την επιλογή των δημοσιευμένων ερευνών που είναι σχετικές με το θέμα της ανασκόπησης:

1. Τα άρθρα να είναι δημοσιευμένα σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά σε έγκριτα περιοδικά.
2. Τα άρθρα να είναι γραμμένα στην ----- γλώσσα.
3. Η χρονολογία συγγραφής των άρθρων να εκτείνεται ΑΠΟ ---- ΜΕΧΡΙ ----.
4. Οι λέξεις-κλειδιά των άρθρων να έχουν σχέση με το εννοιολογικό περιεχόμενο του τίτλου της εργασίας

Κριτήρια Αποκλεισμού

1. Ο τίτλος του άρθρου να μην είναι σχετικός με τον προς αναζήτηση αντικείμενο.
2. Το δείγμα των ερευνών να αναφέρονταν σε άλλες κατηγορίες ασθενών από εκείνες που μας ενδιαφέρουν.
3. Να μην ανήκει στον συγκεκριμένο τύπο ερευνών που αναζητούμε.

5. Αναμενόμενα ή προσδοκώμενα αποτελέσματα

Εδώ αναφέρουμε τι περιμένουμε από τη παρούσα εργασία.

6. Βιβλιογραφία

Σύμφωνα με το σύστημα Harvard ή το σύστημα Vancouver.

7. Παράρτημα

Σε αυτό το σημείο αναφέρουμε διάφορα έγγραφα, όπως ερωτηματολόγια, έντυπο συναίνεσης κλπ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Οδηγίες μορφοποίησης τεύχους
Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας**

Γενικότερα, ακολουθείτε το παρόν υπόδειγμα, όσο αφορά τη μορφοποίηση (εξώφυλλα, εσώφυλλα, κλπ) της εργασίας, τις κενές σελίδες, τα περιθώρια της σελίδας, τις κεφαλίδες και τα υποσέλιδα, τη μορφή της παραγράφου και των γραμματοσειρών, τις λεζάντες σε σχήματα ή διαγράμματα, εικόνες και πίνακες, τη μοναδική αρίθμηση των λεζάντων, και ό,τι άλλο εμφανίζεται στο παρόν υπόδειγμα. Επιπλέον, ιδιαίτερη προσοχή δώστε και στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Το τεύχος της Μ.Δ.Ε.: Το τεύχος της Μ.Δ.Ε. θα πρέπει να μορφοποιηθεί σύμφωνα με τα παρακάτω: **Γραμματοσειρά** Times New Roman ή Arial, **Μέγεθος Γραμματοσειράς** 12, **Διάστιχο** 1,5. Τα περιθώρια της σελίδας πρέπει να είναι :

Αριστερά : 3,00cm **Δεξιά:** 2,50 cm **Επάνω:** 2,50 cm **Κάτω:** 2,50cm

Στην αρχή του τεύχους θα πρέπει να υπάρχουν τα Περιεχόμενα ενώ στο τέλος του Περίληψη, Abstract καθώς και Βιβλιογραφία **Harvard** ή **Vancouver**.

Αρίθμηση σελίδων: Η αρίθμηση των σελίδων αρχίζει **νοητά** από το **1^ο εσώφυλλο (σελίδα τίτλου)**, **χωρίς δηλαδή να αναγράφεται ο αριθμός της σελίδας** σε αυτό. Επίσης, η εκτύπωση της εργασίας γίνεται **στη μια πλευρά του φύλλου**. Η αρίθμηση πάντοτε τελειώνει στην τελευταία **τυπωμένη** σελίδα.

Λεζάντες: Κάθε σχήμα (διάγραμμα, σκαρίφημα, συνάρτηση), εικόνα (φωτογραφία) και πίνακας θα πρέπει να έχει υποχρεωτικά μοναδική αρίθμηση, στο σύνολο της εργασίας, και οπωσδήποτε λεζάντα.

Ορολογία: Την πρώτη φορά που θα εμφανίζεται στο κείμενο ένας επιστημονικός όρος, ο οποίος προέρχεται από μεταφρασμένο ξένο όρο, θα αναφέρεται δίπλα σε παρένθεση ο αντίστοιχος ξενόγλωσσος όρος. Στο τέλος της εργασίας θα υπάρχει **πίνακας ορολογίας** με τις αντιστοιχίες των ελληνικών και ξενόγλωσσων όρων.

Βιβλιοδεσία: Το Εξώφυλλο θα πρέπει να είναι Κιτρινωπό (μπλε για τις διδακτορικές διατριβές) και οι πρώτες σελίδες να είναι σύμφωνα με το δείγμα. Στη ράχη του τεύχους θα αναγράφεται:

- Στο επάνω μέρος: ΜΔΕ (για τις Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες) ή Δ.Δ. (για τις Διδακτορικές Διατριβές).
- Στο μέσον, κατά μήκος της ράχης: το ονοματεπώνυμο του φοιτητή,
- Στο κάτω μέρος: ΑΘΗΝΑ και το έτος ολοκλήρωσης κατάθεσης του τόμου.

Στο τέλος της εργασίας να υπάρχει ένα **λευκό φύλλο**.

Ράχη του τόμου:

ΑΘΗΝΑ 2025	Ονοματεπώνυμο Φοιτητή	ΜΔΕ
ΑΘΗΝΑ 2025	Ονοματεπώνυμο Φοιτητή	ΔΔ

**Οδηγίες για την παρουσίαση
Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας**

Αφού καθοριστεί η ημερομηνία παρουσίασης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, με μέριμνα του μεταπτυχιακού φοιτητή, ενημερώνεται η Γραμματεία του ΠΜΣ (κ. Ναυσικά Βιολάκη, κ. Ευθυμία Παπανικολάου) ώστε να γίνει κράτηση αίθουσας για την παρουσίαση.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής κατά την ημέρα της παρουσίασης της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας θα πρέπει να έχει μαζί του:

ΟΔΗΓΟΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών περιλαμβάνουν θεωρητική και κλινική κατάρτιση σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 38460/Β7 (ΦΕΚ 738/1.4.2013, ΦΕΚ 938/18.4.2013, ΦΕΚ 1847/29.07.2013). Η Κλινική Άσκηση πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια του εκάστοτε ακαδημαϊκού εξαμήνου, περιλαμβάνει διδασκαλία και πρακτική εξάσκηση στα εργαστήρια του Τμήματος Νοσηλευτικής και στον κλινικό χώρο, καθώς και σε εξειδικευμένες κρατικές υπηρεσίες και ειδικές δομές και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Μέσω της συγκεκριμένης άσκησης, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές ενισχύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους και αποκτούν εμπειρία σε συναφείς με την κατάρτιση τους κλάδους.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ECTS
Πρόληψη και Έλεγχος Λοιμώξεων	120	10
Νοσηλευτική Διαχείριση Παιδιών και Ενηλίκων με Σακχαρώδη Διαβήτη	120	10
Νεφρολογική Νοσηλευτική	120	10

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΚΛΙΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

- Κατά τη διάρκεια της κλινικής τους κατάρτισης οι μεταπτυχιακοί φοιτητές φέρουν τη προβλεπόμενη στολή. Επίσης οφείλουν να φέρουν την ειδική κονκάρδα με το ονοματεπώνυμο τους και το ειδικό σήμα του Τμήματος Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές φορούν τη στολή τους μόνο κατά την άσκηση των καθηκόντων τους εντός της υπηρεσίας. Για σκοπούς πρόληψης μετάδοσης λοιμώξεων εντός της υπηρεσίας αλλά και στην κοινότητα, ποτέ δεν πρέπει να φορούν τη στολή τους πριν να έρθουν στην υπηρεσία για ανάληψη καθηκόντων αλλά και ούτε μετά την αναχώρησή τους μετά το τέλος του ωραρίου. Με πολιτική περιβολή ασκούνται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές σε χώρους που γίνονται εκπαιδευτικές επισκέψεις.
- Για τη διευκόλυνση της κλινικής τους εκπαίδευσης, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές οφείλουν να έχουν μαζί τους στηθοσκόπιο, ρολόι, μπλοκ σημειώσεων, στυλό διαρκείας χρώματος μπλε και κόκκινου.
- Απαγορεύεται η χρήση κινητών τηλεφώνων κατά την ώρα απασχόλησης τα οποία θα πρέπει να παραμένουν κλειστά και να χρησιμοποιούνται μόνο κατά τη διάρκεια του διαλείμματος. Απαγορεύεται η ανάρτηση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο.
- Γενικά οι μεταπτυχιακοί φοιτητές οφείλουν να συμπεριφέρονται με ευγένεια και κοσμιότητα τόσο στους ασθενείς και στους συγγενείς τους, όσο και στο προσωπικό της υπηρεσίας στην οποία εκπαιδεύονται.
- Για οποιοδήποτε πρόβλημα το οποίο μπορεί να προκύψει μέσα στον κλινικό χώρο κατά τη διάρκεια της άσκησης, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές απευθύνονται στον υπεύθυνο εκπαίδευσης του Οργανισμού τους ο οποίος είναι υπεύθυνος να κατευθύνει την κλινική τους εκπαίδευση. Ο υπεύθυνος εκπαίδευσης του Οργανισμού επικοινωνεί με το επιβλέπων μέλος ΔΕΠ και αναφέρει το πρόβλημα το οποίο προέκυψε. Ενημερώνεται πάντα ο προϊστάμενος του τμήματος αν προκύψει κάποιο πρόβλημα.
- Οι διαπροσωπικές σχέσεις με τους συνεργάτες, τους ασθενείς, τους οικείους τους και το κοινό πρέπει πάντοτε να χαρακτηρίζονται από ευγένεια, ειλικρίνεια και αλληλοσεβασμό.

- Η συμπεριφορά των μεταπτυχιακών φοιτητών πρέπει να είναι κόσμια, ήπια και ανεκτική και πάντα με γνώμονα την παροχή ποιοτικής φροντίδας και στόχο τη θεραπεία του ασθενή και την ανακούφιση της σωματικής και ψυχικής τους κατάστασης.
- Ο μεταπτυχιακός φοιτητής συμμετέχει στην ομάδα υγείας και συνεργάζεται με όλο το προσωπικό για καλύτερη και ποιοτικότερη παροχή φροντίδας υγείας προς τους ασθενείς και τους οικείους τους.
- Δεν επιτρέπονται σε καμία περίπτωση φιλονικίες ή διαπληκτισμοί στο χώρο εργασίας ακόμα και αν προκύπτουν θέματα διαφωνίας.
- Κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής είναι υπόλογος για τις πράξεις και τη συμπεριφορά του.

ΑΠΟΥΣΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΛΙΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

- Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές οφείλουν να προσέρχονται στο χώρο της κλινικής και πρακτικής τους άσκησης αλλά και να αποχωρούν κατά την ώρα που έχει οριστεί από το Τμήμα Νοσηλευτικής τους Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, να είναι ακριβείς στην τήρηση του ωραρίου και να μην καθυστερούν.
- Κατά την προσέλευση τους στην υπηρεσία που γίνεται η κλινική άσκηση, αλλά και κατά την αποχώρησή τους, οι φοιτητές υπογράφουν στο ειδικό έντυπο - παρουσιολόγιο του πανεπιστημίου το οποίο βρίσκεται στο τμήμα προκειμένου να αποδείξουν την παρουσία τους.
- Σε περίπτωση καθυστερημένης προσέλευσης ο υπεύθυνος εκπαίδευσης του Οργανισμού ενημερώνει τον υπεύθυνο συντονιστή ή και το επιβλέπων μέλος ΔΕΠ της κλινικής άσκησης του εκπαιδευτικού ιδρύματος ο οποίος αποφασίζει για την παραμονή ή αποχώρηση του φοιτητή από τον κλινικό χώρο.
- Η παρουσία των φοιτητών στον κλινικό χώρο είναι **υποχρεωτική**. Όλες οι απουσίες αναπληρώνονται.
- Η αναπλήρωση πρέπει να γίνεται κατόπιν συνεννοήσεως με τον συντονιστή της κλινικής άσκησης ή και το επιβλέπων μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Νοσηλευτικής, έτσι ώστε να συμπληρωθεί το σύνολο των ωρών κλινικής εκπαίδευσης όπως προνοεί το πρόγραμμα.
- Απαγορεύεται η αυθαίρετη αναπλήρωση απουσιών εκ μέρους των φοιτητών.

- Εάν ο φοιτητής δεν έχει αναπληρώσει τις απουσίες, αποτυγχάνει στο μάθημα της κλινικής άσκησης το οποίο θα πρέπει να επαναληφθεί σε μετέπειτα εξάμηνο.
- Σε ειδικές περιπτώσεις απουσίας, όπως π.χ. σοβαρής ασθένειας, τοκετού κλπ, το θέμα θα εξετάζεται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Για την τεκμηρίωση της Κλινικής Άσκησης υπάρχουν τα ακόλουθα έντυπα. Το έντυπο Παρουσιολόγιο Κλινικής Άσκησης Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών συμπληρώνεται από κάθε μεταπτυχιακό φοιτητή κατά τις ημέρες της άσκησης και καταγράφεται η ώρα προσέλευσης και η ώρα αναχώρησης από το χώρο.

Το έντυπο Βεβαίωση Πραγματοποίησης Κλινικής Άσκησης συμπληρώνεται μετά την ολοκλήρωση της κλινικής άσκησης και υπογράφεται τόσο από τον Υπεύθυνο της Άσκησης όσο και από το Επιβλέπον Μέλος ΔΕΠ.

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία υποβάλλεται σε:

1. ένα (1) τεύχος της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (επιπλέον των τριών για τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής), για τη Γραμματεία
2. Ένα (1) έντυπο Πρακτικού Κρίσης ΜΔΕ για να συμπληρωθεί και υπογραφεί από την Εξεταστική Επιτροπή.
3. Ένα (1) συμπληρωμένο έντυπο Δελτίου Παρακολούθησης για Απονομή Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης για να υπογραφεί από τον Επιβλέποντα Καθηγητή και τον Μεταπτυχιακό Φοιτητή.
4. Μια (1) Αναλυτική Βαθμολογία των μαθημάτων από τη Γραμματεία του Τμήματος για να υπογραφεί από τον Επιβλέποντα Καθηγητή και τον Μεταπτυχιακό Φοιτητή.
6. Ένα (1) CD που θα περιέχει τη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία σε ηλεκτρονική μορφή και θα φέρει ετικέτα που θα αναγράφονται τα στοιχεία του φοιτητή και ο τίτλος της εργασίας για τη Γραμματεία του Τμήματος.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΟΛΟΓΙΟ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ					
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ:					
.....					
ΥΠΗΡΕΣΙΑ (που πραγματοποιήθηκε η άσκηση) :					
.....					
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ		ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ		ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	ΩΡΑ	ΥΠΟΓΡΑΦΗ	ΩΡΑ	ΥΠΟΓΡΑΦΗ	
ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ:					

ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Βεβαιώνεται ότι ο/η μεταπτυχιακός/η φοιτητής/τρια
με Α.Μ που φοιτά στην Ειδίκευση
του ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη» του Τμήματος μας πραγματοποίησε την κλινική
άσκηση του/της από/...../..... έως/...../..... συνολικής διάρκειας ωρών στην
Υπηρεσία.....

Ημερομηνία/...../.....

Ο/Η Υπεύθυνος/η της άσκησης

Το Επιβλέπον μέλος ΔΕΠ

.....
(Ονοματεπώνυμο και υπογραφή)

.....
(Ονοματεπώνυμο και υπογραφή)

ΚΤΗΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Το ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη» αποτελεί πρόγραμμα του Τμήματος Νοσηλευτικής. Το εν λόγω Τμήμα στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτήριο περίπου 3500 τ.μ. επί της οδού Παπαδιαμαντοπούλου 123 και η Κεντρική Γραμματεία στεγάζεται σε τμήμα του κτηρίου που στεγάζει τη Βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας επί της Δήλου 1^Α στο Γουδί. Το Τμήμα έχει στη διάθεσή του αμφιθέατρα/αίθουσες για τις παραδόσεις των μαθημάτων και εργαστήρια ηλεκτρονικών υπολογιστών για τη διδασκαλία εργαστηριακών μαθημάτων, καθώς και βιβλιοθήκη. Ειδικά για την υλοποίηση των ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων του ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη», το Τμήμα Νοσηλευτικής διαθέτει τις ακόλουθες κτιριακές υποδομές:

Αμφιθέατρα/Αίθουσες

Οι χώροι διδασκαλίας είναι: Δύο (2) αμφιθέατρα χωρητικότητας 200 και 128 ατόμων, αντίστοιχα, τέσσερις (4) αίθουσες διδασκαλίας 132 ατόμων, 66, 92 και 66 ατόμων, αντίστοιχα, καθώς και μικρότερους χώρους εξοπλισμένους κατάλληλα οι οποίοι χρησιμοποιούνται ως μικρές αίθουσες διδασκαλίας για μικρές ομάδες φοιτητών. Όλες οι παραπάνω αναφερόμενες αίθουσες είναι εξοπλισμένες πλήρως με οπτικοακουστικό εξοπλισμό (σταθερό Η/Υ, προβολικό μηχάνημα ή τηλεόραση και όπου είναι αναγκαίο μικροφωνική εγκατάσταση).

Εργαστήρια Υπολογιστών

Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ το Τμήμα Νοσηλευτικής διαθέτει:

- Ένα (1) Εργαστήριο Πληροφορικής εξοπλισμένο με 31 σύγχρονους ηλεκτρονικούς υπολογιστές για την εργαστηριακή άσκηση των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών που λειτουργεί ανάλογα με τις ανάγκες του Τμήματος σχεδόν καθημερινά από το πρωί μέχρι αργά το βράδυ. Στο εν λόγω Εργαστήριο χωρικά εμπεριέχεται μικρότερος χώρος όπου είναι εγκατεστημένοι οι servers και ένα UPS, στον οποίο υπάρχουν επίσης 4 σύγχρονοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές για υποψηφίους διδάκτορες και ερευνητές που ασχολούνται με το γνωστικό αντικείμενο της Πληροφορικής της Υγείας.
- Η πρόσβαση στο Διαδίκτυο γίνεται μέσω του δικτύου του Πανεπιστημίου (AthenaNet). Η βιβλιοθήκη λογισμικού περιλαμβάνει: MS Office, SPSS, Pascal, VirtualStudio, Prolog, Java κ.ά. που οι φοιτητές μπορούν να χρησιμοποιούν για πρακτική εξάσκηση, εκπόνηση εργασιών και παρουσιάσεων αλλά και για έρευνα.
- Μία αίθουσα πολυμέσων εξοπλισμένη με 14 ηλεκτρονικούς υπολογιστές που χρησιμοποιείται από προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές καθώς και υποψηφίους διδάκτορες.

Ερευνητικά Εργαστήρια

Στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη» αξιοποιούνται οι υπηρεσίες και οι υποδομές των κάτωθι εργαστηρίων και κλινικών του Τμήματος Νοσηλευτικής, μέσω των οποίων υλοποιείται η εκπαίδευση, η κλινική άσκηση των φοιτητών, η εκπόνηση ερευνητικών προγραμμάτων, διπλωματικών εργασιών και διδακτορικών διατριβών.

- Εργαστήρια:

- Κλινικονοσηλευτικών Εφαρμογών (Τομέας Παθολογικός-Νοσηλευτικός)
- Λοιμώξεων (Τομέας Παθολογικός-Νοσηλευτικός)
- Παιδιατρικό Ερευνητικό Εργαστήριο (Τομέας Παθολογικός-Νοσηλευτικός)
- Ηπατογαστρεντερολογικό Εργαστήριο (Τομέας Παθολογικός-Νοσηλευτικός)
- Παιδιατρικών Νοσηλευτικών Εφαρμογών (Τομέας Παθολογικός-Νοσηλευτικός)
- Ανάπτυξης και Βελτίωσης Συστημάτων Νοσηλευτικής
- Φροντίδας (Τομέας Παθολογικός-Νοσηλευτικός)
- Λειτουργικού Ελέγχου Πνευμόνων Βρογχοσκοπήσεων και Υπερβαρικής (Τομέας Χειρουργικός-Νοσηλευτικός)
- Οξυγονοθεραπείας: α) Μονάδα Μελέτης Ύπνου - Κέντρο Εκτίμησης και Πιστοποίησης Αναγκών για υποστήριξη της αναπνοής (Τομέας Χειρουργικός-Νοσηλευτικός)
- Αγγειακής Προσπέλασης (Τομέας Χειρουργικός-Νοσηλευτικός)
- Βιολογίας - Βιοχημείας (Τομέας Βασικών Επιστημών)
- Ανατομίας-Ιστολογίας-Εμβρυολογίας (Τομέας Βασικών Επιστημών)
- Πρόληψης (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Κλινικής Επιδημιολογίας (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Πληροφορικής της Υγείας (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Οργάνωσης και Αξιολόγησης Υπηρεσιών Υγείας (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Βιοστατιστικής (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Κοινωνικής Νοσηλευτικής (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Ψυχοπαθολογίας - Νευροψυχολογίας. (Τομέας Ψυχικής Υγείας και Επιστημών Συμπεριφοράς)

- Κλινικές:

- Παθολογική (Τομέας Παθολογικός - Νοσηλευτικός)
- Χειρουργική (Τομέας Χειρουργικός - Νοσηλευτικός)
- Εντατικής Νοσηλείας (Τομέας Χειρουργικός - Νοσηλευτικός) i) Μονάδα Μελέτης και Έρευνας των Παθήσεων του Αναπνευστικού Συστήματος. ii) Μονάδα ύπνου και μηχανικής υποστήριξης της αναπνοής στο σπίτι. iii) Μονάδα Υπερβαρικής Ιατρικής)
- Παιδιατρική (Τομέας Παθολογικός-Νοσηλευτικός)

- Μονάδα Ενδοκρινολογική, Μεταβολική, Διαβητολογικό Κέντρο, ii) Μονάδα Κλινικής Γενετικής,
- Μονάδα Παιδο-Γαστρεντερολογίας – Διατροφής και Παχυσαρκίας
- Ψυχιατρική (Τομέας Ψυχικής Υγείας και Επιστημών Συμπεριφοράς)

Βιβλιοθήκη

Η Βιβλιοθήκη της Σχολής Επιστημών Υγείας στεγάζεται στο κτήριο του Πανεπιστημίου στην οδό Μ.Ασίας & Δήλου 1 στο Γουδή. Με συνολικό εμβαδόν 2.500 τ.μ. αποτελείται από ένα αναγνωστήριο με 76 θέσεις μελέτης (περιορισμένος αριθμός θέσεων εξαιτίας των μέτρων κατά της διασποράς του Covid-19), με 20 σταθμούς αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριών μέσω του καταλόγου OPAC, μέσω των βάσεων δεδομένων και γενικότερα μέσω της πρόσβασης στο διαδίκτυο. Το τμήμα εξυπηρέτησης καθοδηγεί τους χρήστες με σκοπό την εντοπισμό αξιόπιστων πληροφοριακών πηγών, παρέχει υπηρεσίες δανεισμού βιβλίων, διαδανεισμού βιβλίων και άρθρων από άλλα ιδρύματα της Ελλάδας και του Εξωτερικού. Η συλλογή εντύπου υλικού είναι πλήρως μηχανογραφημένη βάσει των διεθνών προτύπων. Η Βιβλιοθήκη συμβάλλει στον εμπλουτισμό του Συστήματος Ψηφιακής Βιβλιοθήκης «Πέργαμος» με τον έλεγχο των διπλωματικών εργασιών και των διδακτορικών διατριβών. Φιλοξενεί περίπου 30.000 τόμους βιβλίων που χρονολογούνται από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα έως σήμερα και χωρίζονται σε παλαιά και νέα συλλογή. Έχει 294 τίτλους περιοδικών σε έντυπη μορφή, εκ των οποίων οι 126 τίτλοι είναι προσβάσιμοι ηλεκτρονικά. Ο εμπλουτισμός της τρέχουσας συλλογής των έντυπων περιοδικών βασίζεται στις δωρεές. Η βιβλιοθήκη βρίσκεται στο στάδιο διαμόρφωσης κατάλληλου χώρου στον οποίο θα υπάρχουν προσβάσιμοι σταθμοί εργασίας και εξειδικευμένα βοηθήματα για την υποστήριξη Φοιτητών με Αναπηρίες (ΦμεΑ). Αυτή διαθέτει ένα πλήρως εξοπλισμένο και σύγχρονο αμφιθέατρο χωρητικότητας 170 ατόμων.

Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο-Κολυμβητήριο

Οι αθλητικές εγκαταστάσεις του ΕΚΠΑ βρίσκονται στην Πανεπιστημιούπολη. Αποτελούνται από ανοικτά γήπεδα, κλειστό γυμναστήριο και κολυμβητήριο. Πραγματοποιούνται ποικίλα προγράμματα και τμήματα άθλησης. Σε αυτές μπορούν να έχουν πρόσβαση και να τις χρησιμοποιήσουν και οι φοιτητές του ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη».

Φοιτητική Εστία

Στο Πανεπιστήμιο Αθηνών λειτουργεί η Φοιτητική Εστία του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΦΕΠΑ) που αποτελείται από 4 κτήρια στα οποία υπάρχουν και δωμάτια ειδικά διαμορφωμένα για Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες. Σε όλα τα κτήρια μπορούν να στεγασθούν συνολικά 1064 φοιτητές.

Στις Εστίες γίνονται δεκτοί φοιτητές και φοιτήτριες μόνο του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και φοιτητές και φοιτήτριες άλλων ΑΕΙ και ΤΕΙ του λεκανοπεδίου αδέρφια των οποίων διαμένουν ήδη

στην Εστία. Οι οικοτρόφοι φοιτητές προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα και σπουδάζουν μακριά από τον τόπο διαμονής των οικογενειών τους. Επίσης γίνονται δεκτοί φοιτητές και φοιτήτριες μόνο για σίτιση.

Την ευθύνη για τη λειτουργία των Εστιών έχει το Πανεπιστήμιο Αθηνών, ενώ οι τρέχουσες ανάγκες τους καλύπτονται οικονομικά από το Ίδρυμα Νεολαίας και Δία Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ).

Οι εισδοχές των νέων οικοτρόφων γίνονται πρακτικά 2 φορές το χρόνο. Τον Οκτώβριο -Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο - Ιανουάριο. Ο αριθμός τους καθορίζεται από τον αριθμό των ελεύθερων κλινών. Τα κριτήρια εισδοχής είναι κοινωνικά και περιγράφονται στον Κανονισμό Λειτουργίας (<http://fepa.uoa.gr/kanonismos.html>), στον οποίο περιέχονται και όλοι οι κανόνες διαβίωσης. Η κατανομή των δωματίων γίνεται με δημόσια κλήρωση.

Υπηρεσίες προς τους Φοιτητές του ΠΜΣ

Το Τμήμα Νοσηλευτικής συντηρεί ιστοσελίδες στο διαδίκτυο (www.nurs.uoa.gr) και σε συνεργασία με τη Γραμματεία του ΠΜΣ παρέχει συνεχή ενημέρωση των φοιτητών (χρήσιμες πληροφορίες Τμήματος, εξετάσεις, σημειώσεις μαθημάτων, ανακοινώσεις κ.λ.π.).

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν δικαίωμα να λάβουν λογαριασμό χρήστη από το κέντρο λειτουργίας και διαχείρισης δικτύου του Πανεπιστημίου Αθηνών και έχουν πρόσβαση στις παρακάτω υπηρεσίες πληροφορικής:

- Προσωπική θυρίδα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (e-mail).
- Διαθέσιμο χώρο για την ανάρτηση προσωπικών ιστοσελίδων και μεταφορά αρχείων (μέσω του πρωτοκόλλου FTP).
- Ασφαλή σύνδεση μέσω ιδεατών δικτύων (VPN) στο δίκτυο του πανεπιστημίου από την οικία τους προκειμένου να έχουν πρόσβαση στις συνδρομητικές βάσεις δεδομένων και περιοδικά του Πανεπιστημίου.
- ISDN σύνδεση στο ιντερνέτ.
- Υπηρεσία ασύρματης πρόσβασης διαδικτύου (Wi-Fi) από διάφορους χώρους του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Το Τμήμα διαθέτει την αίθουσα πολυμέσων ως σπουδαστήριο. Η Βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας επί της οδού Δήλου καλύπτει ένα μέρος των αναγκών των φοιτητών και των μελών ΔΕΠ.

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές παρέχεται, επίσης, Ακαδημαϊκή Ταυτότητα με δικαίωμα μειωμένου εισιτηρίου στις συγκοινωνίες.

Το ΕΚΠΑ παρέχει δωρεάν σίτιση στους φοιτητές υπό προϋποθέσεις. Για τις προϋποθέσεις και άλλα επί μέρους ζητήματα που σχετίζονται με τη σίτιση των φοιτητών, υπάρχουν πληροφορίες στον ιστότοπο της Πανεπιστημιακής Λέσχης.

Επιπλέον γραμματειακή υποστήριξη ΠΜΣ παρέχεται από υπάλληλο, με καθήκοντα: την προετοιμασία και τη γραμματειακή υποστήριξη της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την κατάρτιση των ωρολογίων προγραμμάτων σε συνεργασία με τους Διδάσκοντες, την έκδοση βεβαιώσεων που υπογράφει ο/η Διευθυντής/ντρια του ΠΜΣ, την τήρηση αρχείου στοιχείων των φοιτητών μέσω του προγράμματος UNITRON, τη βοήθεια των φοιτητών σε διαδικαστικά θέματα (π.χ. κατάθεση αιτήσεων, συμπλήρωση εντύπων) κ.λ.π.

Μετακίνηση προς και από τη Σχολή

Για τις μετακινήσεις από και προς το Τμήμα Νοσηλευτικής του Ε.Κ.Π.Α. εξυπηρετούν τα παρακάτω μέσα μαζικής μεταφοράς ή συνδυασμό αυτών:

Μετρό (Κοντινές Στάσεις)

- Ευαγγελισμός (Γραμμή 3 - Μπλε)
- Μέγαρο Μουσικής (Γραμμή 3 - Μπλε)
- Αμπελοκήποι (Γραμμή 3 - Μπλε)

Λεωφορεία

- 622 ΓΟΥΔΗ - ΑΝΩ ΓΑΛΑΤΣΙ: Στάση "ΑΓ. ΘΩΜΑΣ"
- 815 ΓΟΥΔΗ - ΤΑΥΡΟΣ: Στάση "ΑΓ. ΘΩΜΑΣ"
- 140 ΠΟΛΥΓΩΝΟ - ΓΛΥΦΑΔΑ: Στάση "ΛΑΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ"
- 608 ΓΑΛΑΤΣΙ - ΑΚΑΔΗΜΙΑ - ΝΕΚΡ. ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Στάση "ΙΚΑ"
- 235 ΖΩΓΡΑΦΟΥ - ΑΚΑΔΗΜΙΑ (ΚΥΚΛΙΚΗ): Στάση "ΙΚΑ"
- 230 ΑΚΡΟΠΟΛΗ-ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Στάση ΠΛ. ΠΑΙΔΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΕΤΗ 2025-2026 / 2026-2027

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΚΠΑ

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΟΝΟΜΑ	E-MAIL	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
Αλεβιζόπουλος	Γεώργιος	galev@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Γιαννακοπούλου	Μαργαρίτα	mgiannak@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Δαφνή	Ουρανία	udafni@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Ελευσινιώτης	Ιωάννης	ielefs@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Καϊτελίδου	Δάφνη	dkaitelid@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Κακλαμάνος	Ιωάννης	ikakla@med.uoa.gr	Καθηγητής
Καλοκαιρινού	Αθηνά	athkal@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Καραμούζης	Μιχαήλ	mkaramouz@med.uoa.gr	Καθηγητής
Κατσούλας	Θεόδωρος	tkatsoul@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Κούκια	Ευμορφία	ekoukia@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Κωνσταντίνου	Ευάγγελος	ekonstan@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Μαλαματένιου	Φλώρα	fmalamat@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Μαριόλης- Σαψάκος	Θεόδωρος	tmariolis@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Μάτζιου	Βασιλική	vmatziou@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Μπίρμπας	Κωνσταντίνος	kbirbas@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Μυριανθεύς	Πάυλος	pmiriant@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Πασχάλη	Αντωνία	anpascha@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Πατηράκη-Κουρμπάνη	Ελισάβετ	epatiraki@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Παυλοπούλου	Ιωάννα	idpavlop@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Σουρτζή	Παναγιώτα	psourtzi@nurs.uoa.gr	Καθηγήτρια
Σταματάκης	Αντώνιος	astam@nurs.uoa.gr	Καθηγητής
Βελονάκη	Βενετία	venvel@nurs.uoa.gr	Αναπλ . Καθηγήτρια
Γαλάνης	Πέτρος	pegalan@nurs.uoa.gr	Αναπλ .Καθηγητής
Κατσαραγάκης	Στυλιανός	stkats@nurs.uoa.gr	Αναπλ .Καθηγητής
Φώτος	Νικόλαος	nikfotos@nurs.uoa.gr	Αναπλ.Καθηγητής
Χατζούλης	Μιχαήλ	mhadjulis@nurs.uoa.gr	Αναπλ.Καθηγητής
Καθαράκη	Μαρία	mkatharaki@nurs.uoa.gr	Επικ. Καθηγήτρια
Καλαφάτη	Μαρία	mkalafat@nurs.uoa.gr	Επικ. Καθηγήτρια
Καρακιγιέ	Ελένη	elkarakike@nurs.uoa.gr	Επικ. Καθηγήτρια
Κουρλαμπά	Γεωργία	kurlaba@nurs.uoa.gr	Επικ. Καθηγήτρια
Κυδωνάκη	Καλλιόπη	ckydonaki@nurs.uoa.gr	Επικ. Καθηγήτρια

Μαγγούλια	Πολυξένη	pmango@nurs.uoa.gr	Επικ. Καθηγήτρια
Πεσιρίδης	Θεόδωρος	tpesiridis@nurs.uoa.gr	Επικ.Καθηγητής
Πέτσιος	Κωνσταντίνος	cpetsios@nurs.uoa.gr	Επικ.Καθηγητής
Στεργιαννης	Παντελης	psterg@nurs.uoa.gr	Επικ.Καθηγητής
Τσερώνη	Μαρία	mtseroni@nurs.uoa.gr	Επικ. Καθηγήτρια
Χατζοπούλου	Μαρία	marhatz@nurs.uoa.gr	Επικ. Καθηγήτρια
Κωνσταντίνος	Νακάκης	knakakis@nurs.uoa.gr	Λέκτορας Εφαρμογών

Ζούλιας	Μανώλης	ezoulias@nurs.uoa.gr	ΕΔΙΠ
Ζώγας	Σπυρίδων	spirosz@nurs.uoa.gr	ΕΔΙΠ
Κορομπέλη	Άννα	akorompe@nurs.uoa.gr	ΕΔΙΠ
Κωνσταντακοπούλου	Ολυμπία	olykonstant@nurs.uoa.gr	ΕΔΙΠ
Λιάσκος	Ιωσήφ	iliaskos@nurs.uoa.gr	ΕΔΙΠ
Μπόζας	Ευάγγελος	ebozas@nurs.uoa.gr	ΕΔΙΠ
Νιέρη	Αλεξάνδρα - Σταυρούλα	alexandranr@nurs.uoa.gr	ΕΔΙΠ
Παϊκοπούλου	Δήμητρα	dpaikopoulou@nurs.uoa.gr	ΕΔΙΠ

Διεύθυνση Αλληλογραφίας

Γραμματεία ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Νοσηλευτική Επιστήμη»

Παπαδιαμαντοπούλου 123

Γουδή, Αθήνα

ΤΚ 115 27

Τηλ: 210 746 1499

Κεντρική Γραμματεία

Δήλου 1^Α

Γουδή, Αθήνα

Τηλ: 210 746 1499